

**P
O
R
A
D
C
A**

3-4

**obchodný
zákonník**
zákon s komentárom

2024
29. ročník

■ Zákon o ochrane spotrebiteľa

s komentárom

Nový zákon o ochrane spotrebiteľa bol schválený ešte v 20. júna 2023, ale prezidentka SR ho nepodpísala a vrátila na opätovné prerokovanie do NR SR. Do dnešného dňa však zákon prerokovaný a opätovne schválený nebol. Komentár k uvedenému novému právnemu predpisu sme mali pripravený do č. 3/2024 a do tlače bol plánovaný ešte koncom júla. Práve z dôvodu nepodpísania tohto právného predpisu prezidentkou sme sa rozhodli, že uverejníme Obchodný zákonník s komentárom v čísle 3-4 a veríme, že komentár k novému zákonu budeme môcť uverejniť v mesačníku č. 5.

Zákon o ochrane spotrebiteľa upravuje práva a povinnosti spotrebiteľov a obchodníkov, pôsobnosť orgánov verejnej správy, postavenie spotrebiteľských organizácií pri riešení spotrebiteľských sporov, spotrebiteľskú zmluvu, výkon dohľadu, cezhraničnú spoluprácu orgánov dohľadu, konanie o porušení povinností a s tým súvisiace sankcie, predaj a poskytovanie produktov, definuje po novom online trh, prevádzkovateľa, služby, predajnú cenu, jednotkovú cenu a zaoberá sa rôznymi obchodnými praktikami.

Najvýraznejšími zmenami, ktoré pri naša nová právna úprava, sú zjednotenie používaných termínov v súlade s legislatívou EÚ, aktualizácia informačných požiadaviek pri zmluvách uzatváraných na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov obchodníka v súvislosti s digitalizáciou a nová úprava informačných povinností prevádzkovateľov online trhov, ktorí budú musieť napríklad vyslovene uviesť, či ponuka pochádza od obchodníka alebo nepodnikateľa.

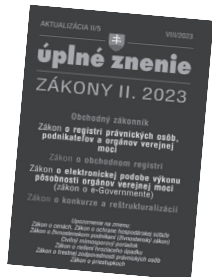
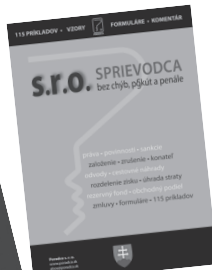
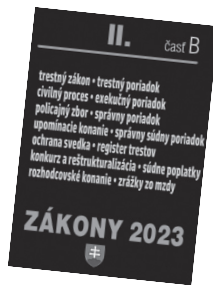
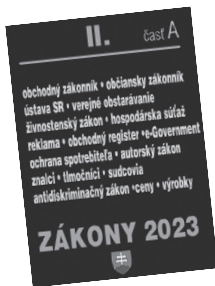
legislatíva

■ Obchodný zákonník

s komentárom 2

ING. JURAJ ZACHAR

- podnik a obchodné imanie • obchodné meno • konanie podnikateľa
- obchodné tajomstvo • podnikanie zahraničných osôb
- obchodný register • účtovníctvo podnikateľov • hospodárska súťaž
- právna úprava obchodných spoločností a družstva
- jednotlivé druhy obchodných spoločností
- obchodno-závazkové vzťahy • úprava právnych úkonov
- uzatváranie zmlúv • zabezpečovanie záväzkov
- zánik záväzkov • započítavanie pohľadávok
- následky porušenia zmlúv • zmluva o bežnom účte
- kúpna zmluva • zmluva o dielo • zmluva o tichom spoloočestve

Obchodný zákonník

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník
s komentárom (Ing. Juraj Zachar)

Obchodný zákonník upravuje postavenie podnikateľov, obchodno-záväzkové vzťahy a iné vzťahy, ktoré s podnikaním súvisia a považujeme ho za najvyšší prameň obchodného práva v Slovenskej republike. Obchodné právo ako osobitná časť súkromného práva predstavuje súhrn právnych noriem, ktoré upravujú právne postavenie podnikateľov a vzťahy, do ktorých podnikatelia navzájom vstupujú v rámci podnikateľskej činnosti.

Obchodný zákonník

v znení

zákona č. 264/1992 Zb., zákona č. 600/1992 Zb., zákona č. 278/1993 Z. z., zákona č. 249/1994 Z. z., zákona č. 106/1995 Z. z., zákona č. 171/1995 Z. z., zákona č. 58/1996 Z. z., zákona č. 317/1996 Z. z., zákona č. 373/1996 Z. z., zákona č. 11/1998 Z. z., zákona č. 127/1999 Z. z., zákona č. 263/1999 Z. z., zákona č. 238/2000 Z. z., zákona č. 147/2001 Z. z., zákona č. 500/2001 Z. z., zákona č. 426/2002 Z. z., zákona č. 510/2002 Z. z., zákona č. 526/2002 Z. z., zákona č. 530/2003 Z. z., zákona č. 432/2004 Z. z., zákona č. 315/2005 Z. z., zákona č. 19/2007 Z. z., zákona č. 84/2007 Z. z., zákona č. 657/2007 Z. z., zákona č. 659/2007 Z. z., zákona č. 429/2008 Z. z., zákona č. 454/2008 Z. z., zákona č. 477/2008 Z. z., zákona č. 276/2009 Z. z., zákona č. 487/2009 Z. z., zákona č. 492/2009 Z. z., zákona č. 546/2010 Z. z., zákona č. 193/2011 Z. z., zákona č. 547/2011 Z. z., zákona č. 197/2012 Z. z., zákona č. 246/2012 Z. z., zákona č. 440/2012 Z. z., zákona č. 9/2013 Z. z., zákona č. 352/2013 Z. z., zákona č. 357/2013 Z. z., zákona č. 87/2015 Z. z., zákona č. 117/2015 Z. z., zákona č. 172/2015 Z. z., zákona č. 361/2015 Z. z., zákona č. 389/2015 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 264/2017 Z. z., zákona č. 112/2018 Z. z., zákona č. 156/2019 Z. z., zákona č. 390/2019 Z. z., zákona č. 198/2020 Z. z., zákona č. 519/2021 Z. z., zákona č. 111/2022 Z. z., zákona č. 407/2022 Z. z., zákona č. 8/2023 Z. z. **a zákona č. 309/2023 Z. z.**

Federálne zhromaždenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

HLAVA I

ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

DIEL I ÚVODNÉ USTANOVENIA

§ 1

Rozsah pôsobnosti

(1) Tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním.

(2) Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

Komentár k § 1

Znenie ustanovenia § 1 patrí do všeobecných ustanovení prvej časti zákona a vymedzuje rozsah pôsobnosti Obchodného zákonníka. Pod rozsahom pôsobnosti Obchodného zákonníka si mô-

žeme predstaviť oblasť, ktorou sa uvedený právny predpis zaoberá a ktoré oblasti a vzťahy upravuje.

Uvedené ustanovenie pozostáva z dvoch samostatných odsekov.

K pôsobnosti tohto zákona podľa ods. 1 patrí predovšetkým úprava postavenia podnikateľov, úprava niektorých vzťahov, ktoré s podnikaním súvisia a úprava obchodno-záväzkových vzťahov. Okrem Obchodného zákonníka upravujú postavenie podnikateľov a ich vzťahov aj ďalšie právne predpisy, ktoré s týmto zákonom bezprostredne súvisia. Ide hlavne o právne predpisy z oblasti občianskeho práva (vzťah je vyjadrený v ods. 2) a verejného práva. Úprava podnikania a právne postavenie podnikateľov je upravené napríklad v živnostenskom zákone, v zákone o obchodnom registri a v iných.

Základné pramene obchodného práva

- Obchodný zákonník,
- Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý predstavuje všeobecný a zároveň subsidiárny základ obchodného práva,
- Zákon o živnostenskom podnikaní č. 455/1991 Zb. (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- Zákon o konkurze a reštrukturalizácii č. 7/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov,
- zákony upravujúce oblasť cenných papierov. Pretože ide o problematiku mimo obchodného práva, predstavujú tieto zákony ucelenú a samostatnú problematiku, ktorá je aj napriek tomu považovaná za prameň

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

obchodného práva. Ide o zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách, zákon č. 191/1950 Z. z. zmenkový a šekový zákon, zákon č. 520/1990 Zb. o dlhopisoch v znení neskorších predpisov, zákon č. 330/2001 Z. z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov, zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov, zákon č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov, zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže, zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri, zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Uvedené právne predpisy majú významnú vázbu na obchodné právo.

Ďalšie významné pramene obchodného práva

- zákon č. 202/1995 Z. z. devízový zákon v znení neskorších zmien a doplnkov,
- zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon,
- zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách.

Podobných zákonov dôležitých v oblasti obchodného práva je ešte oveľa viac, pričom si treba všimnúť najmä súvislosti, ktoré sa spájajú so základnou skupinou noriem vytvárajúcich jadro obchodného práva.

Ako sme už uviedli, Obchodný zákonník súvisí s právnym predpisom, ktorým je Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.). Vztah týchto dvoch zákonov je vyjadrený v znení ods. 2. To znamená, že ak nebude možné niektoré otázky riešiť pomocou špeciálneho právneho predpisu, ktorým je Obchodný zákonník, budú sa riešiť podľa právneho predpisu z oblasti občianskeho práva (Občiansky zákonník). Týka sa to hlavne otázok vlastníckeho práva či bezdôvodného obohatenia.

V prípade, že sa neriešiteľné otázky nedajú riešiť alebo sa na ne nedajú aplikovať ustanovenia právnych predpisov z oblasti občianskeho práva, aplikujú sa na ne obchodné právne predpisy.

Obchodná zvyklosť

Obchodnú zvyklosť môžeme chápať ako určité pravidlo správania, ktoré je vžitá a všeobecne zachovávaná v obchodnej praxi, resp. v príslušnom obchodnom odvetví. Obchodné zvyklosti vznikajú a formujú sa mimo normotvornej činnosti štátnych orgánov. Normatívny charakter odvodzujú od právnych noriem, ktoré na ne odkazujú.

Obchodnými zvyklosťami sú určité štandardizované postupy vykonávania podnikateľskej činnosti, ktoré sa zachovávajú v príslušnom obchodnom odvetví, pričom nesmú byť v rozpore s obsahom zmluvy alebo dikciou zákona. Každé

obchodné odvetvie si môže vybudovať súbor vlastných obchodných zvyklostí. Obchodné zvyklosti sú neformálne a mali by byť všeobecne uznávané podnikateľmi v konkrétnom obchodnom odvetví.

Obchodné zvyklosti, na ktoré sa má prihliadať podľa zmluvy, sa pritom použijú prednostne pred ustanoveniami Obchodného zákonníka, ktoré nemajú donucovaciu povahu. Z toho vyplýva, že obchodné zvyklosti majú v takom prípade prioritu pred dispozitívnymi ustanoveniami Obchodného zákonníka. Rešpektuje sa povaha obchodných zvyklostí, ktorých vážnosť je navyše znásobená začlenením do klauzúl zmluvy. To neplatí ohľadne kogentných ustanovení kódexu obchodného práva. Tie majú donucovaciu povahu a ani obchodné zvyklosti im nesmú odporovať, lebo by sa tým dostávali do konfliktnej pozície s dikciou zákona.

Pod pojem obchodné zvyklosti možno podradiť napríklad memorandum o porozumení, ktoré sa uzatvára v prípade fúzií spoločností alebo preberania spoločností navzájom. Firma, o ktorú má kupujúci záujem, podpíše memorandum o porozumení s potenciálnym investorom. Následne po podpísaní memoranda môže, ale nemusí, nasledovať kúpno-predajná zmluva. Obsahom memoranda býva zvyčajne aj záväzok mlčanlivosti. Vo fáze obchodných rokovaní nemožno totiž úplne vylúčiť skutočnosť, že jedna zo strán sa dozvie utajované dôverné skutočnosti o druhej zmluvnej strane. Ak by sa pritom tieto informácie, ktoré často spadajú pod inštitút obchodného tajomstva, stali bežne dostupnými, mohlo by to dotknúť firmu na trhu výrazne poškodiť.

V SR sa obchodné zvyklosti stále vyvíjajú. Základnou črtou ekonomiky je transformačný proces. Pomerne často dochádza k prevzatíu obchodných zvyklostí z cudzozemska. Vznik niektorých obchodných zvyklostí však úzko súvisí aj s napredovaním infokomunikačných technológií. Ako príklad môže poslúžiť elektronický podpis a internetové obchodovanie, ktoré prežíva dynamický rozmach.

V prípade, ak sa ani obchodné zvyklosti nedajú aplikovať na niektoré otázky a problémy, použijú sa zásady, na ktorých spočíva Obchodný zákonník ako taký. Uvedené zásady sú ďalším prameňom Obchodného zákonníka, na ktorom spočíva obchodné právo.

Všeobecne ide o tieto zásady:

- zásada slobodného nadobúdania majetku a ochrany vlastníckeho práva ako základného predpokladu rozvoja trhovej ekonomiky, spolu s ochranou dedičských práv, ktoré sú východiskom motivácie podnikateľských subjektov,
- zásada slobody podnikania,
- zásada zmluvnej slobody,
- zásada záväznosti uzavretých zmlúv,
- zásada slobodnej súťaže,
- zásada poctivého obchodného styku a dodržiavania dobrých mravov.

§ 2 Podnikanie

(1) Podnikaniem sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku alebo na účel dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu.

(2) Podnikateľom podľa tohto zákona je:

- osoba zapísaná v obchodnom registri,
- osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

(3) Sídlo právnickej osoby a miestom podnikania fyzickej osoby je adresa, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Právnická osoba alebo fyzická osoba musí preukázať, že má k nehnuteľnosti alebo jej časti, ktorej adresa je ako jej sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo v živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom, vlastnícke právo alebo užívacie právo, ktoré užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti ako sídla alebo miesta podnikania nevyučuje, alebo písomný súhlas vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti s úradne osvedčeným podpisom alebo písomný súhlas väčšiny podielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti alebo jej časti, ak ide o podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti alebo jej časti počítanej podľa veľkosti ich podielov, s úradne osvedčenými podpismi ako sídla alebo miesta podnikania do obchodného registra, živnostenského registra alebo inej evidencie ustanovenej osobitným zákonom; to neplatí, ak právo na užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti ako sídla alebo miesta podnikania vyplýva z katastra nehnuteľností.

(4) Adresou sa rozumie názov obce s uvedením jej poštového smerovacieho čísla, názov ulice alebo iného verejného priestranstva a orientačné číslo, prípadne súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice.

(5) Bydliskom fyzickej osoby sa rozumie adresa jej trvalého pobytu podľa osobitného predpisu.

Komentár k § 2

V znení tohto ustanovenia právny predpis definuje podnikanie a podnikateľa na účely znenia tohto právneho predpisu a na účely obchodného

ho práva. Uvedený pojem podnikanie je jedným z najviac používaných pojmov tohto právneho predpisu. Medzi ďalšie pojmy, ktoré sú v odsekoch 1 – 5 definované, patrí sídlo právnickej osoby, adresa a bydlisko fyzickej osoby.

S podobnou definíciou podnikania sa môžeme stretnúť aj v znení živnostenského zákona, podľa ktorého sa podnikanie vykonáva na základe živnostenského oprávnenia.

V odseku 1 je vymedzená definícia pojmu podnikanie. Pod podnikaním si môžeme predstaviť určitú sústavnú činnosť, ktorá je vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku alebo na účel dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu.

Merateľný pozitívny sociálny vplyv

Do legislatívy bol doplnený s účinnosťou nového zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý ustanovuje subjekty sociálnej ekonomiky, sociálne podniky, organizácie sektora sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory pre podniky v širšom priestore sociálnej ekonomiky a vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky a štátnu správu v oblasti sociálnej ekonomiky. Pozitívnym sociálnym vplyvom na účely tohto zákona je napĺňanie verejného záujmu alebo komunitného záujmu. Sociálnym podnikom je subjekt sociálnej ekonomiky, ktorý vykonáva sústavne, samostatne, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť hospodársku činnosť, ktorého hlavným cieľom je dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, v ktorom k dosahovaniu pozitívneho sociálneho vplyvu prispievajú tovary alebo služby, ktoré vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje, alebo k nemu prispieva spôsob ich výroby alebo poskytovania, ktorý, ak zo svojej činnosti dosiahne zisk, použije viac ako 50 % zo zisku po zdanení na dosiahnutie hlavného cieľa, časť zisku rozdeľuje podľa Obchodného zákonníka, rozdeľuje ju podľa postupov a pravidiel, ktoré nenarúšajú hlavný cieľ, ktorý do spravovania svojej hospodárskej činnosti zapája zainteresované osoby. Sociálny podnik, ktorému bol priznaný štatút registrovaného sociálneho podniku, je registrovaným sociálnym podnikom.

Podnikanie

Ako sme už uviedli, podnikanie je sústavná činnosť. To znamená, že v žiadnom prípade nejde o činnosť čisto náhodnú alebo vykonávanú zriedkavo. Podnikanie sa vykonáva samostatne a výhradne podnikateľom. To znamená že podnikanie sa za každých okolností vykonáva na základe živnostenského oprávnenia (pozri zákon č. 455/1991 Zb.) podnikateľom, ktorý je vykonávateľom podnikania. Pojem podnikateľ je definovaný v ods. 2,

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

pričom platí, že ten kto sa nazýva podnikateľom, musí spĺňať všetky podmienky podnikateľa. Podnikateľ vykonáva podnikanie vo vlastnom mene a najväčším cieľom jeho podnikateľskej činnosti a aktivít je dosahovanie zisku.

Podnikateľ

Ako sme už spomenuli, v znení odsek 2 je definovaný a vymedzený pojem podnikateľ na účely obchodného práva. Obchodný zákonník za podnikateľa považuje osobu, ktorá je zapísaná v obchodnom registri. Obchodný register je verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom ustanovené údaje týkajúce sa (spravidla) podnikateľov, najmä ich obchodné meno a právna forma. Zapisujú sa údaje ako obchodné meno, miesto podnikania, predmet podnikania, právna forma podnikania, identifikačné číslo, osoby riadiace spoločnosť a aktuálny stav spoločnosti. Podľa výpisu z obchodného registra je možné overiť, či právnická osoba existuje a môže slúžiť ako základ pre posúdenie, či je vhodné s ňou obchodovať (napr. usúdiť či nie je v stave pred zánikom). Pozri § 27 Obchodného zákonníka a zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri.

Obchodný zákonník považuje za podnikateľa aj osobu, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia. Pozri zákon č. 455/1991 Zb. živnostenský zákon.

Živnostenské oprávnenie

Ide o oprávnenie prevádzkovať živnosť. Oprávnenie prevádzkovať živnosť vzniká právnickým osobám už zapísaným do obchodného registra, právnickým osobám, ktoré sa do obchodného registra nezapisujú a fyzickým osobám s bydliskom v členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj:

- pri ohlasovacích živnostiach dňom ohlásenia, alebo pokiaľ je v ohlásení uvedený neskorší deň začatia živnosti, týmto dňom; za deň ohlásenia sa považuje deň, ktorým má ohlásenie všetky náležitosti podľa § 45 a 46 živnostenského zákona.

Preukazom živnostenského oprávnenia je:

- živnostenský list, do vydania živnostenského listu rovnopis ohlásenia s preukázaným doručením,
 - výpis zo živnostenského registra.
- Živnostenské oprávnenie nemožno preniesť na inú osobu. Iná osoba ho môže vykonávať, len ak to ustanovuje tento zákon. Živnostenské oprávnenie možno vykonávať na celom území Slovenskej republiky. Rozsah živnostenského oprávnenia sa posudzuje podľa obsahu živnostenského listu s prihliadnutím na ustanovenia tejto časti. Živnostenské oprávnenie zahŕňa aj oprávnenie na cestnú dopravu nákladu a osôb súvisiacu s vykonávaním živnosti. Zánik živnostenského oprávnenia je upravený v § 57 a 58 Živnostenského zákona.

Osoby, ktoré podnikajú podľa iného než živnostenského oprávnenia

Obchodný zákonník považuje za podnikateľa osobu, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov a fyzickú osobu, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu. Osoby, ktoré podnikajú podľa iného než živnostenského oprávnenia, sú predovšetkým notári, advokáti, tlmočníci, prekladatelia, znalci, lekári atď. tzv. slobodné povolanie. Väčšina slobodných povolaní podlieha kvalitatívnym obmedzeniam vstupu do povolania. Zahrňujú minimálny stupeň dosiahnutého vzdelania, profesijné skúšky a minimálnu dobu odbornej praxe. Okrem toho existuje v rámci slobodných povolaní taktiež povinná registrácia alebo členstvo v profesijných organizáciách (komorách). Výkon slobodného povolania v akejkolvek forme je úzko viazaný na osobu podnikateľa. Výraznou charakteristikou slobodného povolania je aj príprava na tento druh povolania, ktorá obvykle vyžaduje rozsiahle štúdium, obvykle ukončené štátom akceptovaným diplomom alebo certifikátom. Štatistický úrad SR eviduje príslušníkov slobodných povolaní ako fyzické osoby, ktoré podnikajú na základe iného ako živnostenského oprávnenia. Pojem slobodné povolanie je v praxi rozšírené označenie, no napriek tomu nie je v žiadnom právnom predpise SR jednoznačne definované.

Osobu, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie, upravuje osobitný predpis, ktorým je zákon č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov. Ide hlavne o samostatne hospodáriaci roľníkov. Poľnohospodársku výrobu vykonávajú podnikateľom (samostatne hospodáriaci roľníci), ktorého činnosť spočíva vo vykonávaní poľnohospodárskej výroby včítane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách, sa podľa spomenutého zákona o súkromnom podnikaní občanov rozumie činnosť fyzickej osoby, ktorá osobne alebo pomocou iných osôb vyrába výrobky poľnohospodárskej výroby za účelom získania trvalého zdroja príjmov, najmä ich predajom, prípadne vykonáva úpravu alebo iné spracovanie svojej poľnohospodárskej produkcie, alebo poskytuje príležitostne práce alebo výkony v súvislosti s poľnohospodárskou výrobou, pri ktorých využíva prostriedky a zariadenia slúžiace poľnohospodárskej výrobe, spravidla v čase, keď sa pre túto výrobu plne nevyužívajú, alebo dobyva nevyhradené nerasty. Samostatne hospodáriaci roľník vykonáva poľnohospodársku výrobu vo vlastnom mene, na vlastný účet a zodpovednosť.

Medzi podnikateľov patria podľa Obchodného zákonníka aj zahraničné osoby, ktoré majú právo podnikáť v zahraničí.

Sídlo právnickej osoby

V odseku 3 je definovaný ďalší pojem, ktorým je sídlo právnickej osoby. V obchodnom registri, v živnostenskom registri prípadne v inej evidencii musí byť zapísané sídlo alebo miesto podnikania právnickej osoby. K zapísanému sídlu či miestu podnikania musí preukázať právnická osoba alebo fyzická osoba vlastnícke alebo užívacie práva, to znamená že sídlo alebo miesto jej podnikania sa viaže na uvedené právo. Užívacie právo nemôže uvedenú skutočnosť, že je sídlom alebo miestom podnikania, vylučovať. Takisto musí právnická osoba alebo fyzická osoba disponovať súhlasom vlastníka nehnuteľnosti v prípade, ak podnikajúca osoba vlastníkom nie je. Uvedené sa do znenia tohto ustanovenia doplnilo najmä preto, lebo v praxi dochádzalo k prípadom, keď právnické osoby alebo fyzické osoby zaregistrovali svoje sídlo alebo miesto podnikania na adrese, ktorá patrila inej osobe bez jej vedomia. Listina, ktorá to preukazuje, sa príkladá k zápisu do registra.

Definícia sídla platí v znení zákona od 1. 10. 2004. Do zákona túto definíciu zaviedla novela zákona č. 432/2004 Z. z. Podľa dôvodovej správy uvedené doplnenie reagovalo na potrebu zohľadniť v našom právnom poriadku koncepciu sídla obchodnej spoločnosti, takým spôsobom, ktorý by zohľadňoval jednak najnovšiu judikatúru Európskeho súdneho dvora (ECJ) vzťahujúcu sa k výkladu článkov 43 a 48 Zmluvy o EÚ týkajúcich sa slobody usádzania v rámci EÚ (napr. rozhodnutia ECJ vo veci Überseering a Inspire Art), jednak návrh štrnástej obchodnej smernice Rady o prenesení registrovaného sídla obchodnej spoločnosti z jedného členského štátu do iného členského štátu, ktoré vychádzajú z dôsledného rozdelenia tzv. registrovaného sídla, teda sídla zapísaného v obchodnom registri toho ktorého štátu a sídla faktického (alebo ústredia riadenia) obchodnej spoločnosti ako miesta, z ktorého sa skutočne riadi činnosť podnikateľského subjektu a predpokladajú ich vzájomne nezávislú a v zásade neobmedzenú mobilitu v rámci územia členských štátov EÚ.

Koncepcia sídla obchodnej spoločnosti podľa Obchodného zákonníka, ktorá vychádza predpokladu totožnosti faktického a registrovaného sídla spoločnosti, pričom opačný prípad indikuje ako protiprávny stav, v tej dobe neumožňoval adekvátnym spôsobom reagovať na vývoj, ktorý prebiehal v rámci práva Európskej únie vo vzťahu k výkladu kľúčových článkov Zmluvy o EÚ (konkrétne článkov 43 a 48), ktoré sa týkajú problematiky odstraňovania prekážok slobody podnikania právnických osôb (konkrétne slobody usádzania sa) ako základného predpokladu fungovania jednotného trhu Európskej únie.

V zmysle článku 43 Zmluvy platí, že „spoločnosti alebo firmy založené podľa práva jedného členského štátu, ktoré majú svoje registrované sídlo, ústredie riadenia alebo hlavné miesto činnos-

ti v rámci Spoločenstva, majú vo vzťahu k slobode usádzania sa nárok na uplatňovanie rovnakého právneho režimu ako fyzické osoby, ktoré sú občanmi niektorého z členských štátov“.

Predmetné ustanovenie Zmluvy je okrem iného vyjadrením princípu, že pre fungovanie jednotného vnútorného trhu EÚ je nevyhnutné, aby obchodné spoločnosti, ktoré boli založené podľa práva jedného členského štátu, mohli v plnej miere využívať právo slobodne sa usadiť v ktoromkoľvek štáte Európskej únie.

Súčastou tohto práva – ako to vyplýva z najnovších rozhodnutí Európskeho súdneho dvora – je aj právo preniesť svoje faktické sídlo v prípade, že sa činnosť spoločnosti v priebehu času skoncentruje na území iného členského štátu ako je členský štát, na ktorého území došlo k založeniu spoločnosti (a zápisu spoločnosti do príslušného registra spoločnosti) bez toho, aby to nevyhnutne znamenalo povinnosť spoločnosti (vyplývajúcu z právneho poriadku prijímajúceho štátu) zmeniť svoju „narodnosť“, tzn. rekonštituovať sa podľa práva štátu nového faktického sídla za tým účelom, aby bola bez pochybností uznaná jej právna subjektivita.

Poznámka

Novela zákona č. 390/2019 Z. z. od 1. 10. 2020 priniesla zmenu v § 2 ods. 3. Uvedená právna úprava vychádzala z povinnosti preukazovať pri zápise do obchodného registra oprávnenie na užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti, na ktorej je situované sídlo, resp. miesto podnikania. Vzhľadom na podnety z aplikačnej praxe súdov sa pridala podmienka úradne osvedčeného podpisu vlastníka nehnuteľnosti alebo nadpolovičnej väčšiny podielových spoluvlastníkov na udelenom súhlase. Súhlas samozrejme nemá zmysel vyžadovať, ak je samotná spoločnosť vlastníkom nehnuteľnosti.

Súhlas nadpolovičnej väčšiny podielových spoluvlastníkov bol do úpravy doplnený na základe uplatnenej zásadnej pripomienky Republikovej únie zamestnávateľov; v tejto súvislosti však je možné konštatovať, že uvedené (aj bez výslovnej úpravy) už podľa predchádzajúcej praxe registrových súdov predstavovala všeobecne prijímaný a akceptovaný prístup.

Adresa

Obchodný zákonník v odseku 4 pod adresou rozumie názov obce s uvedením jej poštového smerovacieho čísla (PSC), názov ulice alebo iného verejného priestranstva a orientačné číslo, prípadne súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice. Poštové smerovacie číslo sa používa s názvom mesta alebo mestského časti. Nepripustný je P.O.BOX.

Bydlisko fyzickej osoby

Odsek 5 definuje bydlisko fyzickej osoby ako adresu jej trvalého pobytu podľa zákona o hlásení

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

pobytu občanov SR a registri obyvateľov SR (zákon č. 253/1998 Z. z.). Trvalý pobyt je pobyt občana spravidla v mieste jeho stáleho bydliska na území SR. Občan má v tom istom čase iba jeden trvalý pobyt. Trvalý pobyt má občan len v budove alebo jej časti, ktorá je označená súpisným číslom alebo súpisným a orientačným číslom a je určená na bývanie, ubytovanie alebo na individuálnu rekreáciu, ak zákon neustanovuje inak. Za časť budovy sa považuje aj byt. Prihlásenie občana na trvalý pobyt nezakladá nijaké právo k budove ani k jej vlastníkovi a má evidenčný charakter. Trvalý pobyt je povinný hlásiť každý občan, ak sa trvalo nezdržiava v zahraničí; pritom hlási údaje uvedené v zákone č. 253/1998 Z. z. Pri hlásení trvalého pobytu môže občan uviesť aj svoju národnosť a akademický titul.

§ 3

(1) Platnosť právneho úkonu nie je dotknutá tým, že sa určitej osobe zakázalo podnikat' alebo že určitá osoba nemá oprávnenie na podnikanie.

(2) Osoba, ktorá bez oprávnenia na podnikanie vykonáva túto činnosť, a osoby, ktoré túto činnosť uskutočňujú v jej mene a na jej účet, zodpovedajú za škodu, ktorú tým spôsobili. Tým nie je dotknutá ich zodpovednosť podľa osobitných predpisov.

Komentár k § 3

Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy spájajú s týmto prejavom (§ 34 Občianskeho zákonníka). Právne úkony delíme na viacstranné – účastníkmi právneho úkonu sú 2 alebo viac osôb (napr. kúpna zmluva, zmluva o prenájme bytu) a jednostranné – účastníkom je len jedna osoba (napr. jednostranné započítanie pohľadávok, výpoveď zamestnanca). Právne úkony môžu byť uskutočnené konaním (komisívne) alebo nekonaním (omisívne) realizované výslovne, konkludentne alebo mlčky.

Podľa tohto ustanovenia zákona odseku 1 nie je platnosť právneho úkonu dotknutá tým, že sa určitej osobe zakázalo podnikat' alebo že určitá osoba nemá oprávnenie na podnikanie. Môžeme povedať, že toto znenie vychádza zo zásady ochrany tretích osôb. Hociaký právny úkon, ktorý urobila osoba, ktorej sa zakázalo podnikat', nemá živnostenské oprávnenie alebo jeho oprávnenie zaniklo, či ešte nevzniklo, má za každých okolností povahu podnikateľského právneho úkonu a platí aj v tomto prípade.

V znení odseku 2 treba pripomenúť mandátnu zmluvu, ktorá je upravená Obchodným zákonníkom. Mandátna zmluva sa uzatvára medzi dvomi podnikateľskými stranami – mandantom a mandatórom. K uzatvoreniu mandátnej zmluvy je však nutné uzatvorenie dohody o jej pod-

statných náležitostiach, v ktorej sa určia zmluvné strany identifikáciou mandanta a mandatára, obchodné záležitosti, ako aj spôsob, akým bude táto v mene mandanta sprostredkovaná a samozrejme nesmie chýbať dohoda o odplate. Mandátna zmluva tak upravuje uskutočnenie istej obchodnej záležitosti. Formálne sa za uzatvorenie zmluvy považuje už uzatvorenie dohody o jej podstatných náležitostiach, takže nie je nutná mandátna zmluva písomnou formou. Jej spísanie je však lepšie a praktickejšie pre prípad možných nezrovnalostí. Mandátna zmluva je zmluvou, ktorá zakladá relatívny obchodný záväzkový vzťah. Osoba, ktorá bez oprávnenia na podnikanie vykonáva túto činnosť, a osoby, ktoré túto činnosť uskutočňujú v jej mene a na jej účet (na základe mandátnej zmluvy), zodpovedajú za škodu, ktorú tým spôsobili. Tým nie je dotknutá ich zodpovednosť napríklad podľa trestných právnych predpisov.

§ 3a

(1) Každý podnikateľ je povinný na svojich obchodných listoch a objednávkach vyhotovených v písomnej alebo elektronickej forme (ďalej len „obchodné dokumenty“) uvádzať obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, právnu formu právnickej osoby a identifikačné číslo, ak je pridelené. Podnikatelia zapísaní v obchodnom registri alebo v inej evidencii podnikateľov uvádzajú aj označenie registra, ktorý podnikateľa zapísal, a číslo zápisu. Ak podnikateľ na svojich obchodných dokumentoch uvádza výšku základného imania, musí uviesť aj rozsah jeho splatenia.

(2) Údaje podľa odseku 1 je podnikateľ povinný uvádzať aj v písomnom úradnom styku.

(3) Údaje podľa odseku 1 je podnikateľ povinný uvádzať aj na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené.

Komentár k § 3a

Znenie tohto ustanovenia vymedzuje zákonné povinnosti pre podnikateľa, ktoré sa týkajú povinných údajov zverejňovaných na svojich listoch, objednávkach, či už v písomnej alebo elektronickej forme, či na webovom sídle. Uvedená povinnosť sa týka aj písomného úradného styku (odsek 2). Všetky tieto písomnosti sú na účely Obchodného zákonníka nazývané obchodné dokumenty. Podľa dôvodovej správy k zákonu sú obchodné dokumenty definované ako všetky písomné alebo elektronické prejavy, ktoré smerujú k plneniu povinností vyplývajúcich zo súčasného obchodného záväzkového vzťahu alebo k vzniku budúceho obchodného záväzkového vzťahu.

Povinné údaje

Obchodné dokumenty musia podľa ods. 1 obsahovať tieto povinné údaje o podnikateľovi:

– obchodné meno,

- sídlo alebo miesto podnikania,
- právna forma právnickej osoby a jej identifikačné číslo (ak je pridelené príslušným úradom),
- označenie registra, ktorý podnikateľa zapísal a číslo zápisu, ak je podnikateľ zapísaný v obchodnom registri (číslo zápisu je číslo registrovej zložky),
- výška základného imania a rozsah splatenia tohto imania (platí, ak na dokumentoch výšku imania uvádza). Uvedený údaj však nie je povinný, ale na báze dobrovoľnosti podnikateľa.

Základné imanie

Mimo právnych kontextov ide aj o základný kapitál alebo pre štátne podniky kmeňové imanie. Je ním peňažné vyjadrenie súhrnu zdrojov vložených do podniku jeho vlastníkmi. Je to časť vlastného imania. Uvedený pojem je vymedzený v Obchodnom zákonníku (pozri ustanovenie § 6).

Webové sídlo spoločnosti

V tejto dobe je úplne bežné, že každý podnikateľ pri svojej podnikateľskej činnosti využíva pre reklamu a základné informácie o svojom podnikaní svoje webové sídlo a ako sme uviedli, aj tu musia byť uvedené všetky povinné údaje týkajúce sa podnikateľa. V prípade, ak webové sídlo podnikateľ zriadené nemá, táto povinnosť odpadá.

Znenie odseku 3 bolo do tohto ustanovenia doplnené po novele zákona č. 19/2007 Z. z. prebratím ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/58/ES, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 68/151/EHS v súvislosti s požiadavkami na zverejňovanie s ohľadom na určité typy spoločností, ktorá ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby podnikateľské subjekty, ktoré majú v súvislosti so svojim predmetom podnikania internetové stránky (webové sídla), uvádzali na nich určité informácie. Išlo predovšetkým o napredujúci technologický vývoj a zabezpečenie ochrany spotrebiteľa, ktorý sa rozhoduje aj na základe informácií, ktoré sú uvedené na internetových stránkach podnikateľských subjektov.

§ 4

Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj vzťahy iných osôb než podnikateľov, ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitný zákon.

Komentár k § 4

Ustanoveniami Obchodného zákonníka sa nespravujú len vzťahy podnikateľov, čiže podnikateľských subjektov, ale i iných osôb. Toto tvrdenie platí v prípade, ak to ustanovuje tento právny predpis alebo iný právny predpis.

Ako príklad môžeme spomenúť hospodársku súťaž, pričom Obchodný zákonník sa vzťahuje na všetky osoby zúčastňujúce sa spomenutej hospo-

dárskej súťaže. To znamená, že to môžu byť aj podnikatelia aj nepodnikatelia. Obchodný zákonník sa vzťahuje aj na obce, štátne orgány verejnej správy, vyššie územné celky a združenia (napríklad združenie právnických osôb, či subjekty verejného práva).

Obchodný zákonník sa vzťahuje aj na predávajúceho a kupujúceho, ktorý medzi sebou uzatvorili kúpnu zmluvu. Obchodný zákonník sa použije, ak kupujúci a predávajúci sú (obaja) podnikatelia a predmetom kúpy je hnutelnosť a nejde o medzinárodnú kúpu tovaru, alebo kupujúci a predávajúci nie sú (ani jeden alebo jeden z nich) podnikatelia a bolo písomne dohodnuté použitie Obchodného zákonníka a predmetom kúpy je hnutelnosť.

DIEL II PODNIK A OBCHODNÉ IMANIE

§ 5

Podnikom sa na účely tohto zákona rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

Komentár k § 5

Predmetom znenia tohto ustanovenia je vymedzenie a definícia pojmu podnik, ktorá sa však výlučne používa v znení Obchodného zákonníka, a to vo viacerých ustanoveniach. Pod podnikom Obchodný zákonník rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. Hmotnými zložkami podnikania je zariadenie, stroje, nábytok a pracovné stroje. Osobnými zložkami podnikania sú predovšetkým zamestnanci podniku. Nehmotnými zložkami podniku sú všetky nehmotné vlastnosti podniku (napríklad logo, obchodné meno a ďalšie). Zákon stanovuje, že k podniku patria aj veci, práva a iné majetkové hodnoty. Tieto výhradne patria len podnikateľovi a ich hlavnou úlohou je prevádzkovanie podnikania (alebo ich prostredníctvom), prevádzkovanie podniku, pričom ich povaha má slúžiť najmä na tento účel. Môžeme teda skonštatovať, že podnik je určitým celkom podnikateľskej činnosti, uskutočňovanej v rámci jedného podnikateľského subjektu.

§ 6

(1) Obchodným majetkom na účely tohto zákona sa rozumie súhrn majetkových hodnôt (vecí, pohľadávok a iných práv a peniazmi ocenených iných hodnôt), ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie.

(2) Na účely tohto zákona sa súbor obchodného majetku a záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním označuje ako obchodné imanie (ďalej len „imanie“).

▼ VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

(3) Čistým obchodným imaním je obchodný majetok po odpočítaní záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.

(4) Vlastné imanie tvoria vlastné zdroje financovania obchodného majetku podnikateľa podľa osobitného predpisu.

Komentár k § 6

Predmetom znenia tohto ustanovenia je vymedzenie a definícia pojmov obchodný majetok, čiže imanie, a to buď čisté obchodné imanie alebo vlastné imanie.

Obchodný majetok a imanie

Odsek 1 vymedzuje definíciu pojmu obchodný majetok. Obchodným majetkom na účely znenia tohto právneho predpisu je súhrn majetkových hodnôt podnikateľa, ktoré mu výhradne patria a slúžia hlavne na účel podnikania. Pod majetkovými hodnotami si môžeme predstaviť veci, pohľadávky a iné práva a peniazmi oceneniteľné hodnoty.

Podľa odseku 2 sa súbor celého obchodného majetku podnikateľa a záväzkov, ktoré mu vznikli v súvislosti s podnikaním, sumárne označuje pojmom obchodné imanie, v zákone nazývané iba ako imanie. Obchodné imanie môže byť buď ako čisté obchodné imanie alebo vlastné imanie, pričom je medzi nimi značný rozdiel.

Vlastným imaním sú čisto vlastné zdroje financovania obchodného majetku a naopak čistým obchodným imaním je čistý obchodný majetok, z ktorého sú odpočítané všetky záväzky podnikateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s podnikateľskou činnosťou.

§ 7

Organizačná zložka podniku

(1) Organizačnou zložkou podniku sa rozumie organizačný útvar podniku podľa tohto zákona alebo osobitného zákona. Pri prevádzkovaní organizačnej zložky podniku sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o organizačnú zložku podniku.

(2) Organizačnú zložku podniku právnickej osoby možno na návrh zapísať do obchodného registra.

(3) Prevádzkarňou sa rozumie priestor, v ktorom sa uskutočňuje určitá podnikateľská činnosť. Prevádzkareň musí byť označená obchodným menom podnikateľa, ku ktorému sa môže pripojiť názov prevádzkárne alebo iné rozlišujúce označenie.

Komentár k § 7

Predmetom znenia tohto ustanovenia je vymedzenie a definícia pojmu organizačná zložka podniku, ktorou môže byť odštepny závod, organizačný útvar podniku, prípadne prevádzkareň.

S podnikom sme sa oboznámili v znení § 5 tohto zákona. Organizačnú zložku podniku ako takú zriaďuje podnikateľ, ktorý je buď fyzickou osobou alebo právnickou osobou. Zriaďiť môže viacero organizačných zložiek. Tými sú buď odštepné závody alebo iný organizačný útvar podniku. Iný organizačný útvar je buď vymedzený Obchodným zákonníkom alebo iným právnym predpisom, pričom uvedený útvar má obdobné postavenie ako odštepny závod.

Odštepny závod

Definovaný je v odseku 1. Dá sa povedať, že ide o organizačnú zložku podniku. Táto organizačná zložka podniku musí byť ako odštepny závod zapísaná v obchodnom registri. Pri jeho prevádzkovaní sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o odštepny závod. Zápisom odštepneho závodu ako organizačnej zložky podniku mu za žiadnych okolností nevzniká právna subjektivita, z čoho vyplýva, že sa nestáva právnickou osobou. Právna subjektivita je v zásade platným právom priznaná a garantovaná možnosť byť nositeľom práv a právnych povinností, a tak byť účastníkom (subjektom) právneho vzťahu. Priznáva sa fyzickým a právnickým osobám.

Právo zriaďiť odštepny závod prislúcha len tomu podnikateľovi, ktorý je zapísaný v obchodnom registri, pričom pri zápise tohto odštepneho závodu musia byť uvedené základné údaje, a to označenie, adresa umiestnenia a predmet podnikania alebo činnosti odštepneho závodu spolu s menom, priezviskom, bydliskom, dátumom narodenia a rodným číslom vedúceho odštepneho závodu alebo inej organizačnej zložky podniku a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené. Právnická osoba, ktorá má organizačnú zložku zapísanú ako odštepny závod v obchodnom registri, sa i v spore, ktorý sa týka tohto odštepneho závodu, označuje ako účastník konania uvedením obchodného mena. Právnym dôsledkom zriadenia organizačnej zložky a jej zápisu do obchodného registra je vznik oprávnenia konať v mene podnikateľa voči tretím osobám. Odštepny závod musí v obchodnom styku používať obchodné meno podnikateľa a dodatok, že sa jedná o odštepny závod, pretože napriek zápisu do obchodného registra nezískava právnu subjektivitu. Pri prevádzkovaní odštepneho závodu sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o odštepny závod. Postavenie odštepneho závodu priznáva Obchodný zákonník aj inej organizačnej zložke, ak zákon ustanovuje, že sa táto zložka samostatne zapisuje do obchodného registra. Najvýznamnejším dôsledkom zriadenia organizačnej zložky vo forme odštepneho závodu je to, že jeho vedúci, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky práv-

ne úkony týkajúce sa tejto zložky. Na čele odštepného závodu je jeho vedúci (riaditeľ) odštepného závodu), ktorý má právo za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku, všetky právne úkony týkajúce sa odštepného závodu v mene podnikateľa.

Iná organizačná zložka mala podľa Obchodného zákonníka obdobné postavenie ako odštepný závod, a to v tom prípade, ak zákon ustanovoval, že sa táto organizačná jednotka zapisovala do obchodného registra.

Poznámka

Od 1. 10. 2020 sa zmenilo znenie § 7 ods. 1 a 2, a to novelou zákona č. 390/2019 Z. z. Predchádzajúca definícia organizačnej zložky podniku bola v podstate tautologická. Typickou a terminologicky preferovanou organizačnou zložkou podniku bol odštepný závod, avšak organizačná zložka podniku sa môže nazývať prirodzene aj inak ako odštepný závod. Nová právna úprava terminologicky situáciu ohľadom organizačných zložiek zjednodušila a upustila od (akoby) preferovania organizačnej zložky podniku nazvanej odštepný závod. Zápis organizačnej zložky podniku do obchodného registra (už len pri právnických osobách) je fakultatívny a jeho účelom zostala najmä „intabulácia“ poverenia vedúceho organizačnej zložky podniku konať za podnikateľa vo veciach týkajúcich sa tejto organizačnej zložky.

Prevádzkareň

Na účely Obchodného zákonníka je definovaná v znení odseku 3. V prevádzkarni sa spravidla uskutočňuje podnikateľská činnosť, čiže podnikateľ uskutočňuje svoje podnikanie. Môžeme hovoriť o nejakom konkrétnom priestore, ktorý nemusí spĺňať zákonom stanovené podmienky, keďže nie sú jasne stanovené. Každá prevádzkareň musí byť označená obchodným menom podnikateľa (obchodné meno, ktoré je zapísané v obchodnom registri). K obchodnému menu môže byť popri prípade doplnený aj názov prevádzkarnie, prípadne iné označenie. S prevádzkarniou ako takou sa stretávame aj v znení živnostenského zákona. Podľa živnostenského zákona je prevádzkarnia priestor, v ktorom sa prevádzkuje živnosť. Ide o priestor, v ktorom sa vykonáva sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených živnostenským zákonom. Okrem toho živnostenský zákon definuje aj priestory, ktoré sa za prevádzkareň nepovažujú. Prevádzkarniou je napríklad výrobný závod, predajňa tovaru, hotel, kino, autoservis, kaderníctvo, kaviareň, reštaurácia, banka, poisťovňa, fitnesscentrum, fotoateliér a podobne. Prevádzkarniou nie je priestor súvisiaci s prevádzkovaním živnosti ani technické a technologické zariadenie určené na prevádzkovanie živnosti alebo súvisiace s prevádzkovaním živnosti.

DIEL III OBCHODNÉ MENO

§ 8

Obchodným menom sa rozumie názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti.

Komentár k § 8

Každý podnikateľ, ako sme uviedli už vyššie, musí mať svoje obchodné meno (určitý identifikčný znak), ktoré je zapísané v obchodnom registri. Obchodné meno je v podstate názov podnikateľa, pričom pod týmto názvom vykonáva všetky právne úkony, ktoré súvisia s jeho podnikateľskou činnosťou. Ako príklad obchodného mena uvádzame napr. Poradca s.r.o. (to znamená názov – meno podnikateľa a právna forma) atď. Podnikateľ používa svoje obchodné meno na všetkých písomnostiach, či už v písomnej alebo elektronickej forme spolu s ďalšími zákonom vyžadovanými údajmi. Môžeme povedať, že ide o povinnosť používania obchodného mena na uvedený účel. Ak ide o fyzickú osobu, jej obchodným menom je meno a priezvisko podnikateľa.

§ 9

(1) Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko (ďalej len „meno“). Obchodné meno fyzickej osoby môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania.

(2) Obchodné meno obchodných spoločností a družstva je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri. To platí aj pre právnické osoby, ktoré sa zapisujú do obchodného registra na základe osobitného zákona. Súčasťou obchodného mena právnických osôb je aj dodatok označujúci ich právnu formu.

(3) Obchodným menom právnickej osoby, ktorá sa nezapíše do obchodného registra, je názov, pod ktorým bola zriadená.

(4) Podnikateľ je povinný uvádzať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho súčasný právny stav, najmä s dodatkom „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“.

Komentár k § 9

Znenie tohto ustanovenia definuje jednotlivo obchodné meno u fyzickej osoby, družstva a právnickej osoby.

Obchodné meno

Odsek 1 definuje obchodné meno fyzickej osoby, z ktorého vyplýva, že týmto menom je vždy meno a priezvisko osoby. V praxi sa však stáva, že osoby majú alebo môžu mať rovnaké meno a priezvisko, v tomto prípade sa musí osoba od-

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

lišovať určitým prívlastkom napríklad za oblasti podnikania meno, priezvisko Kovovýroba atď.

Odsek 2 definuje obchodné meno obchodných spoločností a družstiev. Ide o obchodné meno, ktoré majú zapísané v obchodnom registri, pričom sa to týka tiež aj právnických osôb, ktoré musia byť zapísané v obchodnom registri na základe iných právnych predpisov, ako je Obchodný zákonník. Obchodné meno v tomto prípade pozostáva z mena spoločnosti a z dodatku, ktorý definuje právnu formu uvedenej spoločnosti, družstva alebo právnickej osoby (s.r.o, a.s., atď.). Uvedené dodatky, ktorými sa označuje právna forma, sú definované v znení ďalších ustanovení Obchodného zákonníka. U družstva je vždy v obchodnom mene slovo družstvo. Okrem obchodného mena podľa Obchodného zákonníka sa spoločnosti označujú aj inými názvami príslušnými podľa právnych predpisov. Ide hlavne o poisťovne, dôchodkové spoločnosti, banky, sporiteľne atď.

V odseku 3 je definované obchodné meno právnickej osoby, ktorá sa nemusí zapisovať v obchodnom registri. V prípade týchto osôb je obchodné meno ako názov, pod ktorým osoba bola zriadená.

Spoločnosť, družstvo, či právnická osoba sa môže v určitých situáciách dostať do likvidácie, konkurzu alebo prebieha v spoločnosti reštrukturalizácia. V tomto prípade musí podnikateľ pri obchodnom mene uvádzať aj jeho súčasný právny stav (určitý dodatok).

§ 10

(1) Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.

(2) Obchodné mená viacerých právnických osôb môžu vyjadrovať spoločnú majetkovú účasť spoločníkov, ak sú navzájom odlišiteľné.

(3) Na odlišenie obchodného mena právnickej osoby nestačí rozdielne označenie právnej formy. Ak ide o fyzickú osobu, stačí na odlišenie uvedenie iného miesta podnikania. Ak má fyzická osoba rovnaké meno a priezvisko ako iný podnikateľ v tom istom mieste podnikania, je povinná doplniť svoje obchodné meno uvedením dodatku, ktorý sa týka mena alebo druhu podnikania tak, aby sa obchodné mená dali vzájomne odlíšiť.

(4) Ak podniká spolu viac osôb pod spoločným označením bez založenia právnickej osoby, sú tieto osoby spoločne a nerozdielne povinné splniť záväzky vzniknuté pri podnikaní.

Komentár k § 10

Aj ďalšie ustanovenie tohto právneho predpisu sa zaoberá obchodným menom, pričom ide o vymedzenie určitých podmienok. Znenie tohto ustanovenia prešlo zmenou od jeho prvého schválenia,

čím došlo k sprísneniu kritérií na obchodné meno.

Podľa odseku 1 platí, že obchodné meno nemôže byť v žiadnom prípade zameniteľné s iným podnikateľom a jeho obchodným menom. Ďalším dôležitým kritériom je, že obchodné meno by nemalo byť klamlivé, čím by dochádzalo ku skresleným informáciám o podnikateľovi alebo jeho podnikaní. Obchodné meno musí poskytovať presnú informáciu o podnikateľovi a prípadne o predmete jeho podnikania.

V prípade obchodných mien viacerých právnických osôb musí byť zabezpečená ich odlišiteľnosť, a v tom prípade môžu tieto obchodné mená vyjadrovať spoločnú majetkovú účasť jednotlivých spoločníkov.

Odlišnosť obchodného mena FO a PO

Znenie odseku 3 vyjadruje možnosť odlišenia obchodného mena právnickej osoby alebo fyzickej osoby. Zaviedla sa zásada, že na odlišenie nepostačuje iné či rozdielne označenie právnej formy právnickej osoby. V prípade že sa jedná o fyzickú osobu, tak odlišovacím znakom pri obchodnom mene môže byť len iné miesto podnikania, pričom tento odlišovací znak postačuje. Ak má fyzická osoba rovnaké meno a priezvisko ako iný podnikateľ v tom istom mieste podnikania, má povinnosť doplniť svoje obchodné meno uvedením dodatku, ktorý by sa týkal mena alebo druhu podnikania. Tak isto platí zásada, že sa aj v tomto prípade musia dať odlíšiť.

Podľa znenia odsek 4 platí, že osoby sú spoločne a nerozdielne povinné splniť všetky záväzky, ktoré im vznikajú pri podnikaní, a to v tom prípade, ak podniká spolu viac osôb pod spoločným označením bez založenia právnickej osoby. Ako príklad je podnikanie na základe zmluvy o združení s odvolávkou na zákon č. 40/1964 Zb. V prípade tohto podnikania vzniká vzájomná solidárna zodpovednosť.

§ 11

(1) Kto zdedí podnik po podnikateľovi, ktorý bol fyzickou osobou, môže podnikáť pod doterajším obchodným menom s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu; to isté platí pri nadobudnutí podniku na základe zmluvy od podnikateľa, ktorý je fyzickou osobou, za podmienok ustanovených v § 481 ods. 2.

(2) Ak podnikateľom je fyzická osoba, ktorá zmenila svoje meno, môže používať v obchodnom mene aj svoje prvé meno s dodatkom obsahujúcim nové meno.

(3) Obchodné meno právnickej osoby prechádza na nástupnícku právnickú osobu s podnikom, ak zaniká pôvodná právnická osoba bez likvidácie a nástupnícka právnická osoba obchodné meno prevezme. Ak nástupnícka právnická osoba má inú právnu formu, musí sa zmeniť dodatok v súlade s jej právnu formou.

(4) Prevod obchodného mena bez súčasného prevodu podniku je neprípustný. Prevod obchodného mena je možný aj pri prevode časti podniku, ak bude podnikateľ zostávajúcu časť prevádzkovať pod iným obchodným menom alebo táto časť zanikne likvidáciou.

(5) Ak súčasťou obchodného mena právnickej osoby je meno spoločníka alebo člena, ktorý prestal byť jej spoločníkom alebo členom, môže právnická osoba používať ďalej jeho meno len s jeho súhlasom. Pri smrti spoločníka alebo člena sa vyžaduje súhlas dediča.

Komentár k § 11

Znenie tohto ustanovenia sa zaoberá prechodom alebo prevodom obchodného mena z právnickej osoby v prípade jeho úmrtia, likvidácie zmeny mena, prípadne odchodom fyzickej osoby z právnickej osoby (zo spoločnosti, či družstva) alebo pri nadobudnutí podniku (predaj) na základe zmluvy od podnikateľa.

Nástupníctvo

Odsek 1 sa zaoberá zdedením podniku po zomrelom podnikateľovi alebo v prípade predaja. S úmrtím podnikateľa sa môžeme stretnúť aj v živnostenskom zákone, ktorý tiež vymedzuje postup v prípade úmrtia a prechodu práv na dediča podnikateľa. Ten, kto zdedí podnik po podnikateľovi, čiže dedič, pričom podnikateľom bola fyzická osoba, môže aj naďalej podnikateľ pod doterajším obchodným menom fyzickej osoby s dodatkom. Tento dodatok musí označovať nástupníctvo od zomrelej fyzickej osoby a meno nástupcu – dediča. Uvedené platí aj v prípade, ak sa podnik predáva, čiže nadobúda na základe zmluvy od podnikateľa (fyzickej osoby). Obchodné meno však môže používať naďalej, len ak je to vymedzené v zmluve. Podľa znenia § 481 odsek 1 platí, že ak zo zmluvy nevyplýva nič iné, prechádza na kupujúceho aj oprávnenie používať obchodné meno spojené s predávaným podnikom, ibaže by to bolo v rozpore so zákonom alebo s právom tretej osoby. Tohoto prevodu nebráni zmena označenia právnej formy osoby oprávnenej podnikateľ.

Zmena mena

Odsek 2 sa zaoberá situáciou, že podnikateľ – fyzická osoba zmenila svoje meno. Aj naďalej môže používať svoje predošlé obchodné meno avšak s dodatkom o mene novom. Ako príklad môžeme uviesť, ak sa fyzická osoba zosobášila a prevzala priezvisko po svojom manželovi či manželke. Tiež ide o prípad, ak fyzická osoba po rozvoze prevzala svoje predošlé priezvisko.

Prechod

Znenie odseku 3 vymedzuje situáciu, pri ktorej právnická osoba prechádza bez likvidácie

inú právnickú osobu (zlúčenie splynutie). V tomto prípade môže s podnikom prevziať aj obchodné meno. Ak má nástupnícka právnická osoba inú právnu formu, zmení dodatok v názve obchodného mena v súlade s právnou formou právnickej osoby. Zákon výslovne zakazuje prevod obchodného mena bez súčasného prevodu podniku. Zároveň sa pripúšťa prevod obchodného mena aj pri prevode časti podniku, ak bude podnikateľ zostávajúcu časť prevádzkovať pod iným obchodným menom alebo táto časť zanikne likvidáciou. Uvedená zásada je vymedzená v znení odseku 4.

Ukončenie členstva

Posledný odsek 5 sa zaoberá prípadom, ak súčasťou obchodného mena právnickej osoby je meno osoby – člena, ktorý ukončil činnosť a prestal byť členom právnickej osoby. Obchodný zákonník dáva možnosť, aby súčasťou obchodného mena bolo aj meno člena právnickej osoby. Táto spoločnosť aj po ukončení činnosti člena môže používať aj jeho meno v rámci obchodného mena, musí však disponovať jeho súhlasom. V prípade smrti dávajú súhlas dedičia zomrelého člena spoločnosti. Ak spoločnosť súhlas nemá, má zákonnú povinnosť zmeniť názov obchodného mena a zmenu zaznamenať v obchodnom registri alebo inom príslušnom registri. V prípade, ak tak neurobí, použijú sa právne prostriedky podľa nasledujúceho ustanovenia § 12, ktorý sa zaoberá porušením práv prostredníctvom obchodného mena.

§ 12

(1) Koho práva boli dotknuté alebo ohrozené neoprávnenným používaním obchodného mena, môže sa proti neoprávnenému užívateľovi domáhať, aby sa takého konania zdržal a odstránil závadný stav; najmä sa môže domáhať

- a) zničenia neoprávnene vyhotovených tovarov porušujúcich právo k obchodnému menu alebo ich stiahnutia z obehu, alebo
- b) zničenia materiálov a nástrojov použitých pri neoprávnenom porušení práva k obchodnému menu alebo hrozbe porušenia práva k obchodnému menu alebo ich stiahnutia z obehu,
- c) poskytnutia informácií o pôvode a distribúcii tovaru alebo služby porušujúcej právo k obchodnému menu vrátane
 1. údajov o vlastníkoch, výrobcovi, distribútovi, dodávateľovi alebo predajcovi tovaru porušujúcim právo k obchodnému menu alebo o poskytovateľovi služby porušujúcej právo k obchodnému menu,
 2. údajov o vyrobenom, dodanom, poskytnutom, prijatom alebo objednanom množstve alebo cene tovaru alebo služby porušujúcej právo k obchodnému menu.

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

(2) Informácie podľa odseku 1 písm. c) je povinná poskytnúť osoba, ktorá

- a) má v držbe tovar porušujúci právo k obchodnému menu,
- b) využíva služby porušujúce právo k obchodnému menu,
- c) poskytuje služby využívané pri porušovaní práva k obchodnému menu,
- d) bola označená osobou uvedenou v písmenách a) až c) ako osoba zúčastnená na výrobe, spracovaní alebo distribúcii tovaru porušujúceho právo k obchodnému menu alebo na poskytovaní služieb porušujúcich právo k obchodnému menu.

(3) Koho práva boli dotknuté alebo ohrozené neoprávneným používaním obchodného mena, môže požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia a primerané zadostučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch. Ak sa neoprávneným používaním obchodného mena spôsobila škoda, možno sa jej náhrady domáhať podľa tohto zákona. Ak nemožno určiť výšku náhrady inak, určí sa najmenej vo výške odmeny, ktorá by bola v čase neoprávneného použitia podľa licenčnej zmluvy zvyčajná.

(4) Súd môže účastníkov, ktorého návrhu sa vyhovel, priznať v rozsudku právo zverejniť rozsudok na trovy účastníka, ktorý v spore nepúšľ, a podľa okolností určiť aj rozsah, formu a spôsob zverejnenia.

Komentár k § 12

Znenie tohto ustanovenia Obchodného zákonníka upravuje právne prostriedky proti neoprávnenému používaniu obchodného mena a vymedzuje sankcie za uvedené používanie obchodného mena.

Po novele autorského zákona sa zmenilo znenie tohto ustanovenia. V duchu teórie práva priemyselného vlastníctva obchodné meno možno v systéme práv nehmotných statkov zaradiť do kategórie priemyselných práv na označenie. S ohľadom na právnu úpravu ochrany práva obchodného mena sa táto úprava precizovala.

Ochrana obchodného mena

V odseku 1 sa v nadväznosti na smernicu doplnili súkromnoprávne prostriedky ochrany obchodného mena v podobe explicitného rozšírenia nových žalobných nárokov. Preporovnanie možno odporučiť do pozornosti žalobné nároky. Zdržovací nárok a reštitučný nárok sa precizuje formou demonštratívneho výpočtu pod písmenami a) až c). Nárok umožňujúci poškodenému domáhať sa poskytnutia informácií o pôvode a distribúcii tovaru alebo služby porušujúcej právo k obchodnému menu rešpektuje kogentnú povahu článku 8 smernice. Konkrétny obsah takýchto informácií je definovaný v písmene c) v prvom a druhom bode.

V odseku 2 sa ustanovuje okruh osôb, voči ktorým bude smerovať nárok podľa odseku 1 písmena c).

Ak niekoho práva boli porušené alebo dotknuté v súvislosti s obchodným menom, môže sa v tomto prípade domáhať proti tomu, kto jeho práva porušil, aby ich už viac neporušoval a prípadne odstránil závadný stav. Pod odstránením závadného stavu rozumieme hlavne zničenie neoprávnené vyhotovených tovarov, ktorými sa porušilo právo k obchodnému menu, tiež stiahnutie týchto tovarov z obehu, zničenie materiálov a nástrojov použitých pri neoprávnenom porušení práva k obchodnému menu alebo hrozbe porušenia práva k obchodnému menu alebo ich stiahnutie z obehu a poskytnutie informácií o pôvode a distribúcii tovaru alebo služby porušujúcej právo k obchodnému menu.

Medzi tieto informácie patria údaje o vlastníkoch, výrobcovi, distributérovi, dodávateľovi alebo predajcovi tovaru porušujúcim právo k obchodnému menu alebo o poskytovateľovi služby porušujúcej právo k obchodnému menu, údaje o vyrobenom, dodanom, poskytnutom, prijatom alebo objednanom množstve alebo cene tovaru alebo služby porušujúcej právo k obchodnému menu. Zároveň je možná náhrada škody podľa príslušného právneho predpisu a priznania práva na informácie.

Osoby, na ktoré sa vzťahuje nárok ochrany

Všetky spomenuté informácie musí poskytnúť osoba, ktorá je vymedzená v znení odseku 2, čiže ide o okruh osôb, voči ktorým možno poskytnúť nárok. Ide o osobu, ktorá má v držbe taký tovar, ktorým bolo porušené právo k obchodnému menu, tiež o osobu, ktorá využíva služby porušujúce právo k obchodnému menu, alebo o osobu, ktorá poskytuje služby využívané pri porušovaní práva k obchodnému menu. Zákon tiež hovorí aj o osobe, ktorú označila iná osoba a podieľala sa na výrobe a spracovaní tovaru, ktorým sa porušilo právo v súvislosti s obchodným menom.

Novelou autorského zákona sa zmenilo aj znenie odseku 3. To znamená „ak nie je možné určiť výšku náhrady inak, určí sa priemerne vo výške odmeny, ktorá by bola v čase neoprávneného použitia podľa licenčnej zmluvy zvyčajná.“ V tomto smere ide koncepčne o rovnaký mechanizmus spôsobu subsidiárneho výpočtu výšky náhrady škody ako v Občianskom zákonníku. S ohľadom na zachovanie jednotnej koncepcie výpočtu rozsahu náhrady ujmy pre celú oblasť ochrany duševného vlastníctva sa aj pri bezdôvodnom obohatení, ktoré možno žiadať pri neoprávnenom používaní obchodného mena, ak nie je možné určiť jeho výšku inak, vypočíta primerane podľa výšky odmeny, ktorá by bola v čase neoprávneného použitia podľa licenčnej zmluvy zvyčajná. To znamená že ten, koho práva boli dotknuté alebo ohrozené neoprávneným používaním obchodného

ho mena, môže požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia a primerané zadostučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch. Ak sa neoprávneným používaním obchodného mena spôsobila škoda, možno sa jej náhrady domáhať podľa Obchodného zákonníka.

V znení posledného odseku 4 je vyjadrená možnosť priznať v rozsudku právo zverejniť rozsudok na trovy účastníka, ktorý v spore neuspel. Uvedeným sú rozšírené možnosti a rozsah právnych prostriedkov ochrany v súvislosti s obchodným menom. Takisto je možné, ak to dovoľujú jednotlivé okolnosti v rozsudku, určiť úspešnému účastníkovi rozsah, formu a spôsob zverejnenia.

Poznámka

Od 1. 1. 2018 došlo k zosúladieniu pojmov používaných v Obchodnom zákonníku v súvislosti so zverejňovaním rozhodnutí súdu. Pojem „zverejniť“ používa napr. zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v rámci režimu zverejňovania súdnych rozhodnutí podľa § 82a, rovnako tak zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 316/2016 Z. z., i procesný kódex – Civilný sporový poriadok.

DIEL IV KONANIE PODNIKATEĽA

§ 13

(1) Ak je podnikateľ fyzická osoba, koná osobne alebo za neho koná zástupca. Právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca.

(2) Ustanovenia tohto zákona o jednotlivých obchodných spoločnostiach a o družstve určujú štatutárny orgán, ktorého konanie je konaním podnikateľa.

(3) Podnikateľa zaväzuje konanie osôb vykonávajúcich pôsobnosť štatutárneho orgánu, aj keď prekročili svojím konaním rozsah predmetu jeho podnikania, okrem prípadu, v ktorom sa prekročila pôsobnosť štatutárneho orgánu, ktorú tomuto orgánu zákon zveruje alebo zákon umožňuje veriť.

(4) Obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať nie je účinné voči tretím osobám ani v prípade, keď bolo zverejnené. Ak ide o podnikateľa, ktorý sa zapisuje do obchodného registra, obmedzenie štatutárneho orgánu podľa prvej vety sa do obchodného registra nezapisuje.

(5) Vedúci organizačnej zložky podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku.

Komentár k § 13

Tento diel Obchodného zákonníka upravuje je oblasť konania podnikateľa vo svojom mene, alebo v prípade, ak za podnikateľa koná jeho zástupca.

Konanie podnikateľa

Znenie odseku 1 upravuje konanie podnikateľa fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Fyzická osoba vždy koná vo svojom mene, čo znamená, že robí všetky úkony súvisiace s jej podnikaním, vstupuje do právnych vzťahov a koná vo svoj prospech. Existuje však aj možnosť, že za fyzickú osobu – podnikateľa koná jeho zástupca. V prípade právnickej osoby koná za ňu jej štatutárny orgán alebo zástupca tohto štatutárneho orgánu. Treba však podotknúť, že štatutárny orgán právnickej osoby nie je jej zástupcom. Konanie štatutárneho orgánu je vždy konaním právnickej osoby.

Obchodný zákonník v znení ustanovení o obchodných spoločnostiach alebo o družstve určuje štatutárny orgán, ktorého konanie je tiež konaním podnikateľa.

Spoločnosť s ručením obmedzeným má štatutárny orgán konateľa prípadne viac konateľov, ktorí za spoločnosť konajú a zastupujú ju, ale každý konateľ samostatne, ak nie je určené inak prostredníctvom dokumentov spoločnosti.

Pri jednoduchej spoločnosti na akcie je štatutárnym orgánom predstavenstvo, ktoré koná v mene spoločnosti a riadi tiež jej činnosť. Predstavenstvo rozhoduje o všetkých záležitostiach spoločnosti, pokiaľ nie sú Obchodným zákonníkom alebo stanovami vyhradené do pôsobnosti valného zhromaždenia.

Štatutárnym orgánom akciovej spoločnosti alebo družstva je podobne ako pri jednoduchej spoločnosti na akcie predstavenstvo, ktoré riadi činnosť spoločnosti alebo družstva a koná v jej mene.

Štatutárnym orgánom verejnej obchodnej spoločnosti je každý zo spoločníkov. Spoločenská zmluva však môže určiť, že títo spoločníci konajú spoločne. Ak môžu konať len niektorí alebo jeden spoločník, tak iba ten je štatutárnym orgánom spoločnosti.

V komanditnej spoločnosti je štatutárnym orgánom komplementár alebo komplementári. Každý jeden komplementár koná za spoločnosť samostatne. Uvedené právo platí, ak príslušné dokumenty neurčujú inak.

Zaväzujúce konanie

Podľa odseku 3 podnikateľa zaväzuje konanie osôb, ktoré vykonávajú pôsobnosť štatutárneho orgánu, aj v tom prípade ak prekročili svojím konaním rozsah predmetu podnikania tohto podnikateľa. Uvedené konanie podnikateľa zaväzuje. Existuje však aj výnimka kedy tomu tak nie je, a to ak bola prekročená pôsobnosť štatutárneho

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

orgánu, ktorá mu je stanovená alebo umožnená Obchodným zákonníkom.

Znenia ďalších odsekov boli do zákona doplnené po novele zákona č. 500/2001 Z. z. Obchodný zákonník neumožňoval obmedziť obsah konateľských oprávnení štatutárneho orgánu (konateľské oprávnenie vo všeobecnom zmysle konať a nie ako konanie konateľa). Vo vzťahu k štatutárnemu orgánu je však možné špecifikovať spôsob oficiálneho konania štatutárnym orgánom. Napriek skutočnosti, že zo zákona sa nepredpokladá zápis obmedzenia konateľských oprávnení, ale pripúšťa sa iba zápis upresnenia spôsobu oficiálneho konania štatutárneho orgánu do obchodného registra. Touto novelou zákona boli zrušené obmedzenia konania zo strany štatutárnych orgánov. To znamená, že obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať, nie je účinné voči tretím osobám ani v prípade, keď bolo zverejnené.

Poznámka

Od 1. 10. 2020 sa znenie § 13 ods. 4 doplnilo po novele zákona č. 390/2019 Z. z. Nemohlo byť sporu, že obmedzenie štatutárneho orgánu právnickej osoby konať za ňu nemá navonok žiadne právne účinky. Napriek tomu bolo možné sa v aplikačnej praxi registrových súdov často stretnúť s tým, že právnické osoby navrhovali do obchodného registra zapisovanie obmedzení (často veľmi popisného až technického charakteru), čo u tretích osôb mohlo vytvárať stav právnej neistoty a zakladalo aj isté nároky na strane informačných systémov verejnej správy a taktiež aj registrových súdov. Zavedla sa preto situácia, pokiaľ ide o zápis do obchodného registra, že do obchodného registra nie je vôbec možné zapisovať obmedzenia štatutárneho orgánu konať za zapísanú právnickú osobu. Dané obmedzenia sa často v praxi nesprávne zapisovali ako údaj o „uvedení spôsobu, akým táto osoba (rozumej fyzická osoba, ktorá je štatutárnym orgánom alebo jeho členom) konala v mene zapísanej osoby“, ktorý predpokladal § 2 ods. 1 písm. e) zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na podklade čl. 14 písm. d) bod ii) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 zo 14. júna 2017 týkajúca sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností (kodifikované znenie) (ďalej len „smernica 2017/1132“). V danej súvislosti je potrebné upozorniť, že v odborných kruhoch panovala jednota v tom, že bolo potrebné (a nevyhnutné) v praxi dôsledne rozlišovať medzi určením spôsobu konania v mene spoločnosti a obmedzením oprávnenia konať v mene spoločnosti, ktoré nie sú totožnými pojmami, so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami. Uvedené doplnenie malo teda za cieľ precizovať predmetnú právnu úpravu a tým prispieť k jej jednotnému výkladu a aplikácii.

Vedúci organizačnej zložky podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, pri ktorom platí podmienka, že je zapísaný do obchodného registra, môže za podnikateľa robiť všetky právne úkony, ktoré sa týkajú tejto organizačnej zložky alebo podniku. Zákon stanovuje, že nie je potrebné ani splnomocnenie na uvedenú činnosť.

§ 13a

(1) Rozhodnutím súdu alebo rozhodnutím iného orgánu, ktoré je preskúmateľné súdom, ak tak ustanoví osobitný predpis, môže byť určené, že po dobu uvedenú v rozhodnutí, alebo na základe rozhodnutia súdu po dobu troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia (ďalej len „rozhodnutie o vylúčení“), fyzická osoba nesmie vykonávať funkciu člena štatutárneho orgánu alebo člena dozorného orgánu v obchodnej spoločnosti alebo družstve (ďalej len „vylúčený zástupca“). To platí rovnako aj pre pôsobenie ako vedúci organizačnej zložky podniku, vedúci podniku zahraničnej osoby, vedúci organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby alebo prokurista.

(2) Rozhodnutím o vylúčení je rozhodnutie, o ktorom tak ustanoví zákon.

(3) Právoplatnosťou rozhodnutia o vylúčení prestáva byť vylúčený zástupca členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu, vedúcim organizačnej zložky podniku, vedúcim podniku zahraničnej osoby, vedúcim organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby alebo prokuristom vo všetkých obchodných spoločnostiach a družstvách.

(4) Vylúčený zástupca je povinný oznámiť svoje vylúčenie bez zbytočného odkladu obchodným spoločnostiam alebo družstvám, ktoré sú tým dotknuté. Ustanovenie § 575 ods. 2 druhej veta platí rovnako.

(5) Kto osobne alebo prostredníctvom iných osôb koná ako vylúčený zástupca, vyhlasuje veriteľovi, že ho uspokojí, ak jeho nároky neuspokojí obchodná spoločnosť alebo družstvo, v mene alebo na účet ktorého koná. V takom prípade sa práva a povinnosti vylúčeného zástupcu spravujú podľa ustanovení o ručení. Ustanovenie § 308 sa nepoužíja.

Komentár k § 13a

Uvedená znenie tohto ustanovenia bolo do Obchodného zákonníka zavedené novelou zákona č. 87/2015 Z. z.

Ustanovenie zavádza základný predpoklad pre zavedenie tzv. registra diskvalifikácií. Podľa tejto právnej úpravy môžu byť rozhodnutím o diskvalifikácii (vylúčení) dva typy súdneho rozhodnutia – právoplatné rozhodnutie, ktorým sa uložil trest zákazu činnosti, alebo rozhodnutie, pri ktorom sa bude mať za to, že ide o rozhodnutie o diskvalifikácii (porušenie povinnosti podať návrh na vyhlásenie

nie konkurzu včas v súvislosti s uložením zmluvnej pokuty). Rozhodnutím o vylúčení je teda iba také rozhodnutie, ktoré zaň výslovne označí zákon. Individuálne žaloby na vylúčenie nie sú prípustné.

Do konca roka 2017 mohlo dôjsť k vylúčeniu fyzickej osoby len rozhodnutím súdu alebo na jeho základe. Ustanovenie od 1. 1. 2018 vytvorilo do budúcnosti základ pre tú možnosť, aby k vylúčeniu mohlo dôjsť aj na základe rozhodnutia iného orgánu (napr. správneho, daňového), a to za porušenia, ktoré špecifikuje relevantná sektorová legislatíva (dane, clá, zamestnanosť, sociálne veci).

Doba diskvalifikácie (vylúčenia)

Uvedená je priamo v rozhodnutí (rozhodnutie súdu v trestnom konaní), inak je doba diskvalifikácie (vylúčenia) 3 roky (oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu). Diskvalifikácia spočíva výlučne v zákaze možnosti vystupovať ako člen štatutárneho alebo dozorného orgánu v obchodnej spoločnosti alebo družstve, ako aj v zákaze pôsobiť ako vedúci organizačnej zložky podniku, vedúci podniku zahraničnej osoby alebo prokurista. Zakázané je vystupovať ako vylúčený zástupca priamo (osobne) alebo nepriamo (prostredníctvom iných osôb).

Účinky právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení

Ich dôsledky platia aj na právny vzťah medzi spoločnosťou a vylúčeným zástupcom. Vylúčeného zástupcu to však nebude zbavovať povinnosti upozorniť spoločnosť na hrozbu vzniku škody a potrebné opatrenia na jej odvrátenie. Tú okolnosť, že rozhodnutie o vylúčení nadobudlo právoplatnosť, oznámi súd, ktorý rozhodnutie o diskvalifikácii vydal, súdu, ktorý vedie register diskvalifikácií.

Samotný verejnoprávny zákaz pôsobiť ako vylúčený zástupca na dosiahnutie účelu právnej úpravy nepostačuje, platnosť právnych úkonov vylúčeného zástupcu by nemala byť z dôvodu potreby ochrany týchto osôb dotknutá. Tiež sa ustanovilo, aby ten, kto koná ako vylúčený zástupca, zároveň ručil za záväzky z obchodov, ktoré v čase vylúčenia dojednal (sám, alebo ako tieňový zástupca spoločnosti). Ak ako ručiteľ plní, nevznikne mu právo na regres.

V prípade, že po vylúčení ostane spoločnosť alebo družstvo bez riadne vymenovaného štatutárneho orgánu, postupuje sa primerane podľa § 66 ods. 1.

§ 14 Prokúra

(1) Prokúrou splnomocňuje podnikateľa prokuristu na všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, aj keď sa na ne inak vyžaduje osobitné plnomocenstvo. Prokúru možno udeliť len fyzickej osobe.

(2) V prokúre nie je zahrnuté oprávnenie scudzovať nehnuteľnosti a zaťažovať ich, ibaže

je toto oprávnenie výslovne v udelení prokúry uvedené.

(3) Obmedzenie prokúry vnútornými pokynmi nemá právne následky voči tretím osobám.

(4) Viacerým osobám možno prokúru udeliť tak, že sú na zastupovanie a podpisovanie oprávnené každá samostatne, alebo tak, že je pritom potrebný súhlasný prejav vôle všetkých prokuristov alebo aspoň dvoch z nich.

(5) Prokurista podpisuje tým spôsobom, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná, pripojí dodatok označujúci prokúru a svoj podpis.

(6) Udelenie prokúry je účinné od zápisu do obchodného registra. Návrh na zápis prokúry do obchodného registra musí obsahovať meno a bydlisko prokuristu a spôsob, akým sa za podnikateľa podpisuje. Ak bola prokúra udeľená viacerým osobám, musí návrh obsahovať aj určenie, či každý prokurista môže konať samostatne, prípadne koľko prokuristov musí konať spoločne.

Komentár k § 14

Prokúra je predmetom znenia tohto ustanovenia zákona. Dá sa povedať, že ide o špeciálny druh zastúpenia alebo splnomocnenia na základe plnej moci.

Rozsah oprávnenia prokuristu

Prokurista (t. j. splnomocnený na základe plnej moci) – môže byť fyzická osoba, je oprávnený konať za podnikateľa vo všetkých úkonoch týkajúcich sa prevádzky podniku. Dokonca aj v takých právnych úkonoch, pri ktorých sa vyžaduje zvláštna plná moc (napríklad na zastupovanie pred súdom). Prokúra je obmedzená do tej miery, že prokurista môže robiť právne úkony týkajúce sa len prevádzky podniku. Úkon, ako je predaj samotného podniku, určite nie je úkonom týkajúcim sa prevádzky podniku, išlo by o prekročenie plnomocenstva vyplývajúceho z prokúry. Prokúra tiež nezahŕňa oprávnenie na scudzovanie (napríklad predaj nehnuteľnosti) a zaťažovanie nehnuteľností (napríklad založenie nehnuteľnosti), pokiaľ v nej nie je toto oprávnenie výslovne uvedené.

Ak bol rozsah oprávnenia prokuristu obmedzený internými pokynmi podnikateľa (interné pokyny môžu vyplývať buď všeobecne zo stanov spoločnosti, alebo podnikateľ individuálne zakáže prokuristovi urobiť nejaký úkon), nemá to vplyv na právne úkony vykonané prokuristom s tretími osobami. Týmito právnyimi úkonmi prokurista platne zaviazal podnikateľa, za ktorého koná. Z prekročenia oprávnenia prokuristom je možné vyvodiť len zodpovednosť prokuristu voči podnikateľovi.

Prokurista

Prokuristom môže byť len fyzická osoba. Prokúru je možné udeliť aj viacerým osobám. Priamo

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

v prokúre je potrebné vymedziť, či každý prokurista koná samostatne, alebo či je potrebný súhlas všetkých (resp. súhlas aspoň dvoch z nich). Prokurista sa pri vykonávaní písomných úkonov podpisuje tak, že k obchodnému menu podnikateľa pripojí dodatok, ktorý označuje prokúru (napríklad „prokurista“) a svoj podpis. Obmedzenie prokúry vnútornými pokynmi nemá právne následky voči tretím osobám. Viacerým osobám možno prokúru udeliť tak, že sú na zastupovanie a podpisovanie oprávnené každá samostatne, alebo tak, že je pritom potrebný súhlasný prejav vôle všetkých prokuristov alebo aspoň dvoch z nich. Môžeme hovoriť o hromadnej prokúre, čiže hromadnom plnomocenstve.

Znenie odseku 5 upravuje spôsob, akým sa podpisuje prokurista. To znamená, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná (čiže koho zastupuje), pripojí dodatok označujúci prokúru a svoj podpis. Dodatok je spravidla slovo prokurista.

Udelenie prokúry

Účinnosť udelenia prokúry je vymedzená v znení odseku 6. Vznik oprávnenia na prokúru teda podľa zákona vzniká priamym zápisom do obchodného registra. Zákon tu tiež vymedzuje, aké náležitosti musia byť uvedené v návrhu na zápis prokúry do obchodného registra. Návrh musí obsahovať meno a bydlisko prokuristu a spôsob, akým sa za podnikateľa podpisuje spoločne s dodatkom. Ďalšími náležitosťami sú dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ak sa zapisuje do obchodného registra ako prokurista, s uvedením spôsobu konania za podnikateľa a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie. V prípade zahraničnej fyzickej osoby sa zapisuje jej rodné číslo, ak jej bolo pridelené. Ak spoločnosť udeľuje prokúru viacerým osobám, návrh na zápis do obchodného registra musí obsahovať určenie, či každý prokurista môže konať samostatne alebo koľko prokuristov musí konať spoločne.

§ 15

(1) Kto bol pri prevádzkovaní podniku poverený určitou činnosťou, je splnomocnený na všetky úkony, ku ktorým pri tejto činnosti obvykle dochádza.

(2) Ak osoba svojím konaním prekročí rozsah poverenia podľa odseku 1, toto konanie podnikateľa zaväzuje len vtedy, ak tretia osoba o prekročení rozsahu poverenia nevedela a s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu ani nemohla vedieť.

Komentár k § 15

Aj ďalšie ustanovenie Obchodného zákonníka sa zaoberá zastupovaním právnickej osoby. Ide predovšetkým o poverenie fyzickej osoby, ktorá by

mala konať v mene podnikateľa. Týka sa to hlavne funkcie fyzickej osoby a činnosti, ktorá jej vyplýva funkčného zaradenia v podniku. Čiže konanie v mene podnikateľa jej vyplýva z funkcie v spoločnosti. Podľa odseku 1, kto bol pri prevádzkovaní podniku poverený určitou činnosťou, je splnomocnený na všetky úkony, ku ktorým pri tejto činnosti obvykle dochádza. Všetko funguje aj na základe vnútorných predpisov a pracovného zaradenia fyzickej osoby. Vnútornými predpismi podľa Obchodného zákonníka nie je možné obmedziť oprávnenie na konanie oproti rozsahu oprávnenia konať, ktoré je obvykle spojené v obchodných vzťahoch s určitou pracovnou činnosťou, s určitou funkciou v podniku, a to s účinnosťou voči tretím osobám.

Prekročení rozsahu poverenia

Ak osoba svojím konaním prekročí rozsah poverenia zo strany podnikateľa a vnútorných predpisov, aj v tomto prípade uvedené konanie podnikateľa zaväzuje, no platí to len v situácii, ak tretia osoba o prekročení rozsahu poverenia nevedela a s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu ani nemohla vedieť. V opačnom prípade podnikateľ záväzný nie je.

§ 16

Podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkarni, ak nemohla tretia osoba vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená.

Komentár k § 16

Znenie tohto odseku určuje výnimku a v podstate zásadu, že podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkarni, a to však len v prípade, že táto tretia osoba nevedela a ani nemohla vedieť, že osoba, ktorá konala, na uvedené nemá oprávnenie. Ide o osobu, ktorá nie je štatutárnym orgánom spoločnosti a nie je ani jeho zástupcom a ani poverená na základe splnomocnenia. Znenie tohto ustanovenia sa vzťahuje iba na priame miesto podnikania, čiže prevádzkareň podnikateľa.

DIEL V OBCHODNÉ TAJOMSTVO

§ 17

(1) Predmetom práv patriacich k podniku je aj obchodné tajomstvo. Obchodné tajomstvo tvoria všetky skutočnosti obchodnej, výroby alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle majiteľa obchodného tajomstva utajené a majiteľ obchodného tajomstva zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje.

(2) Majiteľ obchodného tajomstva je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá oprávnené nakladá s obchodným tajomstvom, ktoré sa vzťahuje na podnik prevádzkovaný touto osobou pri výkone podnikania podľa § 2 ods. 1.

(3) Rušiteľ obchodného tajomstva je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá porušuje alebo ohrozuje obchodné tajomstvo.

(4) Tovar porušujúci právo k obchodnému tajomstvu je tovar, ktorého návrh, vlastnosti, fungovanie, výrobný proces alebo uvedenie na trh má podstatné výhody z obchodného tajomstva, ktoré bolo porušené.

Komentár k § 17

V diel upravuje na účely obchodného práva obchodné tajomstvo, ktoré je predmetom práv patriacich k podniku.

Podmienky obchodného tajomstva

Obchodné tajomstvo je nehmotnou zložkou podniku. Pod obchodným tajomstvom si môžeme predstaviť všetky obchodné výrobné a technické zložky podniku, ktoré majú materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu pre podnik, pričom platí, že nie sú bežne dostupné v obchodných kruhoch, pre majiteľa obchodného tajomstva sú veľmi vzácne a utajené a ich utajenie majiteľ obchodného tajomstva na najvyššej úrovni zabezpečuje pred prezradením. Na to, aby zložky boli obchodným tajomstvom, musia spĺňať všetky podmienky takto stanovené Obchodným zákonníkom. Ich následná ochrana nastáva okamihom naplnenia všetkých predpokladov a pojmových znakov, ktoré by malo obchodné tajomstvo spĺňať.

Ak teda pojmové znaky, ktoré sú v tomto ustanovení vymenované, naplnené nie sú, nevzniká a ani nemôže vzniknúť zmluvným stranám právo na ochranu ustanoveniami chrániacimi obchodné tajomstvo.

Vzhľadom na zavedenie nového pojmu „majiteľ obchodného tajomstva“ v § 17 ods. 2 po novele zákona č. 264/2017 Z. z. sa za účelom zjednotenia pojmov v rámci právnej úpravy obchodného tajomstva nahradilo slovo „podnikateľ“ pojmom „majiteľ obchodného tajomstva“, čo zodpovedá aj dikcii preberanej smernice. Zároveň obsahové zameranie definície pojmu „majiteľ obchodného tajomstva“ bolo od 1. 1. 2018 vhodnejšie z toho dôvodu, že zahŕňa okrem personálneho znaku – v podobe nakladania s obchodným tajomstvom fyzickou či právnickou osobou, ktorá je oprávnená, i vecný znak – súvislosť s podnikom, ktorý prevádzkuje uvedená osoba, teda podnikateľ. Inak povedané, majiteľom obchodného tajomstva je ten podnikateľ, ktorý s predmetom obchodného tajomstva vzťahujúcim sa k podniku nakladá oprávnené. Pojem majiteľ sa zdá vhodnejším i z toho dôvodu, že samotné obchodné tajomstvo

je predmetom subjektívnych práv a je majetkovým právom, pôsobiacim erga omnes.

Majiteľ obchodného tajomstva

Podľa odsek 2 až 4 majiteľ obchodného tajomstva je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá oprávnené nakladá s obchodným tajomstvom, ktoré sa vzťahuje na podnik prevádzkovaný touto osobou pri výkone podnikania. Rušiteľom obchodného tajomstva je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá porušuje alebo ohrozuje obchodné tajomstvo. A nakoniec tovarom porušujúcim právo k obchodnému tajomstvu je tovar, ktorého návrh, vlastnosti, fungovanie, výrobný proces alebo uvedenie na trh má podstatné výhody z obchodného tajomstva, ktoré bolo porušené.

Poznámka

Od 1. 1. 2018 sa zaviedli tri nové pojmy – majiteľ obchodného tajomstva, rušiteľ obchodného tajomstva a tovar porušujúci právo k obchodnému tajomstvu. Zavedením uvedených pojmov došlo k transpozícií čl. 13 ods. 2 až 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) (Ú. v. EÚ L 157, 15. 6. 2016), ktorá obsahuje definície týchto pojmov. Tieto pojmy sú pritom upravené s prihliadnutím na koncepciu Obchodného zákonníka a novela zákona s nimi pracuje i v nasledujúcich novozavedených ustanoveniach (napr. pri neodkladných opatreniach či prostriedkoch nápravy).

Rušiteľ obchodného tajomstva

Na účely zákona je ten, kto neoprávnené do práva k obchodnému tajomstvu zasiahol jeho získaním, sprístupnením, zverejnením alebo obchodné tajomstvo svojim neoprávneným konaním ohrozuje. Len tejto osobe môžu byť v dôsledku jej protiprávneho konania súdom uložené (nariadené) neodkladné alebo nápravné opatrenia. Rušiteľom obchodného tajomstva pritom môže byť fyzická alebo právnická osoba. Napriek tomu, že smernica uvádza pojem „porušovateľ“, bolo vhodnejšie nahradiť tento pojem pojmom „rušiteľ obchodného tajomstva“, pričom pojem rušiteľ Obchodný zákonník používa i v rámci právnych prostriedkov ochrany proti nekalej súťaži.

Síce zákonodarca pojem „ohrozenie obchodného tajomstva“ nedefinoval, je zrejme, že ho možno vnímať ako konanie s cieľom porušiť obchodné tajomstvo (jeho neoprávneným získaním, sprístupnením alebo využitím), pričom k tomuto nežiaducemu následku ešte nedošlo, ale reálne tento následok hrozí. Právny poriadok tento všeobecne známy pojem bez potreby jeho obsahového vymedzenia zaviedol v množstve právnych predpisov. Samotný Obchodný zákonník ho používa pri ochrane obchodného mena – rovnako

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

s negatívnymi následkami pre toho, kto sa ohrozenia obchodného mena dopustí. Okrem toho, ohrozenie práv pozná i Autorský zákon, Občiansky zákonník, či ďalšie právne predpisy.

Tovar porušujúci právo k obchodnému tajomstvu

V odseku 4 ide o určitú komoditu (materiál, výrobok), ktorá je nositeľom obchodného tajomstva, resp. ktorá v akomkoľvek štádiu jej „existencie“ nadobúda v dôsledku porušenia obchodného tajomstva neoprávnenú hodnotu. Uvedená definícia sa v zákone ďalej využíva v súvislosti s ukladáním nápravných opatrení spočívajúcich v možnosti stiahnuť uvedený tovar z trhu, prípadne upraviť jeho vlastnosti tak, aby bolo odstránené porušovanie obchodného tajomstva.

Poznámka

Z hľadiska zjednotenia právnej terminológie Obchodného zákonníka ako zákona kódexového typu a predchádzania nejasným a vágnym pojmom, akým je aj pojem „významný prospech“, bol nahradený tento pojem pojmom „podstatné výhody“. Pojem „podstatné výhody“ používa i ustanovenie § 669 ods. 1 písm. a) Obchodného zákonníka, pričom ide o pojem obsahovo podobný, ku ktorému navyše aplikačná prax vytvorila dostatočne spresňujúcu a konštantnú judikatúru.

§ 18

Majiteľ obchodného tajomstva prevádzkujúci podnik, na ktorý sa vzťahuje obchodné tajomstvo, má výlučné právo, ak osobitný zákon neustanovuje niečo iné, s týmto tajomstvom nakladať, najmä udeliť dovoľenie na jeho využitie a určiť podmienky takého využitia.

Komentár k § 18

Znenie tohto ustanovenia dáva majiteľovi obchodného tajomstva možnosť nakladať s jeho obchodným tajomstvom v medziach podľa Obchodného zákonníka. Dá sa povedať, že ide o právo absolútne. Právo na ochranu obchodného tajomstva má výlučne len majiteľ obchodného tajomstva, ktorý prevádzkuje podnik, ktorého obchodné tajomstvo sa týka. Výhradne iba majiteľ obchodného tajomstva má možnosť s obchodným tajomstvom nakladať, používať ho vo svoj prospech a prípadne môže udeliť súhlas a určiť podmienky na využívanie tohto obchodného tajomstva.

Od 1. 1. 2018 došlo v ustanovení k zosúladieniu pojmu majiteľ obchodného tajomstva, ktorý bol zavedený v ustanovení § 17.

§ 19

Právo k obchodnému tajomstvu trvá, pokiaľ trvajú skutočnosti uvedené v § 17 ods. 1.

Komentár k § 19

V tomto ustanovení zákonodarcu vymedzil zásadu, že právo k obchodnému tajomstvu trvá také obdobie, počas ktorého sú splnené všetky zákonné predpoklady podľa ustanovenia § 17 ods. 1. To znamená, že ak ide o skutočnosti obchodnej, výrobné alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré môžu mať aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, podnikateľ prejavil vôľu na ich utajení a ich utajenie zodpovedajúcim spôsobom začal zabezpečovať, vzniká podnikateľovi právo na ochranu obchodného tajomstva. Táto zásada musí byť splnená, aby trvalo právo na obchodné tajomstvo.

§ 20

Proti porušeniu alebo ohrozeniu práva na obchodné tajomstvo príslúcha majiteľovi obchodného tajomstva právna ochrana.

Komentár k § 20

Porušenie obchodného tajomstva sa sankcionuje. Povinnosť chrániť obchodné tajomstvo má predovšetkým majiteľ obchodného tajomstva, ktorý sám musí zaistiť, aby skutočne zostalo tajomstvom. Majiteľ obchodného tajomstva má k obchodnému tajomstvu výlučné právo a môže s ním nakladať. Len majiteľ obchodného tajomstva je oprávnený udeliť dovoľenie, aby obchodné tajomstvo bolo využité ďalším podnikateľom a určiť, ako bude týmto ďalším podnikateľom využité. Toto výlučné právo je časovo neobmedzené a majiteľ obchodného tajomstva teda zostáva po celú dobu, po ktorú budú splnené podmienky, aby mohla byť informácia považovaná za obchodné tajomstvo.

Vo väčšine prípadov na ochranu obchodného tajomstva postačuje zabezpečenie, ktoré sám majiteľ obchodného tajomstva alebo podnik vytvorí pre jeho ochranu. Ak však nastane situácia, že obchodné tajomstvo niekto prezradí alebo sám využije, a tým bude hroziť podniku škoda na budúcom zisku, môže využiť ochranu poskytnutú priamo zákonom.

Sankcie za porušenie obchodného tajomstva môže podnikateľ následne uplatňovať nielen voči iným podnikateľom, ale aj voči zamestnancom alebo osobám, ktoré boli súdom ustanovené do funkcie (napr. správca konkurznej podstaty). Podstatné je totiž, že tieto osoby mali k dispozícii obchodné tajomstvo a bez povolenia ho šíрили ďalej, prípadne ho sami využívali za dosiahnutú vlastnú zisku.

V prípade, že obchodné tajomstvo bolo porušené, môže podnikateľ od škodcu požadovať, aby rušiteľ (škodca) prestal ďalej šíriť obchodné tajom-

stvo, poprípade sa jeho využívaním prestal ďalej obohacovať, vyplatil náhradu škody, ktorá jeho činnosťou podnikateľovi vznikla, vyplatil bezdôvodné obohatenie (napr. ak získané obchodné tajomstvo predal ďalšiemu podnikateľovi a tým získal majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov).

Majiteľ obchodného tajomstva sa môže teda domáhať, aby sa tohto konania zdržal, odstránil závadný stav alebo môže požadovať primerané zadostučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch. Nie je vylúčené, že rušiteľ svojím konaním spôsobí podnikateľovi aj škodu, v takom prípade má podnikateľ právo na jej náhradu. Ochranu obchodnému tajomstvu poskytuje aj trestné právo, ktorý upravuje skutkovú podstatu trestného činu ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva.

Poznámka

Obchodné tajomstvo v minulosti využívalo prostriedky ochrany, ktoré sú zavedené v treťom diele piatej hlavy Obchodného zákonníka – právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži. Keďže zákon vychádzal z koncepcie, že ochrana obchodného tajomstva okrem prostriedkov, ktoré sú uvedené v rámci ochrany hospodárskej súťaže, vyžaduje i osobitné prostriedky ochrany vyjadrené v novom štvrtom diele piatej hlavy Obchodného zákonníka, patrí obchodnému tajomstvu širší okruh právnych prostriedkov, ako len ochrana pri nekalej súťaži. V nadväznosti na to § 55a hovorí o subsidiárnom použití ustanovení o právnych prostriedkoch ochrany proti nekalej súťaži, pokiaľ osobitné ustanovenia štvrtého dielu piatej hlavy Obchodného zákonníka neupravujú právne prostriedky ochrany obchodného tajomstva osobitne. Preto skutočnosť, že vlastníkov obchodného tajomstva prislúcha nielen ochrana uvedená v rámci ustanovení o nekalej súťaži, ale aj osobitné právne prostriedky ochrany obchodného tajomstva v spomínanom novom diele, sa vyjadřilo vypustením slov „ako pri nekalej súťaži“. Pozri § 55a!

HLAVA II

PODNIKANIE ZAHRAŇIČNÝCH OSÔB

DIEL I ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 21

(1) Zahraničné osoby môžu podnikat' na území Slovenskej republiky za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské osoby, pokiaľ zo zákona nevyplýva niečo iné.

(2) Zahraničnou osobou sa na účely tohto zákona rozumie fyzická osoba s bydliskom ale-

bo právnická osoba so sídlom mimo územia Slovenskej republiky. Slovenskou právnickou osobou na účely tohto zákona sa rozumie právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky.

(3) Podnikaním zahraničnej osoby na území Slovenskej republiky sa rozumie na účely tohto zákona podnikanie tejto osoby, ak má podnik alebo jeho organizačnú zložku umiestnenú na území Slovenskej republiky.

(4) Oprávnenie zahraničnej osoby podnikat' na území Slovenskej republiky vzniká ku dňu

a) vzniku živnostenského oprávnenia alebo iného ako živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov zahraničnej fyzickej osoby, a to v rozsahu predmetu podnikania zapísaného v živnostenskom registri alebo inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom, alebo

b) zápisu podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby do obchodného registra, a to v rozsahu zapísaného predmetu podnikania; návrh na zápis podáva zahraničná právnická osoba.

(5) Oprávnenie zahraničnej osoby podnikat' na území Slovenskej republiky zaniká ku dňu

a) zániku živnostenského oprávnenia alebo iného ako živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov zahraničnej fyzickej osoby, ak dochádza k jeho zániku v rozsahu činnosti, ktorá je vykonávaná a zapísaná ako jediný predmet podnikania v živnostenskom registri alebo inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom, alebo

b) výmazu podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby z obchodného registra; návrh na výmaz podáva zahraničná právnická osoba.

(6) Zriaďiť podnik alebo organizačnú zložku podniku zahraničnej právnickej osoby, ktorá má sídlo v niektorom z členských štátov Európskej únie alebo v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore, možno aj zjednodušeným spôsobom, ak sú splnené tieto podmienky:

a) podnik alebo organizačná zložka podniku zahraničnej právnickej osoby sa zriaďuje za účelom podnikania,

b) predmetom podnikania podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby sú len vybrané činnosti zodpovedajúce zoznamu voľných živností podľa osobitného predpisu o živnostenskom podnikaní,

c) predmet podnikania podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby netvorí viac ako 15 vybraných činností zodpovedajúcich zoznamu voľných živností podľa osobit-

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

ného predpisu o živnostenskom podnikaní.

(7) Odsekom 6 nie sú dotknuté ďalšie podmienky na zápis podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby do obchodného registra podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu.

(8) Na obchodných dokumentoch týkajúcich sa podniku zahraničnej osoby alebo jeho organizačnej zložky je zahraničná osoba povinná okrem údajov podľa § 3a uvádzať aj údaj o zápise podniku alebo organizačnej zložky podniku do obchodného registra. Tento údaj je zahraničná osoba povinná uvádzať aj na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené.

(9) Na obchodných dokumentoch týkajúcich sa podniku zahraničnej osoby alebo jeho organizačnej zložky sa uvádza označenie zahraničného obchodného registra alebo inej evidencie, do ktorej sa zahraničná osoba zapisuje, a údaj o zápise zahraničnej osoby do tohto registra alebo do inej evidencie, ak právo štátu, ktorým sa zahraničná osoba spravuje, povinnosť zápisu do obchodného registra alebo do inej evidencie ukladá.

(10) Údaje podľa odsekov 8 a 9 je zahraničná osoba povinná uvádzať aj v písomnom úradnom styku, ak sa týka podniku alebo organizačnej zložky podniku.

Komentár k § 21

Uvedené ustanovenie je úvodným ustanovením druhej hlavy, ktorá upravuje podnikanie zahraničných osôb. Podnikanie osôb na Slovensku je upravené okrem obchodného zákonníka aj živnostenským zákonom a inými právnymi predpismi. V Slovenskej republike môžu podnikat' aj zahraničné osoby, a to za rovnakých podmienok a tiež v takom istom rozsahu ako osoby slovenské. Postavenie slovenských osôb a zahraničných osôb je na rovnakej úrovni, čo sa týka podnikateľskej činnosti. Uvedené však musí vyplývať zo zákona. Aj zahraničné osoby musia však disponovať určitými povinnosťami a podmienkami podľa platných právnych predpisov v Slovenskej republike. Menšie odchýlky sú upravené špeciálnymi právnymi predpismi.

Zahraničná osoba

Na účely tohto právneho predpisu je definovaná v odseku 2. Zahraničnou osobou je buď fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má sídlo svojho podnikania mimo územia Slovenskej republiky na rozdiel od slovenskej osoby, ktorej sídlo je na území Slovenska. Podnikanie zahraničnej osoby je definované v ďalšom odseku 3. Pod podnikaním zahraničnej osoby si môžeme predstaviť také podnikanie ako podnikanie osoby, ktorá má síce sídlo podnikania mimo územia Slovenskej republiky, ale podnik alebo organizačná zložka ja na Slovensku.

Zahraničná fyzická osoba alebo právnická osoba získa oprávnenie na podnikanie na našom území v deň, keď je zapísaná v obchodnom registri, pričom návrh na zápis do registra podáva sama zahraničná osoba. Týka sa aj zápisu organizačnej jednotky zahraničnej osoby. Zápis musí obsahovať predmet podnikania. Zápis zahraničnej osoby, či už fyzickej alebo právnickej v obchodnom registri, je povinnosťou a podmienkou podnikania na našom území. Aj v prípade výmazu návrh podáva táto osoba obchodnému registru a oprávnenie zaniká následným dňom výmazu zahraničnej osoby z obchodného registra.

Poznámka

Od 1. 10. 2020 zostala právna úprava rozhodného momentu pre vznik oprávnenia podnikat' na území Slovenskej republiky (v rozsahu zapísaného predmetu podnikania) vo vzťahu k podnikom, resp. organizačným zložkám podnikov zahraničných právnických osôb v porovnaní s tou súčasnou nezmenená, nakoľko tieto sa aj naďalej zapisujú do obchodného registra. Zmena sa vykonala na podklade zásadnej pripomienky Štatistického úradu Slovenskej republiky v určení rozhodného momentu pre vznik oprávnenia podnikat' na území Slovenskej republiky vo vzťahu k podnikom, resp. organizačným zložkám podnikov zahraničných fyzických osôb pochádzajúcim mimo EÚ (resp. OECD), teda z „tretích krajín“, nakoľko zahraničné fyzické osoby pochádzajúce z členských krajín EÚ (resp. OECD) nemali viazaný rozhodný moment vzniku oprávnenia na podnikanie na území Slovenskej republiky na moment zápisu podniku, resp. organizačnej zložky ich podniku do obchodného registra (pozri súčasné znenie § 21 ods. 6 OBZ). Ich prípadný zápis v obchodnom registri vykonaný na dobrovoľnej báze (pozri znenie § 2 ods. 7 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) už nemal zmienené účinky. S účinnosťou od 1. 10. 2020 sa ustanovilo, aby bol rozhodný moment vo vzťahu k všetkým zahraničným fyzickým osobám viazaný na okamih vzniku živnostenského oprávnenia (v zmysle príslušnej úpravy zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní) alebo iného podnikateľského oprávnenia (v zmysle príslušnej osobitnej právnej úpravy), a to v rozsahu predmetu podnikania zapísaného v živnostenskom registri alebo inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Uvedená zmena sa mutatis mutandis vykonala aj vo vzťahu k určeniu rozhodného momentu pre zánik oprávnenia na vykonávanie podnikateľskej činnosti na území Slovenskej republiky, pričom sa bližšie určilo, že k zániku došlo zánikom podnikateľského oprávnenia na činnosť, a to ak je táto vykonávaná a zapísaná ako jediný predmet

podnikania v živnostenskom registri alebo inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom.

Uvedené ustanovenie však vymedzovalo aj výnimku z povinnosti zápisu zahraničnej osoby (fyzickej osoby) do obchodného registra. Išlo o fyzické osoby, ktoré sa zapisovali do obchodného registra, s bydliskom v niektorom z členských štátov Európskej únie alebo v členskom štáte Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, ktoré podnikali na území Slovenskej republiky. Tieto sa do obchodného registra nezapisovali. Oprávnenie tejto osoby vznikalo ohlásením živnosti na živnostenskom úrade v súlade so živnostenským zákonom. Znenie bolo platné len do 1. 10. 2020, následne sa z ustanovenia vypustilo novelou zákona č. 390/2019 Z. z.

Poznámka

Od 1. 10. 2020 sa vypustením odseku 6 v rámci prípravy nového nastavenia obchodného registra ustanovilo vypustiť fakultatívne zápisy fyzických osôb. To sčasti ovplyvnilo niektoré ustanovenia, ktoré upravujú osobitné pravidlá pre podnikanie zahraničných osôb na území Slovenskej republiky. Uvedená zmena predstavovala jeden zo špecifických zákonných opatrení, ktorým sa mali realizovať opatrenia na zlepšenie fungovania obchodného registra schválené vládou Slovenskej republiky uznesením č. 167 z 20. apríla 2018, a ktoré tvorili podstatu schválenej reformy obchodného registra. Preto sa musela upraviť aj problematika oprávnení zahraničných osôb podnikat' v Slovenskej republike a neviazať ju bez rozdielu len na zápis do obchodného registra.

Tak ako slovenská osoba aj zahraničná osoba musí na svojich dokumentoch uvádzať všetky povinné údaje, ktoré sú uvedené v znení § 3. Ide o dokumenty, ktoré sa týkajú podniku alebo organizačnej zložky zahraničnej osoby.

Okrem povinných údajov má povinnosť uvádzať na dokumentoch, ale i webovom sídle, pokiaľ ho má, údaj týkajúci sa zápisu do obchodného registra.

Na obchodných dokumentoch týkajúcich sa podniku zahraničnej osoby alebo jeho organizačnej zložky sa uvádza označenie zahraničného obchodného registra alebo inej evidencie, do ktorej sa zahraničná osoba zapisuje a údaj o zápise zahraničnej osoby do tohto registra alebo do inej evidencie, ak právo štátu, ktorým sa zahraničná osoba spravuje, povinnosť zápisu do obchodného registra alebo do inej evidencie ukladá.

Všetky povinné údaje musí zahraničná fyzická alebo právnická osoba používať aj v písomnom úradnom styku a dá sa povedať, že tiež ide o zákonnú povinnosť v prípade, že súvisí výhradne s podnikom či organizačnou zložkou podniku.

Prevádzkovanie živnosti

Fyzická osoba môže na Slovensku prevádzkovať živnosť buď ako slovenská osoba (ak má trvalý pobyt na Slovensku) alebo ako zahraničná osoba (ak nemá trvalý pobyt na Slovensku). Z Obchodného zákonníka aj zo živnostenského zákona pritom vyplýva, že zahraničná osoba môže na Slovensku podnikat' (prevádzkovať živnosť) za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenská osoba.

Podľa Obchodného zákonníka môže zahraničná osoba (cudzinec) podnikat' na Slovensku buď ako:

1. podnik zahraničnej osoby – použije sa, ak cudzinec nie je v mieste svojho trvalého pobytu podnikateľom alebo ak podnikateľom v mieste svojho trvalého pobytu je, ale chce na Slovensku podnikat' v inom predmete podnikania,
2. organizačná zložka zahraničnej osoby – použije sa ak cudzinec v mieste svojho trvalého pobytu je podnikateľom v tom istom predmete podnikania, v akom plánuje podnikat' na Slovensku.

Vybavenie živnosti cudzinca (zahraničnej osoby) na Slovensku závisí hlavne od typu jeho pobytu. Základnou podmienkou prevádzkovania živnostenského podnikania je získanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení. V prípade zahraničných osôb sa na získanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení vyžaduje splnenie iných podmienok, ako je tomu pri slovenskej osobe. Jednou z nich je aj získanie trvalého pobytu alebo prechodného pobytu na Slovensku umožňujúceho podnikanie. Následne aj postup získania osvedčenia o živnostenskom oprávnení závisí predovšetkým od toho, aký typ pobytu má cudzinec na Slovensku. V prípade cudzinca (zahraničnej osoby) a jeho typu pobytu môžu nastať nasledovné situácie:

1. Je občanom členského štátu Európskej únie alebo členského štátu OECD – považuje sa za zahraničnú osobu a na prevádzkovanie živnosti mu stačí získať osvedčenie o živnostenskom oprávnení.
2. Je občanom tretej krajiny a má na Slovensku trvalý pobyt – považuje sa za slovenskú osobu a na prevádzkovanie živnosti mu stačí získať osvedčenie o živnostenskom oprávnení.
3. Je občanom tretej krajiny a má na Slovensku prechodný pobyt umožňujúci podnikanie – považuje sa za zahraničnú osobu a na prevádzkovanie živnosti musí získať osvedčenie o živnostenskom oprávnení a zapísať sa do obchodného registra.
4. Je občanom tretej krajiny a nemá na Slovensku ani trvalý ani prechodný pobyt – považuje sa za zahraničnú osobu a na prevádzkovanie živnosti musí najskôr ustanoviť zodpovedného zástupcu, potom získať osvedčenie o živ-

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

nostenskom oprávnení, na základe neho ďalej získajú trvalý pobyt alebo prechodný pobyt umožňujúci podnikanie a nakoniec sa zapisujú do obchodného registra.

Zodpovedný zástupca

Ide o fyzickú osobu, prostredníctvom ktorej podnikateľ zabezpečuje odborné vykonávanie živnosti a musí byť v pracovnom pomere k podnikateľovi. Jeho ustanovenie sa vyžaduje vtedy, keď sám podnikateľ nespĺňa osobitné podmienky prevádzkovania živnosti (viazané živnosti a remeselné živnosti). Podľa § 11 ods. 7 živnostenského zákona sa pri podnikaní zahraničných osôb ustanovenie zodpovedného zástupcu vyžaduje, ak cudzinec ešte nemá trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na Slovensku umožňujúci podnikanie. Po ustanovení zodpovedného zástupcu bude aj cudzincovi vydané osvedčenie o živnostenskom oprávnení, ktoré je prílohou k žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účely podnikania. Následne, po získaní prechodného pobytu na účely podnikania, môže zahraničná osoba zodpovedného zástupcu úplne zrušiť (ak spĺňa aj prípadné osobitné podmienky prevádzkovania živnosti).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že ak cudzinec nie je občanom členského štátu Európskej únie alebo občanom členského štátu OECD a chce na Slovensku prevádzkovať živnosť, musí si tu vybaviť trvalý pobyt alebo aspoň prechodný pobyt umožňujúci podnikanie.

Pri získavaní osvedčenia o živnostenskom oprávnení pre cudzinca sa postupuje takmer rovnako ako v prípade slovenskej osoby. Rozdiel je hlavne v údajoch uvádzaných vo formulári ohľadom živnosti (bydlisko v zahraničí, splnomocnenec pre doručovanie na Slovensku, osobitná časť A.2 pre zahraničné osoby) a v tom, že cudzinec navyše predkladá svoje potvrdenie o bezúhonnosti, rovnaké ako pri žiadosti na získanie prechodného pobytu na účely podnikania.

Ďalším rozdielom je, že cudzincovi oprávnenie podnikat' na Slovensku nevzniká dňom ohľadovania živnosti (ako je to pri slovenských osobách), ale až dňom jeho zápisu do obchodného registra. Výnimkou sú cudzinci z zahraničí s bydliskom v niektorom z členských štátov Európskej únie alebo z členských štátov OECD, ktoré môžu podnikat' už dňom ohľadovania živnosti. Jedným z dôvodov, pre ktorý môže cudzincovi zaniknúť živnostenské oprávnenie, je aj uplynutie lehoty, na ktorú mu bol povolený prechodný alebo trvalý pobyt alebo jeho zrušenie.

Upozornenie

Novelou zákona č. 8/2023 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa od 1. 2. 2023 zaviedli zmeny v tomto ustanovení.

Novela zákona zareagovala na potrebu zabezpečiť transpozíciu Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1151 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností do slovenského právneho poriadku. Do právneho poriadku sa transponovali požiadavky, ktoré vyplynuli zo smernice s cieľom upraviť technické nástroje, ktoré umožnia zriadiť podnik zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnú zložku podniku zahraničnej právnickej osoby zjednodušeným spôsobom, ak sú splnené zákonné podmienky, ako aj možnosť výmeny informácií o podnikoch a organizačných zložkách podnikov prostredníctvom systému prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností. V súlade s požiadavkami užívateľskej prívetivosti bolo cieľom umožnenie založenia obchodnej spoločnosti - spoločnosti s ručením obmedzeným, a to zjednodušeným spôsobom prostredníctvom štandardizovaného vzoru spoločenskej zmluvy. Predpokladom užívateľskej prívetivosti používania vzoru spoločenskej zmluvy je zavedenie interaktívneho sprievodcu cez jednotlivé kroky prípravy takejto spoločenskej zmluvy a následne zavedenie elektronickej služby obchodného registra na zápis údajov do obchodného registra využitím štruktúrovaných údajov zo spoločenskej zmluvy vypracovanej pomocou vzoru. Nakoľko ide len o zjednodušenú možnosť nad rámec existujúcej právnej úpravy, v prípade, ak sa zakladateľ spoločnosti rozhodne založiť spoločnosť s ručením obmedzeným zjednodušeným spôsobom, právnu úpravu sa nevyžaduje osobitný postup získania živnostenského oprávnenia prostredníctvom živnostenského úradu. Po splnení zákonných podmienok budú vedieť zakladatelia založiť a aj zapisovať spoločnosť s ručením obmedzeným do obchodného registra online v rámci jedného registrového konania. Zaviedol sa aj zoznam voľných živností, pričom ak zakladatelia budú postupovať zjednodušeným spôsobom založenia a zapísania do obchodného registra vo vzťahu k týmto voľným živnostiam (maximálny počet 15 voľných živností pri prvozápise), vznikne živnostenské

oprávnenie automaticky zápisom do obchodného registra (pred zápisom do obchodného registra nie je potrebné žiadať živnostenský úrad o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení). V oboch prípadoch je príslušný Okresný súd Žilina.

Do zákona sa zaviedla aj možnosť výmeny informácií cez systém prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností o podnikoch a organizačných zložkách podnikov slovenských právnických osôb medzi zahraničnými obchodnými registrami alebo inými evidenciami, v ktorých je podnik alebo organizačná zložka podniku slovenskej právnickej osoby zapísaná alebo v ktorej je podnik alebo organizačná zložka podniku slovenskej právnickej osoby povinná ukladať listiny a registrovými súdmi, ako aj výmena informácií o zahraničnej osobe, ktorej podnik alebo organizačná zložka podniku je zapísaná v obchodnom registri medzi zahraničnými registrami alebo inými evidenciami a registrovými súdmi. Taktiež sa zavádza povinnosť oznámenia zahraničnému obchodnému registru, do ktorého je zapísaný podnik alebo organizačná zložka podniku slovenskej právnickej osoby, že došlo k uloženiu účtovnej závierky. Umožní sa obchodným spoločnostiam rozšíriť svoju činnosť prostredníctvom registrácie dcérskych spoločností či pobočiek, znížiť administratívnu záťaž a zvýšiť právnu istotu, čím sa minimalizujú prípady, kedy v dôsledku oneskorenia pri registrácii spoločností alebo príliš vysokej neistote v dôsledku nejasných postupov dochádza k strate obchodných príležitostí alebo k rozhodnutiu spoločnosť nezaložiť.

Právna úprava prekračuje minimálne požiadavky transpozície smernice tým, že dochádza k transpozícii ustanovení smernice, ktorých transpozícia je pre členský štát dobrovoľná. Do ustanovenia boli vložené nové odseky 6 a 7.

Zákonné podmienky, za splnenia ktorých možno zjednodušiť zriadiť podnik alebo organizačnú zložku zahraničnej právnickej osoby

Ustanovenie odseku 6 upravuje jednotlivé zákonné podmienky, za splnenia ktorých možno zjednodušiť zriadiť podnik alebo organizačnú zložku zahraničnej právnickej osoby, ktorá má sídlo v niektorom z členských štátov Európskej

únie alebo v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Tieto hmotnoprávne podmienky zriadenia podniku alebo organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby zjednodušeným spôsobom je potrebné vnímať aj v kontexte procesných podmienok zápisu takéhoto podniku alebo organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby do obchodného registra.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1151 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností Ú. v. EÚ L 186, 11. 7. 2019, má za cieľ podporiť využívanie digitálnych nástrojov a postupov na jednoduchšie, rýchlejšie a časovo a nákladovo hospodárnejšie začatie hospodárskej činnosti v podobe založenia spoločnosti alebo zriadenia pobočky tejto spoločnosti v inom členskom štáte. Z uvedeného vyplýva, že adresátmi právnej úpravy sú hospodársky činné subjekty. Z tohto dôvodu možno zjednodušeným spôsobom zriadiť podnik alebo organizačnú zložku zahraničnej právnickej osoby iba za účelom podnikania. Predmet podnikania je v tomto prípade obmedzený výlučne na vybrané činnosti zodpovedajúce zoznamu voľných živností pre účely založenia právnickej osoby a zriadenia podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby zjednodušeným spôsobom podľa osobitného predpisu o živnostenskom podnikaní, pričom platí, že možno v rámci predmetu podnikania kumulovať maximálne 15 vybraných činností.

§ 22

Právnu spôsobilosť, ktorú má iná než zahraničná fyzická osoba podľa právneho poriadku, podľa ktorého bola založená, má takisto v oblasti slovenského právneho poriadku. Právny poriadok, podľa ktorého bola táto osoba založená, sa spravujú aj jej vnútorné právne pomery a ručenie členov alebo spoločníkov za jej záväzky.

Komentár k § 22

Uvedené ustanovenie určuje právnu spôsobilosť inej než zahraničnej fyzickej osoby. Iná ako zahraničná fyzická osoba má právnu spôsobilosť aj v oblasti slovenského právneho poriadku. Právnu spôsobilosť má podľa právneho poriadku, podľa ktorého bola i založená, a tiež sa ním spravujú jej vnútorné právne pomery, ručenie členov, spoločníkov a záväzky.

§ 23

Zahraničné osoby, ktoré majú právo podnikat' v zahraničí, sa pokladajú za podnikateľa podľa tohto zákona.

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Komentár k § 23

Každá zahraničná osoba, či už fyzická alebo právnická, ktorá je v zahraničí považovaná za podnikateľa, je považovaná za podnikateľa aj na území Slovenskej republiky podľa Obchodného zákonníka. Či je zahraničná osoba považovaná za podnikateľa, stanovuje právny poriadok v tej krajine, odkiaľ osoba pochádza a kde má sídlo podnikania a tiež, kde bola zriadená ako podnikateľ. Ak ide o osobu, ktorá podniká v zahraničí a vstupuje do právnych vzťahov s osobami na našom území, tiež sa na tieto vzťahy vzťahuje náš právny predpis.

DIEL II MAJETKOVÁ ÚČASŤ ZAHRANIČNÝCH OSÔB V SLOVENSKEJ PRÁVNICKÝCH OSOBOCH

§ 24

(1) Zahraničná osoba sa môže podľa ustanovení tohto zákona za účelom podnikania podieľať na založení slovenskej právnickej osoby alebo sa zúčastňovať ako spoločník alebo člen v slovenskej právnickej osobe už založenej. Môže tiež sama slovenskú právnickú osobu založiť alebo sa stať jediným spoločníkom slovenskej právnickej osoby, pokiaľ tento zákon jediného zakladateľa alebo jediného spoločníka pripúšťa.

(2) Slovenská právnická osoba môže byť založená len podľa slovenského práva, ak zákon alebo právo Európskej únie neustanovuje inak.

(3) Vo veciach uvedených v odseku 1 majú zahraničné osoby rovnaké práva a povinnosti ako slovenské osoby.

Komentár k § 24

Znenie tohto ustanovenia zákona vymedzuje majetkovú účasť. Odsek 1 tohto ustanovenia s účelom podnikania má možnosť zahraničná osoba podieľať sa na založení slovenskej právnickej osoby alebo sa zúčastňovať ako spoločník alebo člen v slovenskej právnickej osobe už založenej. Tiež je možnosť, že zahraničná osoba sama založí podnikanie – slovenskú právnickú osobu, prípadne sa zahraničná osoba môže stať spoločníkom slovenskej právnickej osoby. Ide o rôzne formy podnikania zahraničnej osoby na území našej krajiny. Zároveň treba pripomenúť, že slovenská právnická osoba môže byť výlučne založená len v medziach práva Slovenskej republiky, a to i v prípade zahraničnej osoby. Výnimku predstavujú jedine nadnárodné právnické osoby, ktorým je umožnené podnikáť v medziach práva Európskej únie. Platí však, že nadnárodná právnická osoba vzniká taktiež zápisom do obchodného registra.

Čo sa týka práv v našej republike, zahraničná osoba má tie isté práva ako slovenská právnická osoba.

DIEL III OCHRANA MAJETKOVÝCH ZÁUJMOV ZAHRANIČNÝCH OSÔB PRI PODNIKANÍ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

§ 25

(1) Majetok zahraničnej osoby súvisiaci s podnikaním v Slovenskej republike a majetok právnickej osoby so zahraničnou majetkovou účasťou podľa § 24 ods. 1 sa môže v Slovenskej republike vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť len na základe zákona a vo verejnom záujme, ktorý nemožno uspokojiť inak.

(2) Pri opatreniach uvedených v odseku 1 sa musí bez meškania poskytnúť náhrada zodpovedajúca plnej hodnote majetku dotknutého týmito opatreniami v čase, keď sa uskutočnili, ktorá je voľne prevoditeľná do zahraničia v cudzej mene.

(3) Medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli uverejnené v Zbierke zákonov, nie sú dotknuté.

Komentár k § 25

Majetkovými záujmami a ich ochranou sa zaoberá uvedené ustanovenie Obchodného zákonníka. Dá sa povedať, že týmto ustanovením sa chráni majetkové práva podnikajúcej zahraničnej osoby na území našej krajiny alebo majetok právnickej osoby so zahraničnou majetkovou účasťou. Ustanovenie hovorí o zásade, že obmedziť vlastnícke práva alebo vyvlastniť je možné len v súlade so zákonom a vo verejnom záujme. Musí však existovať predpoklad, že neexistuje iné uspokojenie. Vyvlastnením a obmedzením vlastníckeho práva sa zaoberajú aj ďalšie právne predpisy, a to napríklad Občiansky zákonník, stavebný zákon a i.

Pre vyvlastnenie musia byť splnené zákonné podmienky. Ide o podmienky, že všetko sa robí podľa ustanovení zákona a v súlade s ním podľa platného právneho stavu v tom čase. Tiež sa musí robiť vo verejnom záujme a za primeranú náhradu, čiže v plnej hodnote majetku, ktorý je dotknutý vyvlastnením či obmedzením. Náhrada musí byť za každých okolností v peňažnej forme a musí sa dať previesť do zahraničia v cudzej mene. Zároveň platí, že medzinárodné zmluvy majú prednosť pred týmto právnym predpisom.

Poznámka

Vyvlastnenie (vyvlastňovanie) alebo expropriácia je v práve odňatie (prípadne aj len obmedzenie) vlastníctva huteľnej alebo nehnuteľnej veci štátom na podklade zákona a za náhradu, spravidla vo verejnom záujme.

Vyvlastnenie

V bežnej reči sa za vyvlastnenie považuje aj konfiškácia, čiže odňatie vlastníctva bez náhrady. Vyvlastnenie alebo konfiškácia súkromných podnikov či výrobných prostriedkov sa zvykne označovať aj ako znárodnenie. Vyvlastnenie je nástroj, ktorý používajú mestá, alebo štáty pri príprave verejnoprospešných projektov (komunikácie, infraštruktúra, verejné stavby), aby zlomili lokálny monopol individuálnych vlastníkov, ktorí by špekulatívnym konaním mohli takéto projekty blokovať alebo sa obohacovať na úkor verejných zdrojov. Ústava SR spomína vyvlastňovanie v čl. 20 „Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.“ Podrobnosti pre vyvlastňovanie pozemkov a stavieb ustanovuje Stavebný zákon v paragrafoch 108 až 116 do 1. 4. 2024 (zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní a zákon č. 201/2022 Z. z. o výstavbe).

DIEL IV PREMIESTNENIE SÍDLA ZAHRAŇICNEJ PRÁVNICKEJ OSOBY DO TUZEMSKA

§ 26

(1) Zahraničná právnická osoba založená na účel podnikania môže premiestniť svoje sídlo zo zahraničia na územie Slovenskej republiky, ak tak ustanoví právo Európskej únie alebo ak to umožňuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. To isté platí aj na premiestnenie sídla slovenskej právnickej osoby do zahraničia.

(2) Premiestnenie sídla podľa odseku 1 je účinné odo dňa jeho zápisu do obchodného registra.

Komentár k § 26

Premiestnenie sídla zahraničnej právnickej osoby do tuzemska je upravené v znení tohto ustanovenia právneho predpisu.

Platí v tomto prípade možnosť, že zahraničná právnická osoba si môže premiestniť svoje sídlo podnikania zo zahraničia na územie Slovenska, a to však len v prípade, že to povoľujú buď medzinárodné zmluvy alebo právne predpisy Európskej únie.

To isté platí a je možné aj v prípade premiestnenia sídla slovenskej právnickej osoby na územie inej krajiny.

Účinnosť premiestnenia

Počíta sa odo dňa zápisu tejto skutočnosti do obchodného registra, pričom musia byť splnené všetky podmienky pri zápise informácie do regis-

tra, ktoré sú stanovené Obchodným zákonníkom a zákonom o obchodnom registri.

HLAVA III

OBCHODNÝ REGISTER

§ 27

(1) Obchodný register je verejný zoznam zákonom ustanovených údajov (ďalej len „zapísané údaje“), ktorého súčasťou je zbierka zákonom ustanovených listín (ďalej len „zbierka listín“).

(2) Do obchodného registra sa zapisujú

- a) právnické osoby založené podľa tohto zákona, a to
 1. verejná obchodná spoločnosť,
 2. komanditná spoločnosť,
 3. spoločnosť s ručením obmedzeným,
 4. jednoduchá spoločnosť na akcie,
 5. akciová spoločnosť,
 6. družstvo,
- b) právnické osoby založené podľa práva Európskej únie, a to
 1. európske zoskupenie hospodárskych záujmov,
 2. európske družstvo,
 3. európska spoločnosť,
- c) právnické osoby zriadené zákonom alebo na základe zákona, ak osobitný zákon ustanovuje, že sa zapisujú do obchodného registra,
- d) štátne podniky,
- e) organizačné zložky podnikov slovenských právnických osôb,
- f) podniky zahraničných právnických osôb a organizačné zložky podnikov zahraničných právnických osôb (ďalej len „zapísaná osoba“).

(3) Zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám odo dňa ich zverejnenia. Obsah listín, ktorých zverejnenie zákon ustanovuje, je účinný voči tretím osobám odo dňa, keď bolo zverejnené oznámenie o uložení listín do zbierky listín. To neplatí, ak zapísaná osoba preukáže, že tretia osoba o týchto údajoch alebo o obsahu listín vedela. Zapísaná osoba sa však nemôže na tieto údaje alebo obsah listín odvolávať voči tretím osobám do 15 dní odo dňa ich zverejnenia, ak tretie osoby preukážu, že o nich nemohli vedieť.

(4) Ak je nesúlad medzi zapísanými a zverejnenými údajmi alebo uloženými a zverejnenými listinami, nemožno voči tretím osobám namietat zverejnené znenie. Tretie osoby sa môžu odvolávať na zverejnené znenie, ak zapísaná osoba nepreukáže, že tretím osobám boli známe zapísané údaje alebo obsah listín uložených v zbierke listín.

(5) Tretie osoby sa vždy môžu odvolávať na obsah listín alebo údajov, ktoré ešte neboli za-

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

písané do obchodného registra alebo uložené do zbierky listín, okrem prípadu, ak ich účinky nastanú až zápisom do obchodného registra.

(6) Od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do obchodného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušenia právnych predpisov, spoločenskej zmluvy alebo stanov pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov okrem prípadu, že sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela.

(7) Ak je nesúlad medzi údajmi a listinami zverejnenými o zapísanom podniku zahraničnej osoby alebo o zapísanej organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby v Slovenskej republike a údajmi a listinami zverejnenými o zahraničnej osobe v štáte, v ktorom má sídlo, pre obchodný styk s podnikom zahraničnej osoby alebo s jeho organizačnou zložkou sú rozhodujúce údaje a listiny zverejnené o podniku zahraničnej osoby alebo o organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby v Slovenskej republike.

(8) Ak je pri listinách uložených do zbierky listín nesúlad medzi znením listiny v štátnom jazyku a znením listiny v inom ako štátnom jazyku, nemožno voči tretím osobám namietat znenie listiny v inom ako štátnom jazyku. Tretie osoby sa môžu odvolávať na znenie listiny v inom ako štátnom jazyku, ak zapísaná osoba nepreukáže, že tretím osobám bolo známe znenie listiny v štátnom jazyku.

Komentár k § 27

Obchodný register je upravený v znení tohto ustanovenia Obchodného zákonníka. Pozri zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť v znení vyhlášky č. 563/2004 Z. z., vyhlášky č. 150/2007 Z. z., vyhlášky č. 656/2007, vyhlášky č. 231/2010 Z. z., vyhlášky č. 98/2012 Z. z., vyhlášky č. 291/2012 Z. z., vyhlášky č. 148/2013 Z. z., vyhlášky č. 399/2013 Z. z., vyhlášky č. 91/2015 Z. z., vyhlášky č. 334/2016 Z. z., vyhlášky č. 265/2017 Z. z. a vyhlášky č. 178/2018 Z. z.

Obchodný register je verejný zoznam. V obchodnom registri sú zapísané (uložené) údaje, ktoré ustanovuje zákon. Súčasťou obchodného registra je aj zbierka listín. Ide o zákonom ustanovené listiny.

Obchodný register, ako sme už uviedli, je verejný zoznam, ktorý je prístupný každému za splnenia podmienky, že zaplatil poplatok na prístup. Z registra je možné robiť výpisy a nahliadať do neho. Všetky údaje a celý obchodný register fun-

guje v elektronickej podobe tiež zo zbierkou listín, ktorá je okrem toho aj v podobe listinnej. Obchodný register ako taký a všetky súvislosti, ktoré s ním súvisia, upravuje zákon o obchodnom registri. Všetky informácie týkajúce sa obchodného registra a tiež informácie, ktoré obchodný register obsahuje, nájdete na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR.

Subjekty zapisované do obchodného registra

Do obchodného registra sa zapisujú obchodné spoločnosti, družstvá, iné právnické osoby, o ktorých to ustanoví osobitný zákon, právnické osoby založené podľa práva Európskych spoločstiev, podniky a organizačné zložky podnikov zahraničných osôb, odštepne závody a iné organizačné zložky podnikov, ak tak ustanoví osobitný zákon.

Fyzické osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktoré:

- sa zapisujú do obchodného registra,
 - podnikajú na základe živnostenského oprávnenia,
 - podnikajú na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov, alebo
 - vykonávajú poľnohospodársku výrobu a sú zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu,
- sa zapisujú do obchodného registra na vlastnú žiadosť, alebo ak tak ustanovuje osobitný zákon.*

Údaje zapisované v štítnom jazyku

Do obchodného registra sa zapisujú v štátnom jazyku tieto údaje:

- obchodné meno, pri právnickej osobe sídlo, pri fyzickej osobe podnikateľovi meno a priezvisko, ak sa líši od obchodného mena, dátum narodenia, rodné číslo, bydlisko a miesto podnikania, ak sa líši od bydliska,
- identifikačné číslo,
- predmet podnikania alebo činnosti,
- právna forma právnickej osoby,
- meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ktorá je štatutárnym orgánom alebo jeho členom, s uvedením spôsobu, akým táto osoba koná v mene zapísanej osoby a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie (ak je štatutárnym orgánom právnická osoba, zapisuje sa jej obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené, ako aj meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ktorá je jej štatutárnym orgánom; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené),
- označenie, adresa umiestnenia a predmet podnikania alebo činnosti odštepného závodu alebo inej organizačnej zložky podniku,

ak osobitný zákon ustanovuje, že sa zapisuje do obchodného registra, spolu s menom, priezviskom, bydliskom, dátumom narodenia a rodným číslom vedúceho odštepného závodu alebo inej organizačnej zložky podniku a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené,

- meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ak sa zapisuje do obchodného registra ako prokurista, s uvedením spôsobu konania za podnikateľa a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené,
- meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ktorá je členom dozorného orgánu zapísanej osoby, s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie, ak má zapísaná osoba dozorný orgán zriadený; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené,
- zrušenie právnickej osoby a právny dôvod jej zrušenia,
- dátum vstupu do likvidácie a dátum skončenia likvidácie,
- meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo právnickej osoby, ak je pridelené, ktorá sa zapisuje do obchodného registra ako likvidátor, s uvedením spôsobu konania v mene zapísanej osoby a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie; ak je likvidátorom právnická osoba, zapisuje sa aj meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ktorá za túto právnickú osobu vykonáva pôsobnosť likvidátora; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené,
- rozhodnutie súdu o neplatnosti právnickej osoby,
- vyhlásenie konkurzu a ukončenie konkurzného konania,
- meno, priezvisko, značka správcu a adresa kancelárie fyzickej osoby, ktorá sa zapisuje do obchodného registra ako správca ustanovený v konkurznom konaní, reštrukturalizačnom konaní alebo vyrovnacom konaní; ak je ako správca ustanovená právnická osoba, zapisuje sa jej obchodné meno, značka správcu a adresa kancelárie,
- dátum povolenia reštrukturalizácie alebo povolenia vyrovnania a dátum ukončenia týchto konaní,
- zavedenie nútej správy podľa osobitných predpisov a jej skončenie,
- meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia

a rodné číslo fyzickej osoby alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo právnickej osoby, ak je pridelené, ktorá sa zapisuje do obchodného registra ako správca na výkon nútej správy a jeho zástupca; ak ide o zahraničnú fyzickú osobu, zapisuje sa rodné číslo, ak jej bolo pridelené,

- právny dôvod výmazu zapísanej osoby,
- ďalšie skutočnosti, ak to ustanovuje zákon.

Ďalšie údaje

Do obchodného registra sa ďalej zapisujú:

- pri verejnej obchodnej spoločnosti mená, priezviská a bydliská spoločníkov, prípadne obchodné meno alebo názov a sídlo právnickej osoby ako spoločníka,
- pri komanditnej spoločnosti mená, priezviská a bydliská spoločníkov, prípadne obchodné meno alebo názov a sídlo právnickej osoby ako spoločníka s určením, kto je komplementár a kto komanditista, výška vkladu každého komanditistu a rozsah jeho splatenia, výška základného imania a rozsah jeho splatenia,
- pri spoločnosti s ručením obmedzeným mená, priezviská a bydliská spoločníkov, obchodné meno alebo názov a sídlo právnickej osoby ako spoločníka, výška základného imania a rozsah jeho splatenia, výška vkladu každého spoločníka do základného imania a rozsah jeho splatenia,
- pri akciovej spoločnosti výška základného imania, rozsah jeho splatenia, počet, druh, forma, podoba a menovitá hodnota akcií, obmedzenie prevoditeľnosti akcií na meno, ak je prevoditeľnosť týchto akcií obmedzená; ak má spoločnosť jediného akcionára, zapisuje sa aj meno, priezvisko a bydlisko alebo obchodné meno, alebo názov a sídlo tohto akcionára,
- pri družstve výška zapisovaného základného imania a výška základného členského vkladu,
- pri štátnom podniku názov zakladateľa, adresa zakladateľa a výška kmeňového imania,
- pri zúčastnenej spoločnosti údaj o tom, že sa spoločnosť podieľa na cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí spoločností, s uvedením údajov, v ktorom členskom štáte bude mať nástupnícka spoločnosť podľa návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo zmluvy o cezhraničnom splynutí svoje sídlo.

Údaje, ktoré sa zapisujú do obchodného registra – podnik zahraničnej osoby

Zákon stanovuje i údaje, ktoré sa zapisujú do obchodného registra pri podniku zahraničnej osoby a pri organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby, ktorá má sídlo v niektorom z členských štátov Európskej únie, ako aj údaje pri podniku zahraničnej osoby a pri organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby, ktorá má sídlo mimo územia členských štátov Európskej únie.

■ VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Každý podnikateľ povinne ukladá do zbierky listín, vedenej príslušným registrovým súdom, ktorým je vo všeobecnosti registrový súd, v obvode ktorého má podnikateľ svoje sídlo (ak nemá sídlo, v obvode ktorého má miesto podnikania, ak nemá ani to, miesto bydliska), dokumenty vyhotovené v štátnom jazyku alebo v cudzom jazyku s overeným prekladom do štátneho jazyka, ktorými sú:

- spoločenská zmluva, zakladateľská listina alebo zakladateľská zmluva obchodnej spoločnosti, splnomocnenia na jej uzavretie, notárska zápisnica o konaní ustanovujúceho valného zhromaždenia akciovej spoločnosti alebo rozhodnutie zakladateľov akciovej spoločnosti o jej založení, notárska zápisnica o založení družstva s príslušnými prílohami a stanovy, ak boli vyhotovené; pri ostatných právnických osobách listiny, ktoré upravujú ich založenie, v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi,
- každá zmena spoločenskej zmluvy, zakladateľskej listiny alebo zakladateľskej zmluvy obchodnej spoločnosti, stanov akciovej spoločnosti alebo družstva vrátane rozhodnutia o zmene právnej formy, pri ostatných právnických osobách každá zmena listín upravujúcich ich založenie,
- úplné znenie dokumentov podľa predchádzajúceho odseku po každej vykonanej zmene,
- listina, ktorou sa preukazuje živnostenské oprávnenie alebo iné oprávnenie na vykonávanie činnosti, ktorá je zapísaná do obchodného registra ako predmet podnikania alebo činnosti; to neplatí, ak sa na vykonávanie tejto činnosti oprávnenie nevyžaduje alebo ak predmet podnikania alebo činnosti ustanovuje osobitný zákon,
- listina obsahujúca meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ktorou sa preukazuje ustanovenie do funkcie alebo skončenie funkcie osôb, ktoré sú štatutárnym orgánom alebo jeho členom, prokuristom, vedúcim podniku alebo organizačnej zložky podniku zapísanej do obchodného registra, likvidátorom, správcom v konkurznom konaní, správcom v reštrukturalizačnom konaní alebo správcom vo vyrovnacom konaní, správcom na výkon nútej správy, zástupcom správcu na výkon nútej správy, spolu s ich podpisovými vzormi; rodné číslo zahraničnej fyzickej osoby sa vyžaduje, ak jej bolo pridelené,
- listina obsahujúca meno, priezvisko, bydlisko, rodné číslo a dátum narodenia fyzickej osoby, ktorou sa preukazuje ustanovenie do funkcie alebo skončenie funkcie osôb, ktoré sú členmi dozorného orgánu; rodné číslo zahraničnej fyzickej osoby sa vyžaduje, ak jej bolo pridelené,
- riadna individuálna účtovná závierka a mi-

moriadna individuálna účtovná závierka, konsolidovaná účtovná závierka a priebežná účtovná závierka zapísanej osoby, a ak to ukladá osobitný zákon, aj výročná a audítorská správa zapísanej osoby, ktorá obsahuje meno, priezvisko a bydlisko fyzickej osoby alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo právnickej osoby audítora, ako aj evidenčné číslo zápisu overujúceho audítora v zozname audítorov,

- účtovná závierka môže byť uložená ako súčasť výročnej správy,
- rozhodnutie súdu o zrušení obchodnej spoločnosti s likvidáciou a konečná správa likvidátora o priebehu likvidácie, v ktorej je uvedený dátum skončenia likvidácie,
- rozhodnutie súdu o zrušení obchodnej spoločnosti bez likvidácie,
- rozhodnutie súdu o neplatnosti obchodnej spoločnosti,
- rozhodnutie súdu o vyhlásení konkurzu, o povolení reštrukturalizácie alebo o povolení vyrovnania, rozhodnutie súdu o ukončení týchto konaní, rozhodnutie súdu o zmene alebo zrušení týchto rozhodnutí a rozhodnutie súdu o zmene správcu, ktorý bol ustanovený v konkurznom konaní, v reštrukturalizačnom konaní alebo vo vyrovnacom konaní,
- znalecký posudok podľa Obchodného zákonníka (pri nepeňažnom vklade a nadobudnutí majetku spoločnosťou od jej zakladateľa alebo spoločníka vo výške najmenej 10 % hodnoty základného imania),
- vyhlásenie správcu vkladu,
- zmluva o splynutí alebo zmluva o zlúčení obchodnej spoločnosti, projekt rozdelenia obchodnej spoločnosti,
- zmluva o predaji podniku alebo zmluva o predaji časti podniku,
- zmluva o cezhraničnom splynutí alebo zmluva o cezhraničnom zlúčení spoločnosti,
- iná listina, ak tak ustanovuje Obchodný zákonník.

Listiny ukladané do zbierky listín

Zákon rovnako ustanovuje, ktoré listiny musí ukladať do zbierky listín podnik zahraničnej osoby alebo jej organizačnej zložky.

Zapísaná fyzická osoba alebo fyzická osoba oprávnená konať v mene zapísanej právnickej osoby je povinná predložiť registrovému súdu listiny, ktoré sa ukladajú do zbierky listín bez zápisu, v jednom vyhotovení do 30 dní od ich vyhotovenia, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Lehota je zachovaná, ak v posledný deň lehoty zapísaná fyzická osoba alebo fyzická osoba oprávnená konať v mene zapísanej právnickej osoby predložila listiny príslušnému registrovému súdu elektronickými prostriedkami.

Pri ukladaní listín vyhotovených v cudzom ja-

zyku je zapísaná fyzická osoba alebo fyzická osoba oprávnená konať v mene zapísanej právnickej osoby povinná uviesť, o akú listinu ide a v akom jazyku je vyhotovená, inak súd na takúto listinu neprihliada. Lehota podľa predchádzajúceho odseku sa neuplatní.

Listiny, ktoré sa prikkladajú k návrhu na zápis.

Ide o listiny, ktoré sa ukladajú do zbierky listín a predkladajú sa v dvoch vyhotoveniach spolu s návrhom na zápis. Ak je v tomto prípade k návrhu na zápis priložená listina v jednom vyhotovení, považuje sa za prílohu návrhu na zápis a neuloží sa do zbierky listín; to neplatí, ak sa listina predkladá elektronickými prostriedkami v elektronickej podobe.

Zapísaná fyzická osoba alebo fyzická osoba oprávnená konať v mene zapísanej právnickej osoby je povinná predložiť registrovému súdu na uloženie do zbierky listín listiny, ktorých obsah zodpovedá skutočnému stavu.

Fyzická osoba zapísaná do obchodného registra a fyzická osoba, ktorá je oprávnená konať v mene zapísanej právnickej osoby, je povinná pri predkladaní riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky, konsolidovanej účtovnej závierky a priebežnej účtovnej závierky zapísanej osoby, výročnej a auditorskej správy zapísanej osoby, zároveň predložiť písomné vyhlásenie, či predkladané listiny príslušný orgán schválil, alebo neschválil.

Návrh na zápis údajov do obchodného registra, návrh na zápis zmeny zapísaných údajov a návrh na výmaz zapísaných údajov podáva navrhovateľ, ktorým je:

- zapísaná osoba,
- osoba oprávnená napríklad podľa Obchodného zákonníka.

Prílohy návrhu na zápis

Návrh na zápis sa podáva na predpísanom tlačíve a musí byť doložený:

- listinami, z ktorých vyplývajú údaje, ktoré sa majú do obchodného registra zapísať a
- listinami, z ktorých vyplývajú skutočnosti, ktoré sa majú podľa zákona preveriť.

Pravosť podpisu navrhovateľa (príp. pravosť podpisu splnomocniteľa, ak ide o zastúpenie na základe plnomocenstva), musí byť osvedčená.

Späťvzatie návrhu na zápis

Späťvzatie sa nepripúšťa. Fyzická osoba zapísaná do obchodného registra alebo fyzická osoba oprávnená konať v mene zapísanej právnickej osoby sú povinné najneskôr do 30 dní odo dňa uvedenia v rozhodnutí spoločníkov alebo orgánu spoločnosti, orgánu družstva alebo inej zapísanej osoby, inak odo dňa, keď bolo toto rozhodnutie prijaté, alebo odo dňa, keď nastali účinky právnej skutočnosti, podať návrh na zápis

zmeny zapísaných údajov alebo návrh na výmaz zapísaných údajov. Osoby, ktoré takého návrhu podávajú, sú povinné v nich uviesť pravdivé údaje a doložiť ho listinami, ktorých obsah zodpovedá skutočnému stavu.

Elektronické podanie

Od 1. augusta 2007 je účinná novela zákona o obchodnom registri, ktorá stanovuje možnosť podávať návrhy na zápis do obchodného registra elektronickými prostriedkami. Tento návrh na zápis sa podáva v elektronickej podobe tlačíva, ktorá sa zverejní na internetových stránkach ústredného portálu verejnej správy a ktorá obsahuje náležitosti podľa vyhlášky, ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a tento návrh musí byť podpísaný zarúčeným elektronickým podpisom navrhovateľa, inak registrový súd naň neprihliada.

Ten, kto podpisuje návrh na zápis elektronickým podpisom, je povinný zabezpečiť overenie svojich osobných údajov na účely elektronického konania.

Ak bol návrh na zápis podaný v listinnej podobe, všetky listiny musia mať listinnú podobu, inak sa návrh na zápis považuje za neúplný. Ak bol návrh na zápis podaný elektronickými prostriedkami, listiny možno podať v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe elektronickými prostriedkami. Listinná podoba listiny prevádzaná do elektronickej podoby na účely jej podania v elektronickej podobe musí mať ustanovenú formu. Osvedčenie pravosti podpisu navrhovateľa a pravosti podpisu splnomocniteľa, ak ide o zastúpenie na základe plnomocenstva, sa nevyžaduje.

Ak sa návrh na zápis podáva elektronickými prostriedkami, tie listiny, ktoré sa k nemu dokladajú v elektronickej podobe, musia byť podané spolu s návrhom na zápis, inak registrový súd naň neprihliada. Ak bol návrh na zápis podaný elektronickými prostriedkami a dokladajú sa k nemu listiny v listinnej podobe, musia byť všetky listiny, ktoré sa dokladajú v listinnej podobe, doručené na registrový súd súčasne, inak registrový súd naň neprihliada.

Ak sa návrh na zápis podáva elektronickými prostriedkami a všetky alebo niektoré listiny, ktoré sa k nemu dokladajú, sa podávajú v listinnej podobe, musí byť v návrhu uvedený, ktoré listiny sa podávajú v listinnej podobe a ktoré v elektronickej podobe. Účinky doručenia návrhu na zápis v tomto prípade nastávajú, ak bola na registrový súd doručená listina alebo listiny, ktoré sa mali podať v listinnej podobe a registrovému súdu prišla informácia o zaplatení súdneho poplatku. Lehota na doručenie listiny alebo listín, ktoré sa mali podať v listinnej podobe, a lehota na zaplatenie súdneho poplatku je 15 dní odo dňa podania návrhu na zápis elektronickými prostriedkami.

Ak sa návrh na zápis a listiny, ktoré sa k nemu

■ VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

dokladajú, podávajú len elektronickými prostriedkami, účinný doručenia návrhu na zápis nastávajú v deň, keď súdu prišla informácia o zaplatení súdneho poplatku a neuplynulo 15 dní odo dňa podania návrhu na zápis elektronickými prostriedkami.

Ak sú splnené zákonné podmienky na zápis, registrový súd ho vykoná v lehote piatich pracovných dní od doručenia návrhu na zápis. V prípade cezhraničného zlúčenia alebo cezhraničného splynutia spoločností registrový súd vykoná zápis, ak sú splnené zákonné podmienky v lehote 30 dní od podania návrhu na zápis. Ak návrh na zápis obsahuje deň, ku ktorému má byť navrhovaný údaj zapisovaný, registrový súd zapíše údaj k tomuto dňu. Ak registrový súd vykonáva zápis neskôr alebo ak návrh na zápis neobsahuje deň, ku ktorému má byť navrhovaný údaj zapisovaný, registrový súd zapíše navrhovaný údaj ku dňu nasledujúcemu po dni vykonania zápisu.

Nepripustnosť námietok

Proti vykonaniu zápisu v súlade s návrhom na zápis nie sú prípustné námietky. O vykonaní zápisu navrhovaných údajov vydá registrový súd potvrdenie, ktoré bez zbytočného odkladu odošle alebo vydá navrhovateľovi. V potvrdení sa uvedie obsah vykonaného zápisu. Po zápise navrhovaných údajov vydá registrový súd výpis z obchodného registra, ktorý bez zbytočného odkladu odošle alebo vydá navrhovateľovi.

Ak návrh na zápis nesplňa zákonné podmienky na zápis, registrový súd zápis nevykoná. O tejto skutočnosti registrový súd upovedomí navrhovateľa oznámením o odmietnutí vykonania zápisu. Oznámenie má listinnú podobu a obsahuje uvedenie presných nedostatkov návrhu na zápis a jeho príloh, ktoré boli dôvodom na odmietnutie vykonania zápisu, ako aj poučenie o možnosti podať námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu. Oznámenie sa odošle alebo vydá navrhovateľovi bez zbytočného odkladu. Lehota na podanie námietok je 15 dní odo dňa doručenia alebo vydania oznámenia.

Ukladanie pokuty

Registrový súd uloží zapísanej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe oprávnenej konať v mene zapísanej právnickej osoby pokutu do výšky 3 310 €, ak si táto osoba nesplní povinnosť:

- podať návrh na zápis zmeny zapísaných údajov alebo návrh na výmaz zapísaných údajov v lehote ustanovenej zákonom,
- predložiť registrovému súdu listiny, ktoré sa ukladajú do zbierky listín, v lehote ustanovenej zákonom,
- na svojich obchodných listoch a objednávkach vyhotovených v písomnej alebo elektronickej forme uvádzať obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, právnu formu a identifikačné číslo, označenie registra, ktorý

podnikateľa zapísal a číslo zápisu, prípadne aj výšku základného imania a rozsah jeho splatenia (prícom tieto údaje je podnikateľ povinný uvádzať aj v písomnom úradnom styku a aj na svojej internetovej stránke, ak ju má pridruženú); uvádzať obchodné meno spolu s dodatkom označujúcim jeho súčasný právny stav, najmä s dodatkom „v likvidácii“, „v konkurze“ alebo „v reštrukturalizácii“, ako aj v prípade, ak:

- uvedie v návrhu na zápis nepravdivé údaje,
- doloží návrh na zápis listinami, ktoré nezodpovedajú skutočnému stavu,
- predloží registrovému súdu na uloženie do zbierky listín listiny, ktoré nezodpovedajú skutočnému stavu.

Prístupnosť registra

Obchodný register a zbierka listín sú každému prístupné; každý má právo po zaplatení súdneho poplatku do nich nahliadať a vyhotovovať si z nich odpisy.

Obchodný register sa vedie v elektronickej forme. Zbierka listín sa vedie v listinnej forme a v elektronickej forme, ak tento zákon neustanovuje inak.

Registrový súd vydá žiadateľovi po zaplatení súdneho poplatku výpis z obchodného registra alebo potvrdenie o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je. Výpis z obchodného registra obsahuje zapísané údaje platné v deň jeho vydania. O vydanie výpisu z obchodného registra alebo potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je, možno žiadať aj elektronickými prostriedkami. Ak žiadateľ žiada o vydanie elektronickej podoby výpisu z obchodného registra alebo potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je, vydá ich registrový súd elektronickými prostriedkami podpísaný zarúčeným elektronickým podpisom do dvoch pracovných dní odo dňa, keď súdu prišla informácia o zaplatení súdneho poplatku.

Zhoda zápisov

Registrový súd je povinný zabezpečiť zhodu zápisov v obchodnom registri s výpismi z obchodného registra. Registrový súd vydá žiadateľovi po zaplatení súdneho poplatku kópiu uloženej listiny alebo potvrdenie o tom, že určitá listina nie je uložená v zbierke listín.

O vydanie kópie uloženej listiny alebo vydanie potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená v zbierke listín, možno žiadať aj elektronickými prostriedkami. Ak žiadateľ žiada o vydanie elektronickej podoby uloženej listiny alebo elektronickej podoby potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená v zbierke listín, vydá ich registrový súd elektronickými prostriedkami podpísaný zarúčeným elektronickým podpisom do piatich pracovných dní odo dňa, keď súdu prišla informácia o zaplatení súdneho poplatku.

Poplatky vo veciach obchodného registra

- a) z návrhu na prvý zápis
1. akciovej spoločnosti	375 eur
2. iných právnických osôb	150 eur
3. organizačnej zložky podniku právnickej osoby **150 eur**
4. podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby **150 eur**
- b) z návrhu na zmenu právnej formy obchodnej spoločnosti (družstva) **165 eur**
- c) za návrh na zápis zmeny alebo na doplnenie akéhokoľvek počtu údajov týkajúcich sa jednej zapísanej osoby s výnimkou zmeny alebo doplnenia údajov v názve obce, v poštovom smerovacom čísle, v názve ulice alebo iného verejného priestranstva, prípadne s tým súvisiacej zmeny orientačného čísla alebo súpisného čísla, ak nedochádza k zmene jej sídla, miesta podnikania alebo bydliska
- v tomto poplatku je zahrnutý **akýkoľvek počet návrhov** na zápis zmeny alebo doplnenie údajov týkajúcich sa jednej zapísanej osoby, ktoré sú obsiahnuté v jednom návrhu na zápis
 - tento poplatok sa **neplatí**, ak ide o návrh na doplnenie údajov o konečnom užívateľovi výhod alebo o návrh na zápis zmeny údajov o konečnom užívateľovi výhod a ak ide o návrh na zápis, ktorým sa potvrdzujú zapísané údaje o podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložke podniku zahraničnej právnickej osoby a o organizačnej zložke podniku slovenskej právnickej osoby v obchodnom registri podľa osobitného zákona, ktorý bol podaný fyzickou osobou oprávnenou konať v mene zapísanej právnickej osoby do 30. júna 2021 na tlačive podľa osobitného predpisu **33 eur**
- d) z návrhu akcionára na poverenie na zvolanie valného zhromaždenia **99 eur**
- e) z návrhu na predĺženie lehoty, po uplynutí ktorej súd v konaní o zrušení obchodnej spoločnosti alebo družstva rozhodne o výmaze obchodnej spoločnosti alebo družstva z obchodného registra aj bez návrhu podľa civilného mimosporového poriadku **100 eur**

S účinnosťou od 1. 10. 2020 tak vypadli zo zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov poplatky za tzv. listinný návrh, nakoľko od 01.10.2020 sa návrhy do obchodného registra podávajú výlučne elektronicke.

Podľa § 5 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov návrh na zápis údajov do obchodného registra, návrh na zápis zmeny zapísaných údajov a návrh na výmaz zapísaných údajov (ďalej len „návrh na zápis“) **sa po-**

dáva výlučne elektronickými prostriedkami registrovému súdu prostredníctvom elektronického formulára zverejneného na webovom sídle ústredného portálu verejnej správy alebo špecializovaného portálu. Na návrh na zápis podaný registrovému súdu inak ako je uvedené v predchádzajúcej vete registrový súd neprihliada.

Rovnaká tak námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu sa podávajú výlučne v elektronickej podobe (podľa § 283 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok). Za tie sa súdny poplatok, tak ako doteraz, neplatí.

Zapisovanie do verejného zoznamu

Znenie odseku 2 vymedzuje, čo sa zapisuje do tohto verejného zoznamu. Všetky osoby, ktoré sú zapísané v obchodnom registri tak v minulosti urobili povinne alebo na vlastnú žiadosť. S účinnosťou od 1. 10. 2020 sa zmenilo znenie odseku 2 novelou zákona č. 390/2019 Z. z.

Obchodný register, tak ako väčšina verejných registrov, môže byť postavený len na princípe „numerus clausus“, t. j. zákonom vymedzeného počtu zapisovaných subjektov. Pri fungovaní verejných registrov je vecne nesprávne nastaviť ich systém tak, aby slúžili na zapisovanie vopred nepreddefinovaných údajov, keďže potom nemôžu plniť svoje funkcie, a to najmä zabezpečovať právnu istotu.

Priamo v Obchodnom zákonníku sa jednoznačne vymedzilo, ktoré osoby sa do obchodného registra zapisujú novým spôsobom. Táto právna úprava v spojení s úpravou prechodných ustanovení zabezpečila, že z obchodného registra je možné vymazať niektoré historické (staré) právne formy, ktoré boli do obchodného registra prevzaté ešte z tzv. podnikového registra. Išlo napr. o obecné podniky, či národné výbory.

Opcia v ustanovení § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka umožňuje s výmazom z obchodného registra nespájať následok zániku právnickej osoby a ustanovuje sa, aby zákon túto alternatívu v tomto prípade využil.

Nová úprava rozsahu osôb zapisovaných do obchodného registra priniesla taktiež vylúčenie zapisovania fyzických osôb, ktoré doteraz bolo možné zapisovať fakultatívne alebo na podklade povinnosti vyplývajúcej z osobitného zákona. Vzhľadom na súčasnú koncepciu iných verejných (zdrojových) registrov (napr. živnostenský register) bolo zapisovanie fyzických osôb do obchodného registra kontraproduktívne. Pri súčasnom zapisovaní rovnakých údajov do dvoch zdrojových registrov (živnostenský register a obchodný register) dochádzalo k nezrovnalostiam na úrovni referenčného registra (register právnických osôb), čo vytváralo problémy pri tvorbe elektronických schránok, ktoré majú osoby zapísané v referenčnom registri právnických osôb východiskovo aktivované na doručovanie.

Účinky zapísaných údajov a uložených listín v obchodnom registri

Tieto účinky nastávajú až zápisom v obchodnom registri. Vždy je možné sa odvolávať na obsah údajov a listín, ak tieto neboli zatiaľ zapísané v registri.

Od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do obchodného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušenia právnych predpisov, spoločenskej zmluvy alebo stanov pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov okrem prípadu, že sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela. Zákon stanovuje zásadné pravidlo v prípade nesúladu medzi údajmi a listinami zverejnenými o zapísanom podniku zahraničnej osoby alebo o zapísanej organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby v Slovenskej republike a údajmi a listinami zverejnenými o zahraničnej osobe v štáte, v ktorom má sídlo, pre obchodný styk s podnikom zahraničnej osoby alebo s jeho organizačnou zložkou.

Namietanie nesúladu údajov

Podľa odseku 7 platí, že rozhodujúce sú údaje a listiny zverejnené o podniku zahraničnej osoby alebo o organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby v Slovenskej republike. Ak existuje nesúlad aj v prípade iného ako štátneho jazyka, nemôže sa namietat uvedený nesúlad a znenie iné ako v štátnom jazyku.

Zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám odo dňa ich zverejnenia

Obsah listín, ktorých zverejnenie zákon ustanovuje, je účinný voči tretím osobám odo dňa, keď bolo zverejnené oznámenie o uložení listín do zbierky listín. To neplatí, ak zapísaná osoba preukáže, že tretia osoba o týchto údajoch alebo o obsahu listín vedela. Zapísaná osoba sa však nemôže na tieto údaje alebo obsah listín odvolávať voči tretím osobám do 15 dní odo dňa ich zverejnenia, ak tretie osoby preukážu, že o nich nemohli vedieť.

Účtovná závierka a výročná správa

V minulosti bola odstránená duplicitná požiadavka na predkladanie závierky správcom dane a zbierke listín obchodného registra (tým, že sa v § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka uvádza, že povinnosť uložiť účtovnú závierku do zbierky listín obchodného registra si povinný subjekt splní jej uložením do registra účtovných závierok podľa osobitného zákona). Uvedené riešenie je zároveň súladné s požiadavkami prvej publikačnej smernice (smernica 2009/101/ES). Smernica v čl. 3 ods. 5 ustanovuje, aby sa doklady a údaje uvedené v čl. 2 zverejnili uverejnením v celoštátnom vestníku (v podmienkach Slovenskej republiky rozumie v Obchodnom vestníku), ktorý na tento účel určí

členský štát, v úplnosti alebo čiastočne alebo odkazom na dokument, ktorý sa založil do súboru alebo vložil do registra (prícom slovami „vložil do registra“ je potrebné v podmienkach SR rozumieť uložil do zbierky listín obchodného registra). Uvedené jednoznačne viaže účinky materiálnej publicity údajov zapísaných v obchodnom registri ako aj listín ukladaných do zbierky listín obchodného registra na kritérium ich zverejnenia v Obchodnom vestníku.

K zmene došlo v záujme zníženia administratívnej záťaže podnikateľov. V zmysle zákona je účtovným jednotkám od 1. januára 2014 umožnené elektronicky ukladať do registra účtovných závierok okrem účtovných závierok aj výročné správy. Špeciálna povinnosť „zverejnenia výročnej správy, zostavenia a zverejnenia konsolidovanej účtovnej závierky a konsolidovanej výročnej správy spoločnosti, ak má spoločnosť takú povinnosť“ podľa § 192 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktorá sa aplikuje na akciové spoločnosti popri všeobecnej povinnosti uloženia riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky do zbierky listín obchodného registra podľa § 40 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva z čl. 38 ods. 1 siedmej smernice Rady č. 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných zázvoch, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy a čl. 47 štvrtej smernice Rady č. 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy. Citované smernice ustanovujú povinnosť „zverejnenia“ v súlade s čl. 3 publikačnej smernice. Samotný čl. 3 publikačnej smernice (smernica 2009/101/ES) však umožňuje členskému štátu voľiť medzi niekoľkými „spôsobmi“ realizácie zverejnenia, keď v odseku 5 ustanovuje, že „Doklady a údaje uvedené v odseku 3 sa zverejnia uverejnením v celoštátnom vestníku, ktorý na tento účel určí členský štát, v úplnosti alebo čiastočne alebo odkazom na dokument, ktorý sa založil do súboru alebo vložil do registra. Celoštátny vestník určený na tento účel sa môže uchovávať elektronicky. Vzhľadom na uvedené, ale najmä s poukazom na potrebu znížovania administratívnej záťaže, ktorá bola aj hlavným motívom procesu, došlo k zmene aj § 192 ods. 1 a doplneniu § 192 o nový odsek 3, ktorými sa odstránila duplicita v povinnosti podľa Obchodného zákonníka (zverejniť v úplnosti výročnú správu, konsolidovanú účtovnú závierku a konsolidovanú výročnú správu) a zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (uložiť do registra účtovných závierok). Povinnosť uloženia uvedených dokumentov do zbierky listín obchodného registra je splnená ich uložením do registra účtovných závierok, ktorý následne automatizovaným spôsobom zabezpečí ich export do zbierky listín obchodného registra. Zverejnenie podľa čl. 38 siedmej smernice a čl. 47 štvrtej smernice

sa uskutočňuje formou zverejnenia oznámenia v Obchodnom vestníku o uložení listiny do zbierky listín v súlade s § 27 ods. 3 Obchodného zákonníka (teda v zmysle terminológie čl. 3 ods. 5 publikačnej smernice odkazom na dokument, ktorý sa vložil do registra).

§ 28 až § 34 Zrušené.

HLAVA IV

ÚČTOVNÍCTVO PODNIKATEĽOV

§ 35

Podnikatelia sú povinní viesť účtovníctvo v rozsahu a spôsobom ustanoveným osobitným zákonom.

Komentár k § 35

V ďalšej hlave Obchodný zákonník upravuje účtovníctvo podnikateľov. Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že všetci podnikatelia majú povinnosť viesť účtovníctvo, a to takým spôsobom a v takom rozsahu, ako to upravuje osobitný právny predpis. V slovenskej republike je účtovníctvo podnikateľov upravené v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Zákon o účtovníctve

Tento zákon upravuje rozsah, spôsob a preukázateľnosť vedenia účtovníctva právnických osôb, ktoré majú sídlo na území Slovenskej republiky, zahraničných osôb, ak na území Slovenskej republiky podnikajú alebo vykonávajú inú činnosť podľa osobitných predpisov, fyzických osôb, ktoré podnikajú alebo vykonávajú inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak preukazujú svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov podľa osobitného predpisu s výnimkou fyzických osôb, ktoré vedú daňovú evidenciu podľa osobitného predpisu. Tiež zákon upravuje rozsah, obsah a preukázateľnosť účtovnej závierky, register účtovných závierok. Osoby, ktoré sme uviedli sa považujú za účtovnú jednotku. Účtovná jednotka účtuje v sústave podvojného účtovníctva alebo v sústave jednoduchého účtovníctva. Predmetom účtovníctva je účtovanie skutočností o stave a pohybe majetku, stave a pohybe záväzkov, rozdiel majetku a záväzkov, výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch, výsledku hospodárenia účtovnej jednotky (účtovné prípady). Predmetom účtovníctva je aj vykazovanie skutočností o účtovných prípadoch v účtovnej závierke, pričom predmetom vykazovania v účtovnej závierke sú aj iné aktíva a iné pasíva. Na účely zákona o účtovníctve sa obchodná spoločnosť, družstvo, fyzická osoba účtujúca v sústave podvojného účtovníctva, fyzic-

ká osoba podľa osobitného predpisu a pozemkové spoločenstvo, triedia do veľkostných skupín takto: mikro účtovná jednotka, malá účtovná jednotka alebo veľká účtovná jednotka.

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou, vedie účtovníctvo od dňa svojho vzniku (zápisu do obchodného registra) až do dňa svojho zániku; fyzická osoba vedie účtovníctvo po dobu, počas ktorej podniká alebo vykonáva inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak preukazuje svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov. Podrobnosti o rámcových účtovných osnovách pre jednotlivé skupiny účtovných jednotiek účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, dni uskutočnenia účtovného prípadu, postupoch účtovania, usporiadaní a označovaní položiek individuálnej účtovnej závierky a konsolidovanej účtovnej závierky vo verejnej správe a o obsahovom vymedzení týchto položiek a štruktúre účtovnej závierky, rozsahu údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie, termínach, spôsoboch postupoch a mieste ukladania účtovnej závierky a výročnej správy, obsahovom vymedzení účtovných kníh v sústave jednoduchého účtovníctva a v sústave podvojného účtovníctva a tiež o účtovných zásadách a účtovných metódach určujúcich spôsoby oceňovania a ich použitia, o zásadách pre tvorbu a zúčtovanie opravných položiek, odpisovaní, zásadách pre tvorbu a použitie rezerv, zásadách pre členenie majetku a záväzkov, zásadách pre vytváranie analytických účtov a analytickej evidencie, metódach a postupoch konsolidácie vo verejnej správe a účtovných sústavách ustanoví Ministerstvo financií Slovenskej republiky opatrením. Opatrenie vyhlasuje ministerstvo oznámením o jeho vydaní v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a účtovná jednotka je povinná ho dodržiavať.

Vedenie účtovníctva

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou a zrušuje sa bez likvidácie, vedie účtovníctvo do dňa, ktorý predchádza rozhodnému dňu. Rozhodný deň na účely účtovníctva je deň určený podľa osobitného predpisu, ktorý nesmie byť neskorší ako deň nadobudnutia účinkov zlúčenia, splnutia alebo rozdelenia. Od rozhodného dňa skutočnosti, ktoré sú predmetom účtovníctva zanikajúcej právnickej osoby, sú súčasťou účtovníctva a účtovnej závierky účtovnej jednotky, ktorá sa stane právnym nástupcom. Ak táto ešte nevznikla, vedie účtovníctvo a zostavuje účtovnú závierku za nástupnícku účtovnú jednotku, a to do dňa nadobudnutia účinkov splnutia alebo rozdelenia zanikajúcej právnickej osoby. Od rozhodného dňa sa vedie účtovníctvo tak, aby bolo možné jednoznačne vyčísliť majetok, záväzky a výsledok hospodárenia zanikajúcej právnickej osoby, ak nenastanú účinky zlúčenia, splnutia alebo rozdelenia.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku za účtovnú jednotku ako celok. Prípady, v ktorých účtovná jednotka musí viesť za seba a za majetok a záväzky iných osôb, s ktorými nakladá vo vlastnom mene, oddelené samostatné účtovníctvo a zostavovať oddelene účtovnú závierku, môže ustanoviť osobitný predpis.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo ako sústavu účtovných záznamov. Účtovným záznamom sa rozumie údaj, ktorý je nositeľom informácie týkajúcej sa predmetu účtovníctva alebo spôsobu jeho vedenia. Každú informáciu týkajúcu sa predmetu účtovníctva alebo spôsobu jeho vedenia je účtovná jednotka povinná zaznamenávať len účtovnými záznamami. Účtovnými záznamami sú najmä účtovné doklady, účtovné zápisy, účtovné knihy, odpisový plán, inventúrne súpisy, účtový rozvrh, účtovná závierka a výročná správa. Jednotlivé účtovné záznamy sa môžu zoskupovať do účtovných záznamov obsahujúcich súhrnnú informáciu. Účtovná jednotka je povinná účtovné záznamy viesť v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku v peňažných jednotkách meny euro. V prípade pohľadávok a záväzkov, podielov, cenných papierov, derivátov, cenín a peňažných prostriedkov, ak sú vyjadrené v cudzej mene, je účtovná jednotka povinná účtovať v eurách aj v cudzej mene; táto povinnosť platí aj pri opravných položkách, rezervách a technických rezervách, ak majetok a záväzky, ktorých sa týkajú, sú vyjadrené v cudzej mene.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo a zostaviť účtovnú závierku v štátnom jazyku. Účtovný doklad vyhotovený v inom ako štátnom jazyku musí spĺňať podmienku zrozumiteľnosti. Účtovná jednotka môže poveriť vedením svojho účtovníctva aj inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu. Poverením sa účtovná jednotka nezbaňuje zodpovednosti za vedenie účtovníctva, zostavenie a predloženie účtovnej závierky a za preukázateľnosť účtovníctva v rozsahu podľa tohto zákona.

Povinnosti účtovnej jednotky

Účtovná jednotka je povinná doložiť účtovné prípady účtovnými dokladmi. Účtovanie účtovných prípadov v účtovných knihách vykoná účtovná jednotka účtovným zápisom iba na základe účtovných dokladov. Účtovná jednotka je povinná inventarizovať majetok, záväzky a rozdiel majetku a záväzkov. Účtovná jednotka je povinná zostavovať individuálnu účtovnú závierku za účtovnú jednotku. Do skupiny účtovných jednotiek patrí materská účtovná jednotka a všetky jej dcérske účtovné jednotky. Účtovná jednotka zostavuje riadnu účtovnú závierku, mimoriadnu účtovnú závierku, priebežnú účtovnú závierku.

Účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby

účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky. Zobrazenie v účtovnej závierke je verné, ak obsah položiek účtovnej závierky zodpovedá skutočnosti a je v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a účtovnými metódami. Zobrazenie v účtovnej závierke je pravdivé, ak sú pri ňom použité účtovné zásady a účtovné metódy, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočností v účtovnej závierke. Účtovná jednotka musí používať v jednom účtovnom období rovnaké účtovné metódy a účtovné zásady; ak účtovná jednotka zmení doterajšie účtovné zásady a účtovné metódy v priebehu účtovného obdobia, nové účtovné zásady a účtovné metódy musí používať od prvého dňa tohto účtovného obdobia. O zmene účtovných zásad a účtovných metód je účtovná jednotka povinná informovať v účtovnej závierke v poznámkach. Ak účtovná jednotka zistí, že účtovné zásady a účtovné metódy použité v účtovnom období sú nezlučiteľné s požiadavkou verného a pravdivého zobrazenia skutočností, je povinná zostaviť účtovnú závierku tak, aby poskytla verný a pravdivý obraz skutočností. O tom je účtovná jednotka povinná informovať v účtovnej závierke v poznámkach. Účtovná jednotka je povinná použiť účtovné zásady a účtovné metódy spôsobom, ktorý vychádza z predpokladu, že bude nepretržite pokračovať vo svojej činnosti a že u nej nenastáva žiadna skutočnosť, ktorá by ju obmedzovala alebo jej zabránila v tejto činnosti pokračovať aj v blízkej budúcnosti, minimálne 12 mesiacov od dátumu, ku ktorému sa zostavila riadna účtovná závierka. V prípade, že účtovná jednotka má informáciu o tom, že u nej takáto skutočnosť nastáva, je povinná použiť tomu zodpovedajúci spôsob účtovania, pričom je povinná uviesť informáciu o použítom spôsobe v účtovnej závierke v poznámkach. Účtovná jednotka účtuje majetok a záväzky, náklady a výnosy, výdavky a príjmy v účtovných knihách a zobrazuje ich v účtovnej závierke samostatne bez ich vzájomného započítania s výnimkou niektorých prípadov upravených účtovnými zásadami pre účtovné jednotky zriadené podľa osobitných predpisov.

Účtovníctvo účtovnej jednotky

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo správne, úplne, preukázateľne, zrozumiteľne a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov. Účtovníctvo účtovnej jednotky je správne, ak účtovná jednotka vedie účtovníctvo podľa tohto zákona a ostatných osobitných predpisov. Účtovníctvo účtovnej jednotky je úplné, ak účtovná jednotka zaúčtovala v účtovnom období v účtovných knihách všetky účtovné prípady podľa § 3 a za toto účtovné obdobie zostavila individuálnu účtovnú závierku, konsolidovanú účtovnú závierku, ak ju má povinnosť zostaviť, vyhotovila

výročnú správu, prípadne konsolidovanú výročnú správu, zverejnila údaje, uložila dokumenty a má o týchto skutočnostiach všetky účtovné záznamy. Účtovníctvo účtovnej jednotky je preukázateľné, ak všetky účtovné záznamy sú preukázateľné a účtovná jednotka vykonala inventarizáciu. Účtovníctvo účtovnej jednotky je zrozumiteľné, ak umožňuje jednotlivu aj v súvislostiach spoľahlivo a jednoznačne určiť obsah účtovných prípadov v nadväznosti na použité účtovné zásady a účtovné metódy a obsah účtovných záznamov v nadväznosti na použité formy účtovných záznamov. Účtovníctvo účtovnej jednotky sa vedie spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov, ak účtovná jednotka je schopná zabezpečiť trvalosť po celú dobu spracovania a úschovy.

§ 36

Podnikatelia zapísaní v obchodnom registri (ďalej len „zapísaní podnikatelia“) účtujú v sústave podvojného účtovníctva o stave a pohybe obchodného majetku a záväzkov, čistého obchodného imania, o nákladoch, výnosoch a zisku alebo strate podniku.

Komentár k § 36

Podľa znenia tohto ustanovenia majú podnikatelia, ktorí sú zapísaní v obchodnom registri, či už dobrovoľne alebo povinne, povinnosť účtovať v sústave podvojného účtovníctva.

Účtovné knihy

Účtovná jednotka účtujúca v sústave podvojného účtovníctva (podnikateľ) účtuje v týchto účtovných knihách, a to v denníku, v ktorom sa účtovné zápisy usporadúvajú chronologicky, a ktorým sa preukazuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov v účtovnom období, v hlavnej knihe, v ktorej sa účtovné zápisy usporadúvajú z vecného hľadiska systematicky a v ktorej sa preukazuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov na účty majetku, záväzkov, rozdielu majetku a záväzkov, nákladov a výnosov v účtovnom období. Hlavná kniha zahŕňa syntetické účty a analytické účty podľa účtovného rozvrhu a obsahuje najmä údaje, medzi ktoré patria stavy účtov ku dňu, ku ktorému sa otvára hlavná kniha, súhrnné obraty strany Má dať a strany Dať jednotlivých účtov, minimálne za kalendárny mesiac, zostatky a stavy účtov ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Účtovný zápis zaznamenaný na syntetickom účte sa podrobne rozvádza na analytických účtoch. V hlavnej knihe musia byť zaúčtované všetky účtovné prípady, o ktorých sa účtovalo v denníku. Účtovný zápis, ktorý sa nevykonáva v účtovných knihách, sa vykonáva na podsúvahových účtoch. Účtovná jednotka nesmie účtovať na účtoch, ktoré nie sú uvedené v účtovom rozvrhu, ani zriaďovať účty mimo účtovných kníh.

Podvojné účtovníctvo

Účtovná závierka v sústave podvojného účtovníctva okrem všeobecných náležitostí obsahuje aj súvahu, výkaz ziskov a strát, poznámky. Všeobecnými náležitosťami sú obchodné meno alebo názov účtovnej jednotky; právnické osoby uvedú sídlo, a fyzické osoby uvedú miesto podnikania, identifikačné číslo, ak ho má účtovná jednotka pridelené, deň, ku ktorému sa zostavuje, deň jej zostavenia, obdobie, za ktoré sa zostavuje, iné údaje uvedené na úvodnej strane účtovnej závierky ustanovenej opatrením ministerstva, podpisový záznam štatutárneho orgánu účtovnej jednotky alebo člena štatutárneho orgánu účtovnej jednotky alebo podpisový záznam fyzickej osoby.

Podnikatelia účtujú v sústave podvojného účtovníctva o stave a pohybe obchodného majetku a záväzkov, čistého obchodného imania, o nákladoch, výnosoch a zisku alebo strate podniku.

Obchodným majetkom je súhrn majetkových hodnôt, ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie. Ide o súhrn všetkých aktív určitého podnikateľa. Podľa zákona o dani z príjmov je obchodným majetkom súhrn majetkových hodnôt, a to vecí, pohľadávok a iných práv a peniazi mi ocenených iných hodnôt, ktoré má fyzická osoba s príjmami podľa § 6 vo vlastníctve a ktoré sa využívajú na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie týchto príjmov, o ktorých táto fyzická osoba účtuje alebo účtovala, eviduje alebo evidovala.

§ 37

(1) Pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, účtujú podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní v obchodnom registri, v sústave jednoduchého účtovníctva o príjmoch a výdavkoch, obchodnom majetku, ako aj o záväzkoch tak, aby bolo možné zistiť čisté obchodné imanie a výsledok hospodárenia.

(2) Podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní v obchodnom registri, môžu účtovať namiesto v sústave jednoduchého účtovníctva v sústave podvojného účtovníctva, pokiaľ v nej budú účtovať po celé účtovné obdobie.

Komentár k § 37

Uvedené ustanovenie sa zaoberá jednoduchým účtovníctvom, v ktorom účtujú podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní v obchodnom registri. Títo podnikatelia účtujú o príjmoch a výdavkoch, obchodnom majetku, ako aj o záväzkoch tak, aby bolo možné zistiť čisté obchodné imanie a výsledok hospodárenia.

Jednoduché účtovníctvo

Účtovná závierka v sústave jednoduchého účtovníctva okrem všeobecných náležitostí obsahuje výkaz o príjmoch a výdavkoch a výkaz o majetku a záväzkoch. Všeobecnými náležitosťami sú obchodné meno alebo názov účtovnej jednotky;

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

právnické osoby uvedú sídlo, a fyzické osoby uvedú miesto podnikania, identifikačné číslo, ak ho má účtovná jednotka pridelené, deň, ku ktorému sa zostavuje, deň jej zostavenia, obdobie, za ktoré sa zostavuje, iné údaje uvedené na úvodnej strane účtovnej závierky ustanovenej opatrením ministerstva, podpisový záznam štatutárneho orgánu účtovnej jednotky alebo člena štatutárneho orgánu účtovnej jednotky.

Účtovná jednotka účtujúca v sústave jednoduchého účtovníctva účtuje v týchto účtovných knihách, a to v peňažnom denníku, v knihe pohľadávok, v knihe záväzkov, v pomocných knihách, ak je ich vedenie potrebné na preukázanie a vykazovanie predmetu účtovníctva v účtovnej závierke, napríklad pomocná kniha o zložkách majetku, o záväzkoch z pracovnoprávných vzťahov.

Peňažný denník obsahuje najmä údaje o stave peňažných prostriedkov účtovnej jednotky v hotovosti a na účtoch v bankách, príjmoch v účtovnom období a v členení potrebnom na zistenie základu dane z príjmov, výdavkov v účtovnom období a v členení potrebnom na zistenie základu dane z príjmov, priebežných položkách zachytávajúcej pohyby peňažných prostriedkov, ktoré nie sú ešte príjmom alebo výdavkom. Kniha pohľadávok obsahuje najmä údaje o dlžníkoch, pohľadávkach v peňažnom vyjadrení, poskytnutých preddavkoch, poskytnutých úveroch, pohľadávkach dane z príjmov, pohľadávkach nepriamych daní, pohľadávkach voči Sociálnej poisťovni a príslušnej zdravotnej poisťovni.

Kniha záväzkov obsahuje najmä údaje o veriteľoch, výške záväzku v peňažnom vyjadrení, prijatých preddavkoch, prijatých úveroch, záväzkoch dane z príjmov, záväzkoch nepriamych daní, záväzkoch voči Sociálnej poisťovni a príslušnej zdravotnej poisťovni.

Kto účtuje v jednoduchom účtovníctve

V sústave jednoduchého účtovníctva môže účtovať podnikateľ, ktorému to umožňuje osobitný predpis, fyzická osoba, občianske združenie, jeho organizačné zložky, ktoré majú právnu subjektivitu, organizačné zložky Matice slovenskej, ktoré majú právnu subjektivitu, združenia právnických osôb, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov, neinvestičné fondy, poľovnícke organizácie a neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby; ak nepodnikajú a ak ich príjmy nedosiahli v predchádzajúcom účtovnom období 200 000 eur, ak nie sú subjektom verejnej správy, cirkev a náboženská spoločnosť, ich orgány a cirkevné inštitúcie, ktoré majú právnu subjektivitu; ak nepodnikajú. Prechod zo sústavy jednoduchého účtovníctva do sústavy podvojného účtovníctva je povinný, ak účtovná jednotka nespĺňa podmienky pre účtovanie v sústave jednoduchého účtovníctva. Prechod zo sústavy jednoduchého účtovníctva do sústavy podvojného

účtovníctva a zo sústavy podvojného účtovníctva do sústavy jednoduchého účtovníctva sa uskutočňuje vždy len k prvému dňu účtovného obdobia nasledujúceho po účtovnom období, v ktorom účtovná jednotka zistila skutočnosti, ktoré sú dôvodom na zmenu účtovnej sústavy.

Podľa znenia odseku 2 platí zásada, že podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní v obchodnom registri, môžu účtovať namiesto v sústave jednoduchého účtovníctva v sústave podvojného účtovníctva, pokiaľ v nej budú účtovať po celé účtovné obdobie (kalendárny alebo hospodársky rok).

§ 38

Zrušenie.

§ 39

(1) Obchodné spoločnosti a družstvá musia mať riadnu účtovnú závierku a mimoriadnu účtovnú závierku overenú audítorom, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

(2) Podnikateľ je povinný pripraviť a poskytnúť audítorovi všetky účtovné písomnosti a vysvetlenia potrebné na overovanie podľa odseku 1.

(3) Náklady spojené s audítorskou činnosťou uhrádza podnikateľ, ktorého účtovná závierka sa overuje.

Komentár k § 39

Znenie tohto ustanovenia v odseku 1 stanovuje zásadu overenia účtovnej závierky a mimoriadnej účtovnej závierky audítorom. Uvedená zásada platí v prípade, ak to ustanovuje zákon o účtovníctve a týka sa obchodných spoločností a družstiev.

Účtovná závierka

Ide o štruktúrovanú prezentáciu skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, poskytovaná osobám, ktoré tieto informácie využívajú. Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku v prípadoch ustanovených týmto zákonom v štruktúre, ktorá nadväzuje na sústavu účtovníctva používanú v účtovnej jednotke. Účtovná závierka tvorí jeden celok. Účtovná jednotka je povinná zostaviť účtovnú závierku najneskôr do šiestich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Na zostavenie účtovnej závierky musí byť pripojený podpisový záznam. Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku vždy, keď uzavrie účtovné knihy. Pri zlúčení nástupnícka účtovná jednotka neuzavrie účtovné knihy, pričom zisťuje konečné stavy účtov na účely zostavenia otváraciej súvahy. Ak uzavrie účtovné knihy k poslednému dňu účtovného obdobia, zostavuje účtovnú závierku ako riadnu, v ostatných prípadoch uzavretia účtovných kníh zostavuje

účtovnú závierku ako mimoriadnu. Ak deň, ku ktorému sa zostavuje riadna účtovná závierka alebo mimoriadna účtovná závierka, je totožný s dňom priebežnej účtovnej závierky, priebežná účtovná závierka sa nezostavuje. Ak deň, ku ktorému sa zostavuje mimoriadna účtovná závierka, je totožný s dňom riadnej účtovnej závierky, zostavená účtovná závierka sa považuje aj za riadnu účtovnú závierku.

Informácie v účtovnej závierke

Účtovná jednotka je povinná uvádzať v účtovnej závierke informácie podľa stavu ku dňu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje; to platí obdobne aj pre všetky účtovné zápisy, ktoré sa uskutočňujú iba ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, ak tento zákon ďalej neustanovuje inak. Účtovná jednotka pritom zohľadňuje aj informácie týkajúce sa stavu ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a ktoré účtovná jednotka získala do dňa zostavenia účtovnej závierky, pričom deň zostavenia účtovnej závierky si určí účtovná jednotka sama. Informácie v účtovnej závierke musia byť pre používateľa užitočné, posudzujú sa z hľadiska ich významnosti a musia byť zrozumiteľné, porovnateľné a spoľahlivé. Informácia sa považuje za významnú, ak by jej neuvedenie v účtovnej závierke alebo jej chybné uvedenie v účtovnej závierke mohlo ovplyvniť úsudok alebo rozhodovanie používateľa. Informácie v účtovnej závierke sú zrozumiteľné, ak spĺňajú požiadavky; informácie nemôžu byť vylúčené iba z dôvodu, že sú nezrozumiteľné pre používateľa. Informácie sú porovnateľné, ak spĺňajú požiadavky. Informácie v účtovnej závierke sú spoľahlivé, ak spĺňajú požiadavky a ak sú úplné a včasné. Úplnosť informácií v účtovnej závierke sa zabezpečuje s dodržiанím významnosti a so zohľadnením nákladov na ich získanie. Účtovnou závierkou nie je zhromažďovanie alebo vyžadovanie informácií vykonávané na základe osobitného predpisu.

Účtovné jednotky uvedú v poznámkach aj vymedzenie a sumu vzniknutých nákladov voči štatutárnemu audítorovi alebo auditorskej spoločnosti za účtovné obdobie v členení na náklady za overenie účtovnej závierky, uisťovacie auditorské služby s výnimkou overenia účtovnej závierky, daňové poradenstvo, ostatné neauditorské služby.

Audítor

Audítora účtovnej jednotky schvaľuje a odvoláva valné zhromaždenie alebo členská schôdza. V účtovných jednotkách, ktoré majú zriadený výbor pre audit, alebo v ktorých dozorná rada vykonáva funkcie výboru pre audit, predkladá predstavenstvo valnému zhromaždeniu alebo členskej schôdzi návrh na schválenie alebo odvolanie audítora na základe odporúčania výboru pre audit

alebo dozornej rady. Ak účtovná jednotka nemá predstavenstvo, valné zhromaždenie alebo členskú schôdzu, postup schvaľovania a odvolovania audítora účtovnej jednotky ustanoví osobitný predpis. Odvolanie audítora musí byť riadne odôvodnené, pričom rozdielnosť názorov na použitie postupov pri zostavovaní účtovnej závierky podľa tohto zákona alebo na použitie auditorských postupov nemôže byť dôvodom na odvolanie audítora. Účtovná jednotka je povinná bez zbytočného odkladu, najneskôr do jedného mesiaca odo dňa odstúpenia alebo odvolania audítora, písomne informovať Úrad pre dohľad nad výkonom auditu o odstúpení alebo odvolaní audítora v priebehu vykonávania auditu a vysvetliť dôvody, ktoré k odstúpeniu alebo odvolaniu viedli.

Overenie účtovnej závierky

Účtovná závierka účtovnej jednotky musí byť audítorom overená do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, za ktoré sa zostavuje. Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom majú aj právnické osoby, ktorých suma ročného podielu prijatej dane je vyššia ako 35 000 eur, a to za účtovné obdobie, v ktorom boli tieto finančné prostriedky použité, táto účtovná závierka musí byť overená audítorom do jedného roka od skončenia účtovného obdobia. Individuálnu priebežnú účtovnú závierku a konsolidovanú priebežnú účtovnú závierku nemusí mať účtovná jednotka overenú audítorom.

Zákon o štatutárnom audite

Osoba vykonávajúca audit (za odplatu) podľa tohto zákona sa volá audítor. Podľa zákona č. 423/2015 Z. z. audítor vykonáva audit vo svojom mene a na svoj účet alebo ako spoločník, štatutárny orgán alebo ako zamestnanec auditorskej spoločnosti v jej mene a na jej účet, alebo ako zamestnanec audítora v jeho mene a na jeho účet. Audítor je fyzická osoba, ktorá je zapísaná v zozname audítorov, ktorý vedie Úradu pre dohľad nad výkonom auditu a má oprávnenie na vykonávanie auditu. Auditorská spoločnosť je právnická osoba, ktorá je zapísaná v zozname auditorských spoločností, ktorý vedie Úrad pre dohľad nad výkonom auditu a má licenciu, pričom nie je rozhodujúca jej právna forma.

Ďalej platí, že audítor a auditorská spoločnosť sú pri výkone auditu nestranní a nezávislí od účtovnej jednotky, v ktorej vykonávajú audit. Audítor a auditorská spoločnosť nesmú vykonávať audit v účtovnej jednotke, ak sa zúčastňujú na rozhodovacích procesoch a ak nie sú od nej nezávislí.

Nezávislá samosprávná stavovská organizácia, ktorá združuje audítorov a auditorské spoločnosti zapísané v špeciálnom zozname, sa nazýva Slovenská komora audítorov. Členstvo v Slovenskej komore audítorov je povinné pre všetkých audítorov a auditorské spoločnosti.

Kto musí mať overenú účtovnú závierku audítorom

Riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku musí mať overenú audítorom účtovná jednotka,

a) ktorá je obchodnou spoločnosťou, ak povinne vytvára základné imanie a družstvom, ak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie sú splnené aspoň dve z týchto podmienok:

- celková suma majetku presiahla 4 000 000 eur, pričom sumou majetku sa rozumie suma majetku zistená zo súvahy v ocenení neupravenom o položky podľa § 26 ods. 3 zákona o účtovníctve,
- alebo čistý obrát presiahol 8 000 000 eur,
- alebo priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 50,

b) obchodná spoločnosť a družstvo, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu,

c) ktorej túto povinnosť ustanovuje osobitný predpis,

d) ktorá zostavuje účtovnú závierku podľa § 17a zákona o účtovníctve.

Podnikateľovi je Obchodným zákonníkom stanovená povinnosť pripraviť a poskytnúť audítorovi všetky účtovné písomnosti a vysvetlenia, ktoré budú a sú nevyhnutné na overovanie účtovnej závierky alebo mimoriadnej účtovnej závierky. Všetky vzniknuté náklady, ktoré sú spojené s auditorskou činnosťou, uhrádza za každých okolností podnikateľ, ktorého účtovná závierka sa overuje.

§ 40

(1) Akciová spoločnosť, jednoduchá spoločnosť na akcie, spoločnosť s ručením obmedzeným, družstvo a štátny podnik sú povinné predložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku na schválenie príslušnému orgánu tak, aby ju tento orgán schválil do 12 mesiacov odo dňa, ku ktorému sa riadna individuálna účtovná závierka a mimoriadna individuálna účtovná závierka zostavuje. Iná zapísaná osoba má tieto povinnosti, len ak jej to ukladá osobitný predpis.

(2) Osoba podľa odseku 1 je povinná uložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku do zbierky listín do deviatich mesiacov odo dňa jej zostavenia; to neplatí, ak sa do zbierky listín ukladá podľa osobitného predpisu.

(3) Ak osobitný zákon zapísanej osobe ukladá povinnosť overiť účtovnú závierku audítorom, ukladá sa do zbierky listín účtovná závierka overená audítorom spolu s auditorskou správou, menom, bydliskom fyzickej

osoby alebo obchodným menom, sídlom a identifikačným číslom právnickej osoby a s evidenčným číslom zápisu overujúceho audítora v zozname audítorov. Ak sa do registra účtovných závierok ukladá neoverená účtovná závierka, postupuje účtovná jednotka podľa osobitného predpisu. Ak je audítorom právnická osoba, uvádza sa aj meno a bydlisko fyzických osôb, ktoré za audítora vykonali audit. Ak osobitný zákon zapísanej osobe ukladá povinnosť vyhotoviť výročnú správu a táto výročná správa obsahuje účtovnú závierku overenú audítorom, účtovná závierka môže byť uložená ako súčasť výročnej správy.

(4) Povinnosť podľa odsekov 1 až 3 sa považuje za splnenú uložením účtovnej závierky v registri účtovných závierok podľa osobitného zákona.

Komentár k § 40

Právna forma obchodnej spoločnosti, a to jednoduchá spoločnosť na akcie, oproti spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti, nemôže byť založená za iným účelom ako podnikanie. Ide o kapitálovú obchodnú spoločnosť povinne vytvárajúcu základné imanie.

V znení tohto ustanovenia sa stretávame s pojmom register účtovných závierok, ktorý je upravený v zákone o účtovníctve. V odsekoch 1 až 3 sú vymedzené povinnosti, ktoré sa považujú za splnené v prípade, keď sa uloží účtovná závierka do registra účtovných závierok.

Zjednotenie povinnosti podľa Obchodného zákonníka s povinnosťami podľa účtovných predpisov

Povinnosti sú vymedzené v ustanovení § 23a zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve. Právna úprava zjednotila povinnosti vzhľadom na fungovanie registra účtovných závierok za zachovania pravidiel, že splnením povinnosti uloženia závierky do registra účtovných závierok sa považuje za splnenú aj povinnosť uloženia listiny do zbierky listín, nakoľko register účtovných závierok a zbierka listín medzi sebou s cieľom zníženia administratívnej záťaže komunikujú. Lehota na schválenie účtovnej závierky je maximálna, rovnako tak lehota na jej uloženie do zbierky listín. Do zbierky listín sa údaje z registra účtovných závierok v záseade prenášajú automatizovane.

Akciová spoločnosť, jednoduchá spoločnosť na akcie, spoločnosť s ručením obmedzeným, družstvo a štátny podnik sú povinné predložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku na schválenie príslušnému orgánu tak, aby ju tento orgán schválil do 12 mesiacov odo dňa, ku ktorému sa riadna individuálna účtovná závierka a mimoriadna individuálna účtovná závierka zostavuje.

Iná zapísaná osoba

Táto osoba má tieto povinnosti len na základe osobitného predpisu.

Vymedzená osoba je tiež povinná uložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku do zbierky listín do stanoveného termínu odo dňa jej zostavenia; to neplatí, ak sa do zbierky listín ukladá podľa osobitného predpisu.

Zapísaná osoba má povinnosť overenia účtovnej závierky auditorom, ukladá sa do zbierky listín účtovná závierka overená auditorom spolu s auditorskou správou a ďalšími dôležitými údajmi. Medzi tieto údaje patrí meno, bydlisko fyzickej osoby alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo právnickej osoby a evidenčné číslo zápisu overujúceho audítora v zozname audítorov. Zákon tiež dáva možnosť uloženia do zbierky listín neoverenej účtovnej závierky. V tom prípade sa musí postupovať podľa zákona o účtovníctve. Auditorom môže byť aj právnická osoba. V tomto prípade sa uvádza aj meno a bydlisko fyzických osôb, ktoré za audítora vykonali audit. Zákon o účtovníctve dáva zapísanej osobe povinnosť vyhotoviť výročnú správu. Ak táto výročná správa obsahuje účtovnú závierku overenú auditorom, účtovná závierka môže byť uložená ako súčasť výročnej správy.

Register účtovných závierok

Ide o informačný systém verejnej správy, správcom ktorého je ministerstvo. Prevádzkovateľom registra je rozpočtová organizácia ministerstva DataCentrum.

Do registra sa ukladajú riadne individuálne účtovné závierky, mimoriadne individuálne účtovné závierky, riadne konsolidované účtovné závierky, mimoriadne konsolidované účtovné závierky, súhrnné účtovné závierky verejnej správy, výkazy vybraných údajov z účtovných závierok, správy audítorov, individuálne výročné správy, konsolidované výročné správy, ročné finančné správy a oznámenie o dátume schválenia účtovnej závierky. Do registra môže účtovná jednotka uložiť aj účtovnú závierku, ktorú zostavila z vlastného podnetu. Účtovné jednotky, ktoré zostavujú ročnú finančnú správu, ukladajú účtovnú závierku a výročnú správu ako súčasť ročnej finančnej správy v lehote podľa zákona.

Prevádzkovateľ registra

Jeho úlohou je vytvárať, udržiavať a prevádzkovať register, zhromažďovať a spracovávať údaje z účtovných závierok, zhromažďovať a spracovávať údaje z výročných správ, poskytovať a sprístupňovať dokumenty v súlade so zákonom o účtovníctve orgánom verejnej správy a iným osobám.

Register sa člení na verejnú časť a neverejnú časť. Verejnú časť registra tvoria dokumenty

len účtovnej jednotky, ktorá zostavuje účtovnú závierku a pobočky zahraničnej finančnej inštitúcie, obchodnej spoločnosti, družstva, štátneho podniku, subjektu verejnej správy, inej účtovnej jednotky, ak osobitný predpis ustanovuje, že dokumenty týchto osôb majú byť verejne prístupné. Prevádzkovateľ registra vedie zoznam účtovných jednotiek a aktualizuje ho.

Dokumenty ukladané do registra

Všetky dokumenty sa ukladajú v elektronickej podobe. Účtovná jednotka ukladá riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku v registri najneskôr do šiestich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje, ak § 22a ods. 3 alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť zostavovať riadnu konsolidovanú účtovnú závierku alebo mimoriadnu konsolidovanú účtovnú závierku podľa § 22 alebo § 22a, je povinná uložiť riadnu konsolidovanú účtovnú závierku a mimoriadnu konsolidovanú účtovnú závierku spolu so správou audítora v registri do jedného roka od skončenia účtovného obdobia. Dokumenty podľa § 23 ods. 2 ukladá do registra za zanikajúcu účtovnú jednotku nástupnícka účtovná jednotka; do dňa účinkov premeny alebo účinkov cezhraničnej premeny ich môže uložiť zanikajúca účtovná jednotka.

Ak vzniknú pochybnosti o správnosti, pravdivosti alebo úplnosti dokumentov, po uložení dokumentov v registri, prevádzkovateľ registra oznámi pochybnosti daňovému úradu a ten účtovnú jednotku vyzve na odstránenie nedostatkov v ním určenej lehote a poučí ju o následkoch spojených s ich neodstránením.

HLAVA V

HOSPODÁRSKA SÚŤAŽ

DIEL I ÚČASŤ NA HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽI

§ 41

Fyzické i právnické osoby, ktoré sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži, aj keď nie sú podnikateľmi (ďalej len „súťažitelia“), majú právo slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a združovať sa na výkon tejto činnosti; sú však povinné pritom dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť na súťaži zneužívať.

Komentár k § 41

Hospodárska súťaž je predmetom úpravy V hlavy. Hospodárska súťaž ako taká nie je v našom právnom poriadku definovaná. Priama definícia hospodárskej súťaže vzhľadom na rôzno-

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

rodosť vzťahov a situácií medzi podnikateľskými subjektmi, spotrebiteľmi, prípadne inými osobami je prakticky nemožná. Z dôvodu prirodzeného rozvoja spoločnosti by bola kontraproduktívna a deformovala by obchodné vzťahy. Zároveň by zjednodušila obchádzanie zákona.

Hospodárska súťaž

Môžeme pracovne definovať ako súperenie podnikateľských subjektov v hospodárskej oblasti s cieľom predstihnúť iné podnikateľské subjekty, a tým dosiahnuť hospodársky prospech.

Hospodárska súťaž je súperenie medzi podnikmi v boji o zákazníka. Je to jeden zo základných mechanizmov trhovej ekonomiky. Hospodárska súťaž umožňuje súťažiteľom slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a vytvára podmienky združovať sa na výkon tejto činnosti.

Konanie v hospodárskej súťaži

Aby išlo o konanie v hospodárskej súťaži, musí k nemu dôjsť konaním najmenej dvoch osôb s existujúcim súťažným vzťahom. Pokiaľ by bolo konanie vedené s iným ako so súťažným zámerom, nešlo by o konanie v hospodárskej súťaži. Za konanie v hospodárskej súťaži nemožno považovať napríklad predvolebné súperenie politických strán, aj keď ich rétorika smeruje do hospodárskej oblasti. Úprava hospodárskeho súťaženia kladie na súťažné postupy oveľa prísnejšie nároky, ako tie, ktoré sú uplatňované v politickom boji.

Medzi (zakázané) formy zneužívania hospodárskej súťaže patria nekalá súťaž (upravuje ju Obchodný zákonník) a obmedzovanie hospodárskej súťaže (upravuje zákon na ochranu hospodárskej súťaže). Predmetom zákona na ochranu hospodárskej súťaže je ochrana hospodárskej súťaže pred jej obmedzovaním, vytváranie podmienok na jej ďalší rozvoj v prospech spotrebiteľov a úprava pôsobnosti a právomoci Protimonopolného úradu Slovenskej republiky pri dohľade nad dodržiavaním ustanovení tohto zákona. Tento zákon upravuje najmä nástroje ochrany a podpory súťaže, formy nedovoleného obmedzovania súťaže, kontrolu koncentričností, spôsob vymenovania, odvolávania a kompetencie predsedu úradu, podpredsedu úradu, Rady Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, právomoci, kompetencie a postup úradu, sankcie za nedodržiavanie ustanovení tohto zákona a postup pri výkone rozhodnutí vydaných v iných členských štátoch Európskej únie.

Kto sa zúčastňuje hospodárskej súťaže

Hospodárskej súťaže sa môžu zúčastňovať fyzické osoby, právnické osoby, a to podnikatelia ale i nepodnikatelia. Pre účely obchodného zákonníka sa nazývajú súťažiteľia. Fyzické i právnické osoby, ktoré sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži, aj keď nie sú podnikateľmi, majú právo slobodne rozvíjať

svoju súťažnú činnosť. V prvom rade je ich záujmom dosiahnutie hospodárskeho prospechu a združovanie sa na výkon uvedenej činnosti. Súťažiteľia sú povinní pri tejto činnosti brať ohľad na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť na súťaži zneužívať. Za každých okolností chcú dosiahnuť kladný výsledok ich súťaženia.

§ 42

(1) Zneužitím účasti na hospodárskej súťaži je nekalé súťažné konanie (ďalej len „nekalá súťaž“) a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.

(2) Nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže upravuje osobitný zákon.

Komentár k § 42

Ako sme už spomenuli v predošlom ustanovení, zneužitím účasti na hospodárskej súťaži je nekalé súťažné konanie, čiže nekalá súťaž a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.

Postihy nekalosúťažného konania smerujú hlavne k ochrane dobrých mravov hospodárskej súťaže, postihy nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže vychádzajú z potreby zachovania existencie a potrebného rozsahu funkčnej schopnej súťaže.

Nekalou súťažou je konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé prívodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa zakazuje.

Nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže

Pre svoj prevažujúci verejnoprávny záujem ho upravuje osobitný zákon, ktorým je zákon č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Tento zákon sa vzťahuje na podnikateľa, orgán štátnej správy pri výkone štátnej správy, obec a vyšší územný celok pri výkone samosprávy a pri prenesenom výkone štátnej správy a záujmovú samosprávu pri prenesenom výkone štátnej správy, inú osobu, o ktorej to ustanovuje tento zákon.

Tento zákon sa vzťahuje na činnosť a konanie podnikateľa, ktoré obmedzuje alebo môže obmedzovať súťaž, okrem prípadov obmedzovania súťaže zo strany podnikateľov, ktorí poskytujú služby vo verejnom záujme, ak uplatňovanie tohto zákona fakticky alebo právne znemožňuje plniť ich úlohy.

Ustanovenia § 16 až 63 sa vzťahujú aj na postup úradu, pri ktorom úrad posudzuje činnosť a konanie podnikateľa podľa osobitného predpisu. Tento zákon sa vzťahuje aj na činnosť a konanie, ku ktorému došlo na zahraničnom trhu, ak vedie alebo môže viesť k obmedzovaniu súťaže na území Slovenskej republiky. Tento zákon sa okrem § 19 až 30 nevzťahuje na obmedzovanie súťaže, ktorého účinky sa prejavujú výlučne na zahranič-

nom trhu, ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak.

Podnikateľ podľa zákona na ochranu hospodárskej súťaže

Na účely tohto zákona sa podnikateľom rozumie entita, ktorá vykonáva hospodársku činnosť alebo ak ide o jej činnosť a konanie, ktoré súvisí alebo môže súvisieť so súťažou, bez ohľadu na jej právnu formu, existenciu právnej subjektivity, spôsob jej financovania, a to, či je jej činnosť zameraná na dosahovanie zisku. Za jedného podnikateľa možno považovať aj viacero fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré sú prepojené na základe vzťahov kontroly alebo iných zmluvných, majetkových, personálnych alebo organizačných vzťahov. Za podnikateľa sa považuje aj združenie podnikateľov alebo združenia týchto združení. Na účely tohto zákona sa dohodou medzi podnikateľmi rozumie každý ústny alebo písomný súhlasný prejav vôle jej účastníkov alebo iný súhlasný prejav vôle vyvođený z ich konania. Na účely tohto zákona sa zosúladeným postupom podnikateľov rozumie koordinácia správania podnikateľov, ktorá nenaplní znaky dohody podnikateľov a ktorú nemožno označiť ako prirodzené nasledovanie správania iného podnikateľa. Na účely tohto zákona sa rozhodnutím združenia podnikateľov rozumie konanie orgánu združenia alebo odporúčanie orgánu združenia.

Dohoda obmedzujúca súťaž

Dohoda obmedzujúca súťaž je dohoda medzi podnikateľmi, zosúladený postup podnikateľov a rozhodnutie združenia podnikateľov, ktoré majú za cieľ alebo môžu mať za následok obmedzovanie súťaže. Dohoda obmedzujúca súťaž je zakázaná, ak tento zákon neustanovuje inak. Dohodou obmedzujúcou súťaž nie je dohoda medzi podnikateľmi, zosúladený postup podnikateľov a rozhodnutie združenia podnikateľov, ak jej účinok na súťaž je zanedbateľný. Dohoda medzi podnikateľmi, zosúladený postup podnikateľov a rozhodnutie združenia podnikateľov má zanedbateľný účinok na súťaž, ak trhové podiely podnikateľov, ktorí sú účastníkmi dohody medzi podnikateľmi, zosúladeného postupu podnikateľov alebo rozhodnutia združenia podnikateľov, neprekračujú prahové hodnoty, ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom [§ 64 písm. a)]. Zanedbateľný účinok na súťaž nemá dohoda medzi podnikateľmi, zosúladený postup podnikateľov ani rozhodnutie združenia podnikateľov, ak má za cieľ obmedzovanie súťaže.

Zakázaná je najmä dohoda obmedzujúca súťaž, ktorá spočíva

- v priamom alebo v nepriamom určení cien tovaru alebo iných obchodných podmienok,
- v záväzku obmedzenia alebo kontroly výroby, obdytu, technického rozvoja alebo investícií,

- v rozdelení trhu alebo zdrojov zásobovania,
 - v záväzku účastníkov dohody, že voči jednotlivým podnikateľom budú pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení uplatňovať rozdielne podmienky, ktorými sú alebo môžu byť títo podnikatelia znevýhodňovaní v súťaži,
 - v podmienení uzatvárania zmlúv tak, aby zmluvné strany prijali ďalšie záväzky, ktoré povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv, alebo
 - v koordinácii podnikateľov vo verejnom obstarávaní, v obchodnej verejnej súťaži alebo v inej obdobnej súťaži, v súvislosti s verejným obstarávaním, obchodnou verejnou súťažou alebo s inou obdobnou súťažou.
- Zákaz sa nevzťahuje na dohodu obmedzujúcu súťaž, ktorá
- prispieva k zlepšeniu výroby alebo distribúcie tovaru alebo k podpore technického alebo hospodárskeho rozvoja, pričom poskytuje spotrebiteľovi primeranú časť prospechu, ktorým z toho vyplýva,
 - neukladá účastníkom dohody obmedzujúcej súťaže také obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľov podľa písmena a),
 - neumožňuje účastníkom dohody obmedzujúcej súťaže vylúčiť súťaž vo vzťahu k podstatnej časti dotknutého tovaru na relevantnom trhu.

Zákaz sa nevzťahuje na skupinu dohôd obmedzujúcich súťaž, ktorá nemôže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi Európskej únie, pričom má za cieľ alebo môže mať za následok obmedzovanie súťaže na území Slovenskej republiky a spĺňa podmienky na vyňatie zo zákazu, čiže skupinovú výnimku.

Ak sa dôvod zákazu vzťahuje len na časť dohody podnikateľov alebo na časť rozhodnutia združenia podnikateľov, zakázaná je len táto časť, ak z obsahu tejto dohody alebo z obsahu tohto rozhodnutia vyplýva, že túto časť možno oddeliť od ostatného obsahu.

§ 43

(1) Pokiaľ z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli uverejnené v Zbierke zákonov, nevyplývajú inak, nevzťahuje sa ustanovenie tejto hlavy na konanie v rozsahu, v akom má účinky v zahraničí.

(2) Slovenským osobám sú, pokiaľ ide o ochranu proti nekalej súťaži, postavené na roveň zahraničné osoby, ktoré v Slovenskej republike podnikajú podľa tohto zákona. Inak sa môžu zahraničné osoby domáhať ochrany podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli uverejnené v Zbierke zákonov, a ak ich niet, na základe vzájomnosti.

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Komentár k § 43

Na časť nekalosúťažného konania, ktoré sa vykonalo v SR, avšak ktorého účinky sa prejavili v zahraničí, sa ustanovenia V. Hlavy upravujúce hospodársku súťaž nevzťahujú. Uvedené tvrdenie však platí iba v prípade, ak medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli uverejnené v Zbierke zákonov, nehovoria nič iné. Na spomenutú časť konania sa aplikuje právna úprava štátu, v ktorom sa účinky nekalosúťažného konania prejavili.

K zahraničnej osobe pozri výklad vyššie. Ako sme už uviedli aj tieto osoby môžu podnikat' na území SR za tých istých podmienok ako slovenské osoby. Tieto zahraničné osoby, ktoré podnikajú na území Slovenskej republiky, sú na rovnakej úrovni aj čo sa týka nekalosúťažného konanie. V inom prípade majú zahraničné osoby možnosť domáhať sa ochrany podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli uverejnené v Zbierke zákonov. V prípade, že uvedené zmluvy neexistujú, uplatňujú svoje práva na základe vzájomnosti.

**DIEL II
NEKALÁ SÚŤAŽ****§ 44
Základné ustanovenia**

(1) Nekalou súťažou je konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa zakazuje.

(2) Nekalou súťažou podľa odseku 1 je najmä:

- a) klamlivá reklama,
- b) klamlivé označovanie tovaru a služieb,
- c) vyvolávanie nebezpečenstva zámeny,
- d) parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa,
- e) podplácanie,
- f) zľahčovanie,
- g) porušenie obchodného tajomstva,
- h) ohrožovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.

Komentár k § 44

V znení tohto ustanovenia Obchodný zákoník upravuje nekalú súťaž a vymenúva niektoré formy nekalej súťaže. Predpokladom toho, že ide o nekalú súťaž je, že vznikla pri hospodárskej súťaži. S nekalou súťažou sa môžeme stretnúť aj v Trestnom zákone. Pri nekalej súťaži ide o generálnu klauzulu.

Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži v Trestnom zákone

Kto zneužije účasť na hospodárskej súťaži tým, že nekalou súťažou v hospodárskom styku poškodí dobrú povest súťažiteľa, alebo konaním, ktoré je v rozpore so zákonom upravujúcim ochranu hospodárskej súťaže, spôsobí inému súťažiteľovi značnú škodu alebo ohrozi chod jeho podniku, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky. Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha uvedený čin a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo spôsobí ním úpadosť podniku iného súťažiteľa, alebo z osobitného motívu, alebo závažnejším spôsobom konania.

Nekalé obchodné praktiky voči spotrebiteľovi v Trestnom zákone

Kto poruší práva spotrebiteľa konaním spočívajúcim v obchodných praktikách, ktoré sa podľa osobitného predpisu o ochrane spotrebiteľa považujú za každých okolností za nekalé, hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený, alebo hoci bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý, potrestá sa trestom odňatia slobody na šesť mesiacov až tri roky. Rovnako sa potrestá, kto poruší práva spotrebiteľa tým, že dá na konanie spočívajúce v obchodných praktikách pokyn, hoci predávajúci bol za obdobné konanie v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý.

Nekalá súťaž

Odsek 1 tohto ustanovenia vymedzuje definíciu nekalej súťaže na účely obchodného práva. Ide o konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Platí zásada, že nekalá súťaž sa zakazuje.

Druhy nekalej súťaže

V odseku 2 sú vymenované niektoré druhy nekalej súťaže. Ide napríklad o klamlivú reklamu, klamlivé označovanie tovaru a služieb, vyvolávanie nebezpečenstva zámeny, parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa, podplácanie, zľahčovanie, porušenie obchodného tajomstva, či ohrožovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia. Uvedené formy nekalosúťažného konania sú bližšie vymedzené v zneniach ďalších ustanovení § 45 až § 52.

Skutková podstata nekalej súťaže

V minulosti bola zjednotená terminológia v súvislosti s osobitnou skutkovou podstatou nekalej súťaže uvedenou v § 51 Obchodného zákonníka, ktorá spočíva v porušení obchodného tajomstva.

Súťaž, ktorá je vo svojich dôsledkoch antisociálna, nazývame zvyčajne nekalou súťažou. Je prirodzené netrpieť takú nekalú súťaž, ktorá ohrozuje podnikateľov a spotrebiteľov.

Skutková podstata nekalej súťaže je vyjadrená základným prameňom nekalej súťaže, a to Obchodným zákonníkom, jeho úvodnými ustanoveniami, generálnou klauzulou a demonštratívnym výpočtom najčastejších typov nekalosúťažných podstat.

Úvodné ustanovenie upravuje, ktorý za nekalú súťaž považuje zneužitie účasti na hospodárskej súťaži, pokiaľ sa nejedná o nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže podľa osobitného zákona.

Generálna klauzula nekalej súťaže, je implementovaná do § 44 ods. 1. Nekalá súťaž a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže majú spoločný znak, a to delikt zneužitia účasti na hospodárskej súťaži. Z mikroekonomického hľadiska sa zneužitím hospodárskej súťaže zaoberá nekalá súťaž, z makroekonomického nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.

Zvolená forma vyjadrenia skutkovej podstaty nekalej súťaže formou generálnej klauzuly a demonštratívnym výpočtom typických nekalosúťažných konaní má za cieľ vyplňať prípadné medzery zákona a pružne reagovať na vývoj súťažných praktík v spoločnosti.

Podmienky nekalosúťažného konania

Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že pre uznanie určitého konania ako nekalosúťažného je potrebné, aby kumulatívne splňalo nasledujúce podmienky, a to musí ísť o konanie v hospodárskej súťaži, musí ísť o konanie v rozpore s dobrými mravmi súťaže, musí byť konanie spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom (v tomto prípade ide o objektívnu schopnosť takúto ujmu privodiť). Vzťah generálnej klauzuly a demonštratívneho výpočtu skutkových podstat je potrebné chápať ako kumulatívny, to znamená, že musia byť naplnené všetky podmienky generálnej klauzuly na to, aby sa dané konanie mohlo kvalifikovať ako nekalá súťaž, pričom demonštratívny výpočet konkretizuje tieto znaky, najmä naplň pojmu „dobré mravy súťaže“, prípadne stanovuje ďalšie podmienky. Konanie v nekalej súťaži je deliktom objektívnej povahy – nevyžaduje sa priame zavinenie.

Konanie v hospodárskej súťaži

Špecifikácia súťaže pojmom hospodárska ju odlišuje od iných súťaží. Z toho vyplýva, že konanie, ktoré naplní všetky ostatné znaky nekalej súťaže, ale nie je konaním v hospodárskej súťaži, nemožno kvalifikovať ako nekalosúťažné. Hospodársku súťaž a konanie v nej sme si priblížili v rámci definície základných pojmov, ako súperenie podnikateľských subjektov v hospodárskej oblasti s cieľom predstihnúť iné subjekty a dosiahnuť tým hospodársky prospech. Podľa ustálenej doktríny je konanie v hospodárskej súťaži podmienené existenciou najmenej dvoch súperiacich subjektov, a teda aj existenciou súťažného vzťahu. V súťaž-

nom vzťahu môžu byť súťažitelia nielen s podobnými výrobkami či službami, ale aj súťažitelia s výrobkami a službami rozdielnymi (napríklad výrobcovia, obchodníci, poskytovatelia služieb, dodávateľský reťazec a pod.). Súťažný vzťah nemusí byť len existujúci, ale môže byť aj plánovaný s určitým hospodárskym cieľom. Konanie v nekalej súťaži môže byť komisiívne (aktívne) alebo omisiívne (nedbanlivostné).

V určitých prípadoch je nevyhnutné zamyslieť sa, či dané konanie je možné kvalifikovať ako konanie v hospodárskej súťaži, alebo či ide o konanie, ktoré má iný zámer (zistiť sledovaný cieľ). Ak by negatívny článok mal len informačný účel pre verejnosť, plnil by len spravodajskú povinnosť, nešlo by o konanie v hospodárskej súťaži, t. j. ani o nekalú súťaž. O súťažnom vzťahu by sa dalo uvažovať len vtedy, ak by bol vydavateľ novin hospodársky spojený so súťažiteľom, ktorému by bol kritický článok na prospech.

Ujma súťažiteľa

Spôsobilosť privodiť ujmu súťažiteľovi umožňuje tiež zverejňovanie priaznivých informácií o iných súťažiteľoch a ich produktoch, bez toho, aby bol medzi nimi spomenutý dotknutý súťažiteľ. U predmetného konania musí byť preukázaný súťažný zámer vydavateľa, inak by nešlo o nekalú súťaž.

§ 45

Klamlivá reklama

(1) Klamlivou reklamou je reklama tovaru, služieb, nehnuteľností, obchodného mena, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobkov a iných práv a záväzkov, ktorá uvádza do omylu alebo môže viesť do omylu osoby, ktorým je určená alebo ku ktorým sa dostane, a ktorá v dôsledku klamlivosti môže ovplyvniť ekonomické správanie týchto osôb alebo ktorá poškodzuje alebo môže poškodiť iného súťažiteľa alebo spotrebiteľa.

(2) Pri posudzovaní klamlivosti reklamy sa zohľadňujú všetky jej znaky, najmä informácie, ktoré obsahuje, o

- tovary a službách, ich dostupnosti, vyhotovení, zložení, spôsobe a dátume výroby alebo dodania, vhodnosti a spôsobe použitia, množstve, zemepisnom alebo obchodnom pôvode alebo o výsledkoch, ktoré možno očakávať od ich použitia, alebo o výsledkoch ich skúšok alebo kontrol,
- cene alebo spôsobe, akým je vypočítaná, a o podmienkach, za ktorých sa tovar a služby dodávajú alebo poskytujú,
- charakteristických znakov súťažiteľa reklamy, najmä jeho totožnosti, kvalifikovanosti, jeho chráneným priemyselným právom, duševným vlastníctvom, ocenení alebo vyznamenaní.

Komentár k § 45

Uvedené ustanovenie sa do znenia zákona doplnilo zákonom č. 147/2001 Z. z. o reklame.

Reklama

Ide o publikovanie, podporu a komunikáciu informácií alebo názorov o výrobku alebo službe, prípadne organizácii, so zameraním na potenciálny trh. Použité prostriedky môžu mať viacero foriem, napr. formu reklamy v médiách alebo priamej reklamy. Osobitným typom reklamy je internetová reklama. Podľa zákona č. 147/2001 Z. z. o reklame je reklama prezentácia produktov v každej podobe s cieľom uplatniť ich na trhu. Reklamou nie je označenie sídla právnickej osoby, trvalého pobytu fyzickej osoby, označenie prevádzkarne alebo organizačnej zložky právnickej osoby alebo fyzickej osoby obchodným menom, ako aj označenie budov, pozemkov a iných nehnuteľných vecí alebo hnutelných vecí vo vlastníctve alebo v nájme týchto osôb, označenie listov a obálok obchodným menom alebo ochrannou známkou, označenie produktov alebo ich obalov údajmi, ktoré sa musia na nich uvádzať podľa osobitného predpisu, zverejnenie výročnej správy o hospodárení, účtovnej závierky, auditu podniku alebo iných informácií o podniku, ak povinnosť ich zverejnenia vyplýva z osobitného predpisu. Reklama nesmie obsahovať čokoľvek, čo znevažuje ľudskú dôstojnosť, uráža národnostné čítanie alebo náboženské čítanie, ako aj akúkoľvek diskrimináciu na základe pohlavia, rasy a sociálneho pôvodu, propagovať násilie, vandalizmus alebo vulgárnosť a navádzať na protiprávne konanie alebo vyjadrovať s ním súhlas, prezentovať nahotu ľudského tela pohoršujúcim spôsobom, prezentovať produkty poškodzujúce životné prostredie alebo produkty škodlivé životu alebo zdraviu ľudí, zvierat alebo rastlín bez toho, aby sa na škodlivosť výslovne a zreteľne neupozornilo, ohrozovať fyzické zdravie ani psychické zdravie občana, prezentovať potraviny a výživové doplnky tak, akoby mali účinky liekov, využívať zmyslové vnímanie, ktoré ovplyvňuje pamäť človeka bez toho, aby si to uvedomil (podprahové vnímanie), obsahovať osobné údaje, údaje o majetkových pomeroch osôb bez ich predchádzajúceho súhlasu, odvolávať sa na vyhlásenia iných osôb bez ich predchádzajúceho súhlasu, zasahovať do práv iných osôb bez ich súhlasu, zneužívať dôveru maloletých osôb, najmä podnecovať na správanie, ktoré môže ohroziť ich zdravie, psychický vývin alebo morálny vývin, zobrazovať ich v nebezpečných situáciách.

Požiadavky na reklamu

Reklama musí spĺňať požiadavky na verejnú rečové prejavy, dodržiavať zásady jazykovej kultúry, gramatické a pravopisné pravidlá, pravidiel výslovnosti slovenského jazyka a ustálenú odbornú

terminológiu. Reklama sa nesmie šíriť automatickým telefonickým volacím systémom, telefaxom a elektronickou poštou bez predchádzajúceho súhlasu ich užívateľa, ktorý je príjemcom reklamy. Reklama sa nesmie šíriť adresne, ak adresát doručenie reklamy vopred odmieta. Reklama sa nesmie šíriť, ak je v rozpore s dobrými mravmi, prezentuje produkty, ktorých výroba, predaj, poskytovanie alebo používanie sú zakázané, alebo ak nesplňa požiadavky podľa osobitného predpisu. Reklama nesmie prezentovať výrobky alebo služby, ktorých neoprávnená manipulácia je zakázaná osobitnými predpismi.

Každá reklama musí byť v súlade s pravidlami hospodárskej súťaže, dobrými mravmi a tiež nemôže byť skrytá a klamlivá.

Klamlivá reklama

V znení odseku 1 je upravená klamlivá reklama. Klamlivou reklamou je reklama tovaru, služieb, nehnuteľností, obchodného mena, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobkov a iných práv a zdávkou, ktorá by za určitých okolností uvádzala osoby do omylu alebo môže táto klamlivá reklama viesť do omylu osoby, ktorým je určená alebo ku ktorým sa dostane. Klamlivá reklama môže v dôsledku klamlivosti ovplyvniť ekonomické správanie týchto osôb. Klamlivá reklama poškodzuje alebo môže poškodiť iného súťažiteľa alebo spotrebiteľa.

Znaky klamlivej reklamy

Pri posudzovaní klamlivosti reklamy sa podľa znenia odseku 2 tohto ustanovenia zohľadňujú všetky jej znaky a informácie, ktoré obsahuje. Ide o informácie o tovare a službách, ich dostupnosti, vyhotovení, zložení, spôsobe a dátume výroby alebo dodania, vhodnosti a spôsobe použitia, množstve, zemepisnom alebo obchodnom pôvode alebo o výsledkoch, ktoré možno očakávať od ich použitia, alebo o výsledkoch ich skúšok alebo kontrol, o cene alebo spôsobe, akým je vypočítaná a o podmienkach, za ktorých sa tovar a služby dodávajú alebo poskytujú, o charakteristických znakoch súťažiteľa reklamy, najmä jeho totožnosti, kvalifikovanosti, jeho chránenom priemyselnom práve, duševnom vlastníctve, ocenení alebo vyznamenaní.

§ 46**Klamlivé označenie tovaru a služieb**

(1) Klamlivým označením tovaru a služieb je každé označenie, ktoré je spôsobilé vyvolať v hospodárskom styku mylnú domnienku, že ním označený tovar alebo služby pochádzajú z určitého štátu, určitej oblasti alebo miesta alebo od určitého výrobcu alebo že vykazujú osobitné charakteristické znaky alebo osobitnú akosť. Nerozhodné je, či označenie bolo uvedené bezprostredne na tovare, obaloch, obchodných písomnostiach a pod. Takisto je

nerozhodné, či ku klamlivému označeniu došlo priamo alebo nepriamo a akým prostriedkom sa tak stalo. Ustanovenia osobitného zákona platia obdobne.

(2) Klamlivým označením je aj také nesprávne označenie tovaru alebo služieb, ku ktorému je pripojený dodatok slúžiaci na odlišenie od pravého pôvodu, ako výrazy „druh“, „typ“, „spôsob“ a označenie je napriek tomu spôsobilé vyvolať o pôvode alebo povahe tovaru alebo služieb mylnú domnienku.

(3) Klamlivým označením nie je uvedenie názvu, ktorý sa v hospodárskom styku už všeobecne vžil ako údaj slúžiaci na označovanie druhu alebo akosti tovaru, ibaže by k nemu bol pripojený dodatok spôsobilý klamať o pôvode, ako napríklad „pravý“, „pôvodný“ a pod.

(4) Týmto ustanovením nie sú dotknuté práva a povinnosti zo zapísaného označenia pôvodu výrobkov, ochranných známk, chránených odrôd rastlín a plemien zvierat ustanovené osobitnými zákonmi.

Komentár k § 46

Klamlivé označovanie tovaru a služieb je jedným z demonštratívneho výpočtu deliktov nekalej súťaže. Pre naplnenie skutkovej podstaty postačuje, tak ako pri klamlivej reklame hrozí nebezpečenstvo oklamania bez toho, aby k nemu skutočne došlo. Z hľadiska súkromného práva sa týmto nekalým konaním zaoberá Obchodný zákonník. Z pohľadu verejného práva možno poukázať na zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Klamlivé označenie

Ako uvádza Obchodný zákonník v tomto ustanovení, klamlivým označením tovaru a služieb je každé označenie, ktoré je spôsobilé vyvolať v hospodárskom styku mylnú domnienku, že ním označený tovar alebo služby pochádzajú z určitého štátu, určitej oblasti alebo miesta alebo od určitého výrobcu alebo že vykazujú osobitné charakteristické znaky alebo osobitnú akosť. Nerozhodné je, či označenie bolo uvedené bezprostredne na tovare, obaloch, obchodných písomnostiach a pod. Takisto je nerozhodné, či ku klamlivému označeniu došlo priamo alebo nepriamo a akým prostriedkom sa tak stalo. Ustanovenia osobitného zákona platia obdobne.

Túto základnú charakteristiku klamlivého označovania tovaru a služieb zákon ďalej rozvíja, kde klamlivým označením je aj také nesprávne označenie tovaru alebo služieb, ku ktorému je pripojený dodatok slúžiaci na odlišenie od pravého pôvodu, ako výrazy „druh“, „typ“, „spôsob“ a označenie je napriek tomu spôsobilé vyvolať o pôvode alebo povahe tovaru alebo služieb mylnú

domnienku. Použitie tzv. delokalizačnej doložky je klamlivé vtedy, ak slúži k odlišeniu od pravého pôvodu, ale vedie ku zľúčeniu označenia pôvodu (typ, imitácia a i.).

Čo nie je možné považovať za klamlivé označenie

To, čo nemožno za klamlivé označenie považovať, je uvedenie názvu, ktorý sa v hospodárskom styku už všeobecne vžil ako údaj slúžiaci na označovanie druhu alebo akosti tovaru, ibaže by k nemu bol pripojený dodatok spôsobilý klamať o pôvode, ako napríklad „pravý“, „pôvodný“. Týmto však nie sú dotknuté práva a povinnosti zo zapísaného označenia pôvodu výrobkov, ochranných známk, chránených odrôd rastlín a plemien zvierat ustanovené osobitnými zákonmi.

Označenie

Pojem označenie nie je definovaný, ale bude ním určitá informácia, ktorá poskytuje relevantné dáta k predmetu označenia. Táto informácia môže byť vykonaná akýmkoľvek spôsobom, napríklad na výrobku, na obale, v tlači, v televízii, v rozhlase, na fotografii, v obchodných písomnostiach, v cenníku a pod. a akoukoľvek formou, napríklad písaným slovom, grafickým zobrazením a pod. Objekt označenia zákon nazýva tovarom alebo službou, ide preto o tzv. kľamanie v objekte. Tovar môžeme vykladať v najširšom zmysle slova ako akýkoľvek predmet obchodu vrátane softwaru či nehnuteľnosti.

Priame a nepriame klamlivé označenie

Pre naplnenie skutkovej podstaty nie je podstatné, či klamlivé označenie je priame alebo nepriame. Nepriame klamlivé označenia sú charakteristické využívaním cudzojazyčných prekladov alebo rôzne nápisy, zobrazenie zvierata typického pre určitú oblasť a pod.

Príkladom klamlivých označení, ktoré vyvolávajú u subjektov nesprávny dojem, že objekt pochádza z určitého štátu, oblasti alebo miesta (so špecifickými vlastnosťami tohto teritória), sú napríklad: líptovská bryndza (predpokladá sa kvalitný výrobok z pasúceho sa stáda oviec z Liptova), Topoľčianske pivo, Spišská borovička.

Príkladom klamlivých označení s domnienkou, že výrobok alebo služba pochádza od určitého výrobcu je napríklad kúpa kolového nápoja v charakteristickej fľaške Coca-Cola s nápisom Cola.

Poslednou skupinou je spôsobilosť vyvolať mylnú domnienku, že označený tovar alebo služba vykazujú osobitné charakteristické znaky (vlastnosti) alebo osobitnú vlastnosť. Ako príklad môžeme uviesť označenie bežného masla pod názvom „pravé maslo“.

Skutková podstata klamlivého označenia tovaru a služieb

Často je v súbehu s klamlivou reklamou alebo

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

s ustanovením § 47 – vyvolanie nebezpečenstva zámeny. Ak takýto stav nastane, je vhodné ho napadnúť tak zo stránky klamlivosti, ako aj zo stránky zameniteľnosti. Zároveň nie sú vylúčené súbehy s inými deliktami, ako napríklad porušenie ustanovení zákona o ochranných známkach.

Charakteristické pre skutkovú podstatu klamlivého označovania tovaru a služieb je množstvo sporov o značky (ochranné známky) a označenia pôvodu.

Znením tohto ustanovenia nie sú dotknuté práva a povinnosti zo zapísaného označenia pôvodu výrobkov, ochranných známok, chránených odrôd rastlín a plemien zvierat, ustanovené osobitnými zákonmi.

Ochranná známka

Tiež platí, že pri tomto type nekalej sťažbe môže dôjsť k súbehu s absolútnou ochranou poskytnutou (napríklad) ochranným známkam podľa zákona č. 506/2009 Z. z. podľa zákona o ochranných známkach. Tento zákon upravuje práva a povinnosti súvisiace s právnou ochranou ochranných známok a konania vo veciach ochranných známok pred Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Označenie, ktoré môže tvoriť ochrannú známku, je akékoľvek označenie, ktoré možno graficky znázorniť a ktoré tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar tovaru alebo jeho obal, prípadne ich vzájomné kombinácie, ak takéto označenie je spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby. Majiteľ ochrannej známky má výlučné právo používať ochrannú známku v spojení s tovarmi alebo so službami, pre ktoré je zapísaná. Majiteľ ochrannej známky je oprávnený používať spolu s ochrannou známkou značku. Ochrana podľa zákona o ochranných známkach je prísnejšia a širšia a možno ju, na rozdiel od nekalej sťažby, uplatniť aj vtedy, ak medzi poruшитelom a poškodeným nie je súťažný vzťah.

§ 47

Vyvolanie nebezpečenstva zámeny

- (1) Vyvolanie nebezpečenstva zámeny je:
- použitie obchodného mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré používa už právom iný súťažiteľ,
 - použitie osobitných označení podniku alebo osobitných označení alebo úpravy výrobkov, výkonov alebo obchodných materiálov podniku, ktoré v zákazníckych kruhoch platia pre určitý podnik alebo závod za príznačné (napr. aj označenie obalov, tlačív, katalógov, reklamných prostriedkov),
 - napodobenie cudzích výrobkov, ich obalov alebo výkonov, ibaže by išlo o napodobenie v prvkoch, ktoré sú už z povahy výrobku funkčné, technicky alebo esteticky predurčené a napodobňovateľ urobil všetky opat-

renia, ktoré od neho možno požadovať, aby nebezpečenstvo zámeny vylúčil alebo aspoň podstatne obmedzil,

pokiaľ tieto konania sú spôsobilé vyvolať nebezpečenstvo zámeny s podnikom, obchodným menom, osobitným označením alebo výrobkami alebo výkonmi iného súťažiteľa.

(2) Vyvolanie nebezpečenstva zámeny okrem prípadov podľa odseku 1 je aj konanie podnikateľa, ktoré spočíva v takej voľbe jeho obchodného mena alebo používania takého označenia podniku, ktoré je objektívne spôsobilé vyvolať u adresátov jeho obchodnej dokumentácie nebezpečenstvo zámeny podnikateľa s verejným registrom alebo inou evidenciou vedenou na základe zákona.

Komentár k § 47

Tak ako väčšina skutkových podstát nekalej sťažby, aj vyvolanie nebezpečenstva zámeny je ohrozuje deliktom, t. j. nemusí byť naplnená podmienka získania prospechu a ani podmienka úmyslu vyvolať nebezpečenstvo zámeny alebo aspoň vedomie o tom, že konanie môže viesť k zámene.

Vyvolanie nebezpečenstva zámeny

Uvedený pojem je definovaný v znení tohto ustanovenia Obchodného zákonníka.

Nebezpečenstvo zámeny

Pod vyvolaním nebezpečenstva zámeny chápeme použitie obchodného mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré používa už právom iný súťažiteľ, použitie osobitných označení podniku alebo osobitných označení alebo úpravy výrobkov, výkonov alebo obchodných materiálov podniku, ktoré v zákazníckych kruhoch platia pre určitý podnik alebo závod za príznačné (napr. aj označenie obalov, tlačív, katalógov, reklamných prostriedkov), napodobenie cudzích výrobkov, ich obalov alebo výkonov, ibaže by išlo o napodobenie v prvkoch, ktoré sú už z povahy výrobku funkčné, technicky alebo esteticky predurčené a napodobňovateľ urobil všetky opatrenia, ktoré od neho možno požadovať, aby nebezpečenstvo zámeny vylúčil alebo aspoň podstatne obmedzil, pokiaľ tieto konania sú spôsobilé vyvolať nebezpečenstvo zámeny s podnikom, obchodným menom, osobitným označením alebo výrobkami alebo výkonmi iného súťažiteľa.

Na pojem zameniteľnosť musíme nahliaďať z jeho objektívnej stránky ako na spôsobilosť vyvolať nebezpečenstvo zámeny s prihliadnutím na všetky okolnosti v konaní priemerného spotrebiteľa s predmetným tovarom alebo službou.

Konania v skutkovej podstate vyvolania nebezpečenstva zámeny

Tieto konania možno rozdeliť do troch skupín (uviedli sme vyššie), a to použitie obchodného

mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré už právom používa iný sťažiteľ; použitie osobitných označení podniku, výrobkov, výkonov, obchodných materiálov a pod., ktoré v zákaznických kruhoch platia pre určitý podnik alebo závod za príznačné; napodobnenie cudzích výrobkov, obalov, výkonov.

Ochrana proti nebezpečenstvu zámeny je upravená v tomto právnom predpise a poskytuje ochranu aj tým statkom, ktoré nepoživajú formálnu ochranu predpismi z oblasti práva priemyselného vlastníctva (ktoré je založené na princípe registrácie a princípe „prvý berie“). Väčšia účastníkov hospodárskej súťaže, v prípade, ak už na trhu prezentuje svoje výrobky alebo služby, má zaregistrovanú ochrannú známku. Nie každý však disponuje právnymi vedomosťami o ochranných známkach, preto toto ustanovenie poskytuje pri splnení konkrétnych podmienok ochranu pred zneužitím aj tým označeniam, ktoré nie sú ako ochranná známka registrované. Pre spory medzi zapísanými ochrannými známkami a staršími fakticky používanými označeniami je charakteristické, že tu neplatí zásada, „čo je zapísané, to je právom dané“.

Znaky zameniteľnosti

Pojem zameniteľnosť z hľadiska skutkovej podstaty tvoria dva znaky, ktoré musia byť splnené súčasne, a to vlastná zameniteľnosť a klamlivosť, ktoré vedú k zameniteľnosti. Možno konštatovať, že každé zameniteľné označenie obsahuje aj znak (prvok) klamlivosti, ale nie každé klamlivé označenie vedie k zameniteľnosti. Len takú zameniteľnosť, ktorá môže viesť ku klamaniu verejnosti, možno považovať za nekalosúťažné konanie, lebo len taká zameniteľnosť je spôsobilá narušiť funkciu hospodárskej súťaže, t. j. zneužiť účasť na hospodárskej súťaži. Predmet zameniteľnosti musí mať potrebnú mieru rozširovacej schopnosti. Takúto mieru nemajú druhotné označenia, prípadne označenia, ktoré sa z určitého dôvodu stali predmetom všeobecného používania. Ak určité označenie je všeobecne používané, ale je príznačné pre určitý podnik, je možné zneužitie tohto stavu hodnotiť ako nekalosúťažné. Skutková podstata nebezpečenstva zameniteľnosti je možná aj pri rôznych predmetoch zameniteľnosti. Konanie pri nebezpečenstve vyvolania zámeny môže byť ako pri klamlivom označení tovaru a služieb priame alebo nepriame.

Priame a nepriame konanie

Za takéto konanie možno označiť konanie, ktoré priamo vyvoláva dojem, že konajúci je subjektom, ktorý ho napodobňuje a používa ho ako vlastné. Pri nepriamom konaní sa navodzuje dojem, že určitý subjekt je v bližšom spojení s iným subjektom, napríklad ako člen holdingu, prípadne ako dcérska spoločnosť, alebo ako subjekt konajúci na základe licencie (sponzorská zameniteľnosť).

Príkladom nepriamej zameniteľnosti je napríklad napodobňovanie jednotného oblečenia personálu, nápadnej vonkajšej úpravy služobných automobilov, rovnakej fasády prevádzok (hotely), používanie kombinácie farieb, ktoré charakterizujú určitý podnik a pod.

Vyvolanie nebezpečenstva zámeny pri obchodnom mene

Možné je ho aplikovať nielen na celé obchodné meno sťažiteľa, ale aj na jeho dominantnú časť, ktorá má rozlišovaciu schopnosť, pričom obaja sťažitelia majú v obchodnom registri zapísanú rovnakú právnu formu, sídla na tej istej adrese a podnikajú v to istom segmente trhu. Na základe uvedeného možno konštatovať, že za vyvolanie nebezpečenstva zámeny je možné považovať aj použitie dominantnej časti obchodného mena iného sťažiteľa, ktorá má rozlišovaciu schopnosť, ak tento podnikateľ podniká v rovnakom segmente trhu ako oprávnený používateľ. Zároveň je potrebné prihliadať na celkový dojem, ktorý vzniká a je zachovaný v pamäti priemerného zákazníka, ktorý na neho obchodné meno alebo ochranná známka, prípadne jeho výrazná časť urobili. Pretože, ak by k zámene reálne došlo, je potrebné skúmať, či jej podľahol priemerný spotrebiteľ. Zároveň treba posudzovať a brať do úvahy zhodné prvky a nie prvky, ktorými sa označenia odlišujú, pretože priemernému spotrebiteľovi utkvie v pamäti celý dojem, ktorý je podmienený silnými spoločnými znakmi, nie v detailoch rozlíšenia.

Osobitné označenie podniku

Pod osobitným označením podniku, ktoré už používa právom iný sťažiteľ, je možno chápať meno právnickej osoby, ktorá nepodniká pod obchodným menom, keďže sa nezapisuje do obchodného registra (nadácie, záujmové združenia právnických osôb a pod.).

Vo všeobecnosti možno povedať, že základnými požiadavkami výkladu rozsahu a obsahu zameniteľnosti obchodných mien by mala byť ich odlišnosť postrehnuteľná zrakom a sluchom. Zároveň je dôležité, ako je obchodné meno používané s vlastnými produktmi v reklame, aká je jeho zvuková podoba, aká je jeho blízkosť s inými sťažiteľmi.

Už spomínané osobitné označenia podniku, osobitné označenia alebo úpravy výrobkov, výkonov alebo obchodných materiálov podniku, ktoré v zákaznických kruhoch platia pre podnik ako príznačné (napríklad aj označenie obalov, tlačív, katalógov, reklamných prostriedkov), musia pre kvalifikáciu vyvolania nebezpečenstva zámeny splniť podmienku, že sa v hospodárskom živote presadili a sú pre daný podnik typické (charakteristické, príznačné). Príznačnosť je charakteristická tým, že vnímanie predmetu príznačnosti u určitého okruhu zákazníkov vyvoláva predstavu, typickú pre vybraný podnik alebo produkt.